

Infinitiiva davvisámegiela syntávssas minimalismma teorija vuodul

SAM-3900

Marja K. Partapuoli

*Sámegiela masterdutkamuš
Humaniora, servodatdiehtaga ja oahpaheaddjeoahpu fakultehta
Romssa Universitehta
Giđa 2013*

Álgosánit

Gii livččii dán jáhkán! Dál lean gusto geargan. Dán in livčče nagodan okto, ja dan sivas giitališgoadán. Leat mángasat gean háliidan giitit, ja geat soames ládje leat leamašan veahkin munnje čálidettiinan. Ollu giitu gaittiinnaide. Ii gii ge namuhuvvon, ii gii ge helbon. Giitu maddái go lehpet gillen guldalit visot ságaid infinitiivvaid birra, ja go ehpet vel leat dolkan guldaleamis. Earenomáš giitu vel mu bagadallái, Mikael Svonni, go leat mu bagadallan, veahkehan ja rávven. Du hága dat bargu ii livčče vejolaš.

Háliidan maid giitit Sámedikki, Nordlándda fylkkasuohkana ja Romssa universitehta Sámi dutkamiid guovddáža stipeanddaid ovddas.

Meattáhusat ja váilevašvuodát mat gávdnojit dán barggus, leat ollásit mu ovddasvástádus.

Romssas miessemánus 2013

Márjá K. Partapuoli

Sisdoallu

1	Álggahus.....	1
1.1	Ulbmil ja disposišuvdna.....	3
2	Teorehtalaš duogáš	4
2.1	X'-teorija.....	4
2.1.1	Ditransiitivvat	7
2.1.2	Sirddašeapmi	8
2.2	Infinitiivva modálavearbbaid komplemeantan	9
2.2.1	Váldovearbbat ja veahkevearbbat.....	12
2.2.2	Theta-rolla	12
2.3	Infinitiivvat mat konstruerejuvvojit visses vearbbaiguin I	15
2.3.1	C-válljen	18
2.3.2	Infinitiivvat mat konstruerejuvvojit visses vearbbaiguin II.....	31
3	Movt earát leat čilgen infinitiivvaid sámegeielas.....	37
3.1	Máנגgageardán verbálat.....	37
3.1.1	Modálavearbbat	38
3.2	Eará vearbbat mat celket modalitehta	40
3.3	Infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusat.....	41
3.3.1	Kontrollainfinitiiva	43
3.4	Relatiivainfinitiivvat	44
3.5	Eará infinitiivvat	46
3.5.1	Infinitiiva subjektan, objektan ja adverbialan	46
3.5.2	Infinitiiva komplemeantan substantiivvaide ja akkusatiivvaide ja infinitiiva attributtan.....	48
3.5.3	Go infinitiiva ii oidno	49
3.6	Stivrejeddji vearbbat ja matriisavearbbat.....	50
3.6.1	Stivrejeddji vearbbat	50

3.6.2	Matriisavearbbat	53
3.6.3	Vearbbat mat heivejit goappaš joavkkuide.....	54
4	Mu materiála.....	57
4.1	(i) Modálávearbbat ja infinitiivvat.....	58
4.2	(ii) Visses vearbbat (mat eai leat modálat) ja infinitiivvat.....	63
4.3	(iii) Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjeavtta ja infinitiivva (ECM).....	66
4.4	(iv) Visses vearbbat mat váldet oaidnemeahtun subjeakta ja infinitiivva (PRO) 67	
4.5	(v) Visses vearbbat mat leat sihke (iii) ja (iv).....	70
4.6	(vi) Vearbaráhkadusat gos lea CP (relatiivacealkagat).....	70
4.7	(vii) Vearbbat mat váldet CP komplemeantan, ja man komplemeanta sáhtta molsut akkusatiivapronomeniin <i>dan</i>	70
4.8	(viii) Infinitiivvat mat leat komplemeanttat substantiivvaide ja adjektiivvaide ...	75
4.9	Maid lean gávnahan mu materiálas	75
5	Loahppa	78
	Gáldolistu	80

1 Álggahus

Infinitiiva lea infinihtta vearbahápmi ja lea dat hápmi mii lea vuodđohápmi ja maid gávnnat sátnegirjjis. Infinitiivvas lea geažus *-t* (Nickel 1994:63, Svonni 2011:77).

Ovdamearkkain (1), (2) ja (3) leat vearbbat infinitiivahámis.

- (1) Bargat
- (2) Mitalit
- (3) Fertet

Vearbbat juhkkovuođat golmma oassái. Ovdamearka (1) lea bárrastávvalvearba infinitiivvas, ovdamearkkas (2) lea bárahisstávvalvearba infinitiivvas ja ovdamearkkas (3) lea kontráktavearba infinitiivvas. Dát juohkin lea veahkin sirret vearbaid mat sojahuvuođat seamma sojahanminstara mielde.

Infinitiivva oaidná dávjá davvisámegiela cealkagiin ja dás namuhan daid oktavuodaid gos infinitiivva oaidná dávjjimusat sámegiela cealkagiin. Infinitiiva sáhtá geavahit mángga ládje, nu movt oaidná ovdamearkkain (4), (5), (6) ja (7).

- (4) Don fertet nohkkat dál
- (5) Mon áiggun boahtit ruoktut
- (6) Son háliida borrat bierggu
- (7) Ánná vuolgá hárjehallat

Cealkagis (4) oaidná ahte vearba *fertet* váldá infinitiivva *nohkkat* komplemeantan ja cealkagis (5) vearba *áigut* váldá infinitiivva *boahtit* komplemeantan. Dat vearbba leat modála veahkevearbba. Ovdamearkkain (6) ja (7) leat vearbba *háliida* ja *vuolgá*. Dat vearbba maiddái váldet infinitiivvaid komplemeantan, muhto eai leat modálavearbba. Infinitiivva sáhtá maiddái oaidnit biehttalansupiidna oktavuodas, nu movt oaidná ovdamearkkas (8). Biehttalansupiidna *amas* váldá infinitiivva *galbmot* komplemeantan.

- (8) Mana sisa, amas galbmot jámas

Infinitiiva sáhtta maiddá ihtit go infinitiiva lea infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusas, nu movt oaidná ovdamearkkain (9), (10) ja (11).

- (9) Son bivdii biiggá čorget
- (10) Ánte lohká Issáha boahit
- (11) In jáhke servodaga váikkuhit dasa

Oaidná das ovdamearkkat gos leat infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusat. Ovdamearkkas (9) oaidná ahte vearba *bivdii* gáibida ahte cealkaga vuolit ageanta lea akkusatiivva hámis, ja vuolit cealkaga vearba infinitiivva hámis. Ovdamearkkas (10) vearba *lohká* gáibida akkusatiivva *Issáha* ja vuolit cealkaga vearba, *boahit*, infinitiivva hámis. Ovdamearkkas (11) vearba *jáhke* gáibida akkusatiivva *servodaga* ja vuolit cealkaga vearbba, *váikkuhit*, infinitiivva hámis.

Relatiivasániid oktavuodas maid sáhtta oaidnit infinitiivvaid sámegeielas. Ovdamearkkain (12) ja (13) oaidná ovdamearkkaid gos lea relatiivasátni ja infinitiiva.

- (12) Mus galggašii biebmu, maid borrat
- (13) Jus lea dálle, mas orrut

Infinitiiva sáhtta maiddá geavahuvvot subjeaktan, objeaktan ja adverbialán, nu movt oaidná ovdamearkkain (14), (15) ja (16). Ovdamearkkas (14) lea infinitiiva subjeaktan cealkagis, ovdamearkkas (15) lea infinitiiva objeaktan cealkagis ja ovdamearkkas (16) oaidná ahte infinitiiva lea adverbialán cealkagis.

- (14) Lea hávski boahit ruoktut
- (15) Áhkus lean oahppan goddit
- (16) Mus livččii bargu dahkat

Infinitiiva sáhtta maid oaidnit komplemeantan substantiivvaide ja adjektiivvaide, nu movt oaidná ovdamearkkain (17), (18), (19) ja (20). Ovdamearkkain (17) ja (18) oaidná ahte infinitiivvat leat komplemeanttat substantiivvaide ja ovdamearkkain (19) ja (20) oaidná ahte infinitiivvat leat komplemeanttat adjektiivvaide.

- (17) Dál livččii ođassátta guldalit

- (18) Mus lea miella vuolgit
(19) Don leat nu njoahci viehkat
(20) Lea gelddolaš oaidnit

Lean dal čájehan ja čilgen gos sámegeielat cealkagiin sáhttá gávdnat infinitiivvaid. Vaikko in leat namuhan buot vejolašvuodát gos infinitiiva sáhttá ihtit sámegeielas, de oaidná ahte infinitiiva goit sáhttá geavahuvvot mánggain vugiin, ja ahte dávjá oaidná infinitiivva sámegeiel cealkagiin.

1.1 Ulbmil ja disposišuvdna

Ulbmil dáinna čállošii lea guorahallat infinitiivvaid geavaheami davvisámegeielas ja váldoulbmil lea guorahallat davvisámegeiela infinitiivvaid minimalismma teoriiija vuodul.

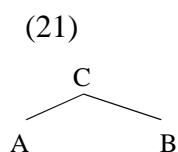
Álggus čállošis čilgen movt infinitiivvat bohtet ovdán minimalismma teoriiijas. Go lean minimalismma teoriiija geahččan, de lea mu váldogáldun leamašan Adger (2004) *Core syntax. A minimalist approach*. Minimalismma teoriiija lea soames lágan joatkka nu gohčoduvvon teoriiiji *The theory of principles and parameters*. Dat teoriiija Chomsky (1995) giedahallá vuosttaš kapihttalas girjjistis *The minimalist program*. Geahčan dušše daid osiid main lea mearkkašupmi mu bargui. Geahčan álggus infinitiivvaid mat leat modálavearbbaide komplemeantan, ja čilgen maddái earuhusa veahke- ja váldovearbbaid gaskkas. De geahčan infinitiivvaid mat leat konstruerejuvvon visses vearbbaguin. Dán oasis čilgen maddái argumeantastruktuvrra ja PRO. Geahččan maddái movt Adger (2004) giedahallá ECM-cealkagiid, dákkár cealkagat main lea oinnolaš subjeakta, muhto vearba infinitiivva hámis. Geahčan maddái maid Adger čállá vearbbaid birra mat váldet infinitiivva komplemeantan ja mat vearbbat dat leat. Viidásut geahčan movt infinitiivvat ovdal leat giedahallon davvisámegeielas ja movt earret eará Nielsen (1979), Magga (1982 ja 1986), Nickel (1994), Sammallahti (2005), Jomppanen (2006) ja Svonni (2011) leat čilgen infinitiivaráhkadusaid. Loahpalaččat mon čájehan ovdamearkkaid mu materiálas ja geahčan movt dat heivejit minimalismma teoriiiji.

2 Teorehtalaš duogáš

Čájehan das vuollelis movt infinitiivvat bohtet ovdán minimalismma teoriijas. Dán oasis lea Adger (2004) mu váldogáldu.

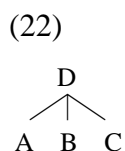
2.1 X'-teoriija

Muorradiagramma struktuvrra sihke eaŋgalasgielas ja sáme gielas lea vuodđuduvvon x'-teoriijas, mii daddjojuvvo *x-bár teoriija*. Ovdal go čilgen movt x'-teoriija doaibma, de ferten čilget movt lea go bidjá oktii syntávssalaš elemeanttaid. Adger (2004) namuha *ovttastahttima*¹, ja čállá ahte das lea iešvuohta bidjat oktii guokte syntávssalaš oasi (Adger 2004:69). Sáhtta oaidnit ovdamearkkas (21) movt *ovttastahttin* doaibmá. Go leat guokte syntávssalaš oasi, ovdamearkka dihte A ja B, de sáhtta *ovttastahttin* čatnat daid oktii ja ráhkadit oasi C.

Das lea dehálaš namuhit ahte ođđa oassi lea olles struktuvra, ja ii dušše bustáva C. Bustáva C lea dušše mearkan olles struktuvrii. Deahtuhit dán oktavuoda, de sáhtta maid dadjat ahte C lea A ja B eadni, dahje ahte A ja B leat C nieiddat, ja ahte A ja B leat oappázat (Adger 2004:69-70).

Sáhtášii dal jáhkit ahte *ovttastahttin* sáhtta váldit váikko man mánnga nieidda, muhto ii sáhte váldit eanet go guokte, go dat čuovvu binára suorggádusa hypotesa. Ovdamearkka dihte ii sáhte ráhkadit muorradiagramma (22) *ovttastahttima* bokte (vrd. Adger 2004:71).

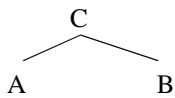

Eará oassi mii sáhtta leat miellagiddevaš diehtu *ovttastahttima* birra, lea ahte dat ii earut (23) ja (24), go *ovttastahttimii* leat dat juste seamma lágan syntávssalaš oasisit.

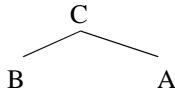
---

¹ Eaŋgalasgillii *merge*. Svonni (2011/2012:29) geavaha maiddáa sáni *ovttastahttit*.

(23)

(24)

Go geahččá ovdamearkkaid (23) ja (24), de oaidná ahte sáhhtá šaddat seamma sániiguin guovttelágan cealkagat, nu movt oaidná eaŋgalasgiel ovdamearkkain (25) ja (26). Oaidná das ahte ovdamearka (25) lea dohkálaš, muhto ovdamearka (26) ii leat dohkálaš cealkka eaŋgalasgielas, vaikko dat leat dohkálaš *ovttastahttima* ektui (Adger 2004:71). Sáme gielas ovdamearka (27) doaibmá dego eaŋgalasgielat ovdamearkkas (25). Ovdamearkkas (28) sáhhtá bidjat jearadanmearkka, go cealkka molsu ipmárdusa. Ovdamearkkas (28) orru leame jearaldat jus Ánná jámálgii.

(25) Anna collapsed

(26) *Collapsed Anna

(27) Ánná jámálgii

(28) ?Jámálgii Ánná

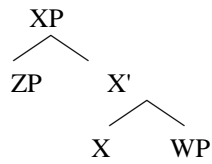
X'-teoriiija lei álggus jurdiluvvon dego ráddjehusat cealkkastruktuvrii, mii mearridii ahte buot cealkagiin galgá leat oaivi, ja ahte guokte dehálaš šlájja cealkagis leat oaivekomplemeantastruktuvrra ja spesifikáhtor-X' struktuvra. X'-teoriiija namuhuvvo dávjá dego oppalaš gáržžideamit mat gáibidit ahte buot cealkkastruktuvranjuolggadusat atnet čuovvovaš struktuvrra, (29) ja (30) (Adger 2004:115).

(29) $XP \rightarrow ZP X'$

(30) $X' \rightarrow X WP$

Muorradiagrammat mat ráhkaduvvojit daid njuolggadusaid mielde oaččut álo oppalaš hámi nu movt oaidná ovdamearkkas (31) (Adger 2004:115).

(31)

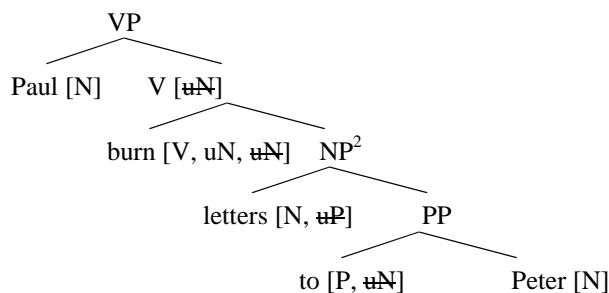

X'-teoriijas lea ZP X-oiivvi spesifikáhtor, WP lea X komplemeantta. Komplemeanta (WP) lea X-oiivvi oabbá (Adger 2004:-114-115) ja argumeanta sáhttá leat sihke komplemeantta ja spesifikáhtora posišuvnnas (Adger 2004:81).

Leat guokte earuhusa gaskkal muorradiagrammaid mat eai leat ráhkaduvvon X'-teoriija vuodul (32) ja muorradiagrammat mat leat ráhkaduvvon X'-teoriija vuodul (33). Čájehan dás álggus muorradiagramma mii ii leat ráhkaduvvon X'-teoriija vuodul (32).

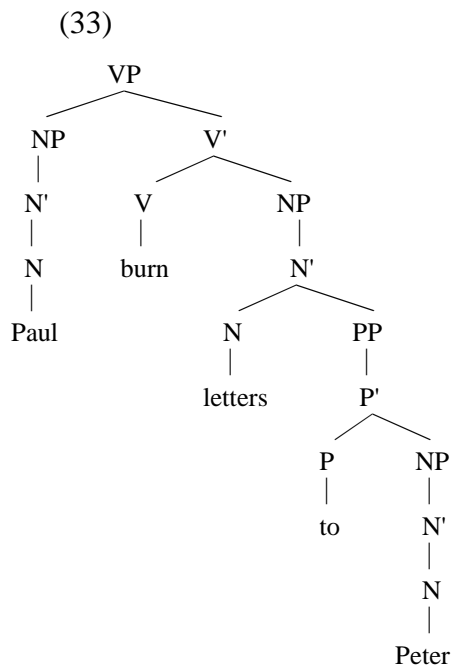
Muorradiagramma lea vižžon Adgera girjjis (2004:109).

(32)

Vuosttáš lea ahte ollosat geat hubmet X'-teoriija birra, doivot ahte leksikála elemeanttat mearridit dahje geavahuvvojit minimálaprojekšuvdnadásis, buoret go ahte duodas leat minimáladási. Nubbi lea ahte X'-teoriija giedahallá projekšuvnna buot dásiin. Dat earuhusat oktiibuot mearkkašit ahte juohke cealkagat ovttatmanu mearridit bar-dási projekšuvnna, mii ovttatmanu mearridit minimáladási projekšuvnnaid, mii fas ovttatmanu mearridit leksikálalaš elemeanttaid (Adger 2004:115-116). Seamma muorradiagramma go (32), oaidná X'-teoriija vuodul muorradiagrammas (33).

² NP lea rievtti mielde DP. Go in guorahala DP dán barggus, de gohčodan buot DP:id NP:n.

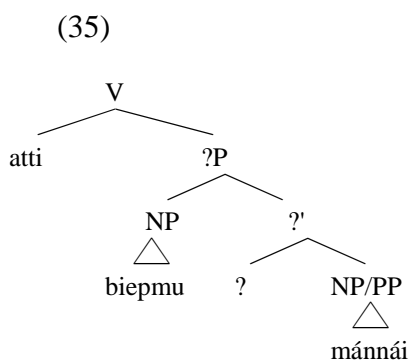
Oaidná muorradiográmmain (32) ja (33) ahte ii duođas leat nu suorra earuhus daid gaskkas. Áidna earuhus oaidná X'-ordnejumis, go oaivvis ii leat komplemeanta dahje spesifikáhtor, de lea liikká juohke dássi projekšuvnnas devdon. X'-teoriiija mielde šaddet muorradiográmmat eanet ovttalaččat, muhto šaddet vel lassin muorradiográmmain eanet oasis struktuvrras (Adger 2004:116). Vuostálasvuohtan, go cealkkaoassestáhtus ovttalaččat oasis lea surggistuvvon leksikálalaš sárgosis, de bár-dási projekšuvdna ihtá dušše go gávdnu spesifikáhtor. Jus oaivvis lea dušše komplemeanta, ja buot sárgosat leat duhtavaččat dainna, de komplemeantta lea automáhtalaččat cealkkaoassi. Jus lea nu ahte oaivvis ii leat komplemeanta dahje spesifikáhtor, de lea maid automáhtalaččat cealkka. Namat ja pronomenat leat maid automáhtalaččat cealkgat, go dat leat leksikálalaš elementat (Adger 2004:116).

2.1.1 Ditransitiivvat

Ditransitiivva vearbbat leat vearbbat mat juhket golbma theta-rolla, nu movt ovdamearkkas (34).

(34) Eadni atti biepmu mánnái

Go eaŋgalasgiella ja sámeigiella čuovvut binára sárgosa hypotesa, de fertet maid ditransitiivva vearbbat čuovvut seamma hypotesa. Ditransitiivvaid muorradiográmma šaddá nu sullii go oaidná ovdamearkkas (35) (Adger 2004:127).

Dat mii muorradiagrammas (35) ii oro heiveme, lea ahte muorradiagrammas lea merkejuvvon ?.

2.1.2 Sirddašeapmi

Go galgá gávdnat maid ? muorradiagrammas (35) mearkkaša, de mii geahččat syntávssalaš oktavuoda ? ja vearbba gaskkas. Dat oktavuoda sulastahtá semánttalaš oktavuoda, kausalitehta (Adger 2004:131). Sámegeielas gávdnu kausatiivva vearbajoavku, gos vearba almmá eará sánit čilge kausalitehta (37).

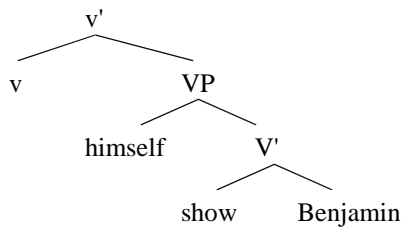
(36) Eadni boraha máná

(37) Mom caused the baby to eat

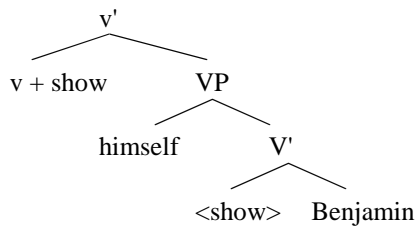
Oaidná ovdamearkkas (36) ahte sámegeielas lea vearba objeavtta ovdabeale, ja eaŋgalasgielat ovdamearkkas (37) lea vearba objeavtta maŋábeale. Nu go oaidná ovdamearkkain, de oaidná ahte das lea leamašan sirddašeapmi. Go lea muorradiagramma mii lea ráhkaduvvon ovttastahttimiin, ja okta elemeanta muoras sirddaša eará sadjái muoras, de lea sirddašeapmi dáhpáhuvvan (Adger 2004:132).

Kausatiiva muitala mii dáhpáhuvvá, ja ? duodas lea vearbba projekšuvdna, mii sirddaša bajit sadjái ja čujuha kausalitehta. Mii gohčodit dán odđa kausalitehtašlájá *v*, mii daddjojuvvo *unna v*. Muorradiagrammain čájehan movt lea ovdal (38) ja maŋná sirddašeami (39). Muorradiagrammain čájehan eaŋgalasgielat cealkagiin *show himself to Benjamin* movt sirddašeapmi doaibmá. Muorradiagrammat leat vižžon Adgera girjjis (2004:133).

(38)

(39)

Vuollelis čilgen EPP-sárgosiid mii maiddái lea miellagiddevaš sirddašeami oktavuodas.

2.2 Infinitiivva modálavearbbaid komplemeantan

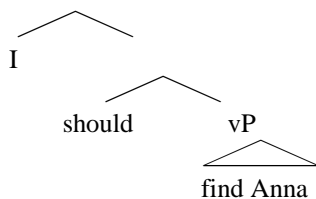
David Adger (2004:157) čállá modála veahkevearbbaid birra ná su girjjis: “[...] *the modal verbs, which occur in a position preceding the lexical verb, and which semantically signify notions such as obligation, possibility, futurity, and so on.*” Adger (2004:157) čállá ahte modála veahkevearba bohtá ovdal váldovearba ja ahte dat semánttalaččat čilge earret eará fertenvuoda, vejolašvuoda ja boahhteáiggi. Ovddamearkkat (40) ja (41) čájehit modálavearbbaid geavaheami eaŋgalasgielas.

(40) I should find Anna

(41) I must find Anna

Das oaidná maid ahte modálavearba bohtá ovdal váldovearba. Adger (2004:158) lea čilgen modálavearbbaid muorradiagramma dego (42), nu ahte modálavearba ii leat vP vuolde. Dat lea maiddái sivvan ahte modálavearbbat eai juoge temátalaš rollaid (Svonni 2011/2012:35).

(42)

Eaŋgalasgielas ii leat vejolaš bidjat modálavearbba váldovearbba maŋábeallái (43). Vuolleleappus čájehan movt dat doaimá sámegielas.

(43) *I find should Anna

Muhto váikko lea nu ahte modálavearba ferte leat ovdabeale váldovearbba, de sáhtá sirdilit vearbagihpu cealkagiin, nu movt mon čájehan ovdamearkkas (44).

(44) What I should do, is [find Anna]

Dát gis čájeha ahte modála gullá olles vearbagihppui, ja ii dušše váldoverbii (Adger 2004:157-158).

Sáhtá maiddái geahččat modálavearbba áiggi dáfus. Eaŋgalasgielas sáhtá maid juohkit modálavearbbaid áiggi mielde, nu movt oaidná ovdamearkkas (45). Tabealla lea vižžon Adgeris (2004:159).

(45)

Present/Preseansa	Past/Preterihhta
may	might
can	could
shall	should
will	would
must	

Vearbbas *must* ii oro leamen preterihhta hápmi eaŋgalasgielas. Adger (2004:159-160) gohčoda dan juohkima *Áiggi sekveansa*³. *Áiggi sekveansa* lea generaliseren vearbba oktavuoda birra, nu movt sáhtá oaidnit ovdamearkkain (46), (47) ja (48). Ovdamearkkat leat vižžon Adgeris (2004:159).

(46) I think [she was pregnant]

(47) I thought [she was pregnant]

³ Eaŋgalasgillii *Sequence of Tense*.

(48) *I believed [she is pregnant]

Buot dain cealkagiin ((46), (47) ja (48)) oaidná ahte vuosttáš vearba váldá guokte θ -rolla. θ -rollaid čilgen dárkileappot vuollelis. Olles cealkaga subjeakta lea ožžon ageanta-rolla, ja visot mii lea ruođuid siste oažžu fas temá-rolla. Cealkka (48) ii leat dohkálaš eanemus eaŋgalasgielat hubmiide, go das ii leat čanus gaskkal áiggiid ja lea dalle eahpegrammáhtalaš. Go vuosttáš vearba lea preterihttas, de ferte vearba dan čuovvovaš oasis maid leat preterihttas (Adger 2004:159). Adger (2004) maid geahččá movt lea jus cealkagis lea modálavearba, ja čilge movt dalle šaddá. Ovdamearkkaid (49), (50), (51) ja (52) lean viežžan Adgeris (2004:160)

(49) I think [she may be pregnant]

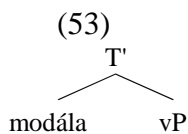
(50) I thought [she might be pregnant]

(51) *I believed [she may be pregnant]

(52) She might be pregnant

Ovdamearkkain (49), (50) ja (51) oaidná ahte vearbbat mat leat olgešrávddas tabeallas (45) láhttejit dego preterihtta hámit, nu guhkas go *Áiggi sekveansa* generaliseren doaibmá. Dat ágga doarju modálavearbbaid vuodđojuohkin presensii ja preterihttii, vaikko ii sáhte dádjat ahte cealkka, nu go (52), čilge juoga mii lea dáhpáhuvvan ovdal go dádđjuvvo. Daid dieđuid vuodul šaddá čielggas ahte modálavearbbat juhkkjuvvojit syntávssalaččat presensii ja preterihttii, ja ahte dat lea proseassa mii lea sorjjasmeahttun dulkomušas (Adger 2004:160).

Go leat buot daid geahččan, de mii dal diehtit ahte eaŋgalasgielas leat modálavearbbaid sadji gurutbealde váldovearbba ja ahte modálavearbbaid áigesárggus leat subjeakta syntávssalaš sorjjasvuolta *Áiggi sekvensii*. Sáhtta maid bidjat modálavearbbaide šládjasárggus T^4 ja ovttahttit dán vP:in, nu movt oaidná ovdamearkkas (53) (Adger 2004:160).

⁴ T-sárggus lea oanádus eaŋgalasgiel *tense*-sárgosii, mii mearkkaša áige-sárggus sámegillii.

Das lea dehálaš mearkkašuhttit ahte go modála lea T-sárgosis, de váldovearbbas lea nu gohčoduvvon sojatkeahtá⁵ áiggi ektui, nu ahte sáhttet leat cealkagat nu movt ovdamearkka dihte (54), gos váldovearbbas ii leat čielggaduvvon áigi (Adger 2004:161).

(54) *Anna might loved Tom

2.2.1 Váldovearbbat ja veahkevearbbat

Go lea geahččan modálavearbbaid, de oaidná ahte modálavearbbat leat veahkevearbbat. Svonni (2011) čilge mii lea váldovearba ja veahkevearba su grammatihkas. Váldovearba birge okto cealkagis, nu movt oaidná ovdamearkkas (55), muhto veahkevearba ii birge okto (56). Veahkevearba ferte álo bidjat váldovearbbain ovttas, jus galgá šaddat dohkálaš cealkka, nu movt oaidná ovdamearkkas (57).

(55) Mii čállit reivve

(56) *Mii fertet reivve

(57) Mii fertet čállit reivve

Sáhtta vel earuhit váldovearbbaid ja veahkevearbbaid eará vugiin: Veahkevearbbaid ii sáhte bidjat passivii (58), muhto dan sáhtta dahkat váldovearbbaguin (59).

(58) *Sáhttojuvvot

(59) Lea čállojuvvon

Svonni maid juohká veahkevearbbaid golmma oassái, biehttanvearbbat, tempusčadnon veahkevearbbat ja modála veahkevearbbat (Svonni 2011:59-60).

2.2.2 Theta-rolla

Adger (2004) čállá ahte mángga cealkagis gávdu okta dahje eanet veahkevearbbat. Go Adger definere veahkevearbbaid, de son geahččá nu gohčoduvvon *theta-rolla*. Go galgá čielggadit theta-rolla, de ferte álggus diehtit mii temáhtalaš rollat leat, ja makkár temáhtalaš rollat gávdnojit. In namut das buot temáhtalaš rollaid mat gávdnojit, muhto oasi dain mat dávjjimusat leat sámegeielas ja eaŋgalasgeielas. Ovdamearkkain (60) ja (61) oaidná vearbbaid dáhkki, *ageanta*. Vearbbaid dáhkki sáhtta maid leat *dagaheaddji* dahje *čájáhalli* (Adger 2004:79, Sammallahti 2005:41). Saeed (2009:153) čállá ahte ageanta lea álggaheaddji soames dahkamuššii, ja ageanta sáhtta doaimmahit daguidis.

(60) Ánná viehka

⁵ Eaŋgalasgillii *uninflected*.

(61) Josephine joked

Ovdamearkkain (62) ja (63) oaidná fas temáhtalaš rolla mii gohčoduvvo *čuozáhahkan* dahje *temán*. Saeed (2009:153) čilge ahte *temá* lea go “juoga” lea sirddašuvvan dahje jus sadji gos “juoga” lea, lea čilgejuvvon. Sammallahti čilge ahte *čuozaht* lea passiiva entitehta man sosiála, psykologalaš dahje fysihkalaš dilli lea eksplisihtalaččat dahje implisihtalaččat dahkki kontrollas (Sammallahti 2005:42).

(62) Márjá čievččastii spáppa

(63) Lihtit leat skábes

Mearri lea maid temáhtalaš rolla, ja dat čilge masa “juoga” sirddaša, juogo njuolgot (64) dahje govvádusaid mielde (65) (vrd. Saeed 2009:154). Sammallahti čilge ahte *mearri* lea sadji dahje báiki gosa eksplisihtalaš dahje implisihtalaš entitehta manná dahje gárta (Sammallahti 2005:46).

(64) Aslat atti skeaŋka mánnái

(65) Báhppa sárndiid searvegoddái

Lassiin daidda temáhtalaš rollaide maid dál lean namuhan, de gávdnojit vel temáhtalaš rollat earret eará *vásiheaddji* (66), *vuostáiváldi* (67), *gaskaoapmi* (68) ja *gáldu* (69) (vrd. Saeed 2009:154).

(66) Biehtar oinnii beatnaga

(67) Ánte ráhkadii biepmu áhkku

(68) Son čálii báhpárii peannain

(69) Lávvolavdagat bohte Kinas

Predikáhtas sáhttet leat máŋga temáhtalaš rollat, ja go daidda referere, de láve refereret *theta*-rollaide. Oassi *theta* lea oaniduvvon eangalasgiel sánis *thematic*, ja *theta*-rolla lea maid dábálaš čállit *θ*-rolla. Buoret go čállit ahte predikáhta dárbbáša guokte dajahusa semanttalaš sisdoaluin vai šaddá ollislažžan, de sáhtttá čállit ahte predikáhtas leat guokte *θ*-rolla (*theta*-rolla) juohkit (Adger 2004:80). Go čuovvu dan ortnega, de oaidná ahte ovttá saját predikatiiva, intransitiiva, váldá ovttá *theta*-rolla (70), guovtti saját predikatiiva, transitiiva, váldá guokte *theta*-rolla (71), ja ditransitiivvat fas váldet golbma *theta*-rolla (72) (Adger 2004:80).

(70) Juffá čieru

- (71) Mon boran guoli
 (72) Eadni addá girjji Máhttii

Jus cealkagis gos lea ditransitiivva vearba lea dušše okta (73) dahje guokte (74) θ -rolla, de dat ii dohkkehuvvo. Das oaidná ahte juohke θ -rolla ferte juhkkovuvvot cealkaga konstituentii, nappo juohke θ -rolla sáhtá juhkkovuvvot dušše ovtta konstituentii (Adger 2004:81). Čilgen vuollelis mii konstitueanta lea, ja movt dat doaibmá. Seamma oaidná maid transitiivva vearbain (75).

- (73) *Eadni attii
 (74) *Eadni attii biepmu
 (75) *Son borrá

Adger (2004:81) namuha su girjjis juoga maid gohččoda *erenamáš θ čilgehus*⁶. Dainna meidnejuvvo ahte juohke θ -rolla ferte juhkkovuvvot, muhto konstitueanta ii sáhte juohkit eanet go ovtta θ -rolla. Lea dehálaš fuomášuhttit ahte *erenamáš θ čilgehus* ii muital ahte juohke konstituentii lea juhkkovuvvon θ -rolla.

- (76) Issát borrá bierggu juohke beaivvi

Oaidná ovdamearkkas (76) ahte lea empiralaš duođaštusat ovddit čuoččuhusa vuostá. Das oaidná vearba *borrat váldá* guokte theta-rolla, *Issát* ja *bierggu*. Loahppa cealkkagis *juohke beaivvi* lea dás nu gohčoduvvon *ii addon θ -rolla*, nu ahte vaikko θ -rolla ferte addot konstituentii, de ii leat juohke konstitueanttas θ -rolla (Adger 2004:81). *Argumeantan* gohččoduvvojit dat konstitueantat maidda addovuvvojit θ -rollat. Nu ahte argumeanta lea čilgejuvvon konstitueantan cealkagis masa lea addon θ -rolla predikáhtas (Adger 2004:81). Adger (2004:82) lea čállán vihtta čuoggá maid lea dehálaš muitit θ -rollaid birra:

- (i) Predikáhtas leat θ -rollat juohkit
 (ii) θ -rollat leat addovuvvon cealkaga konstituentii
 (iii) Konstitueanta masa θ -rolla lea addon gohččoduvvo argumeantan
 (iv) Juohke θ -rolla ferte addovuvvot soames konstituentii
 (v) Konstitueanta ii sáhte oažžut eanet go ovtta θ -rolla

⁶ Eaŋgalasgillii *The Unique θ Generalization*.

Go dál lean čilgen θ -rollaid, de sáhtta geahččat movt Adger definere veahkevearbba: Veahkevearba boahdá lassin váldovearbba theta-rolleide, ja dat ii lohkkovuođo go geahččá man ollu θ -rollat váldovearba váldá (Adger 2004:157).

Oaidná das ahte váikko veahkevearba ii leat čilgejuvvon seamma ládje Svonnis (2011) ja Adgeris (2004), de oaidná muhtinlágan oktasaš áddejumi daid čilgemušaid gaskkas.

2.3 Infinitiivvat mat konstruerejuvvojit visses vearbbaiguin I

Eaŋgalasgielas vearba *to* ihtá erenoamáš cealkagiin, nammalassii infinitiivva cealkagiin. Dákkár cealkagiin ii oidno oppanassiige áigi. Adger maiddái čájeha dán ovdamearkkaiguin (77) ja (78) (Adger 2004:162-163).

- (77) She tried [to leave]
- (78) We wanted [to eat cake]

Oaidná ahte vearbba *tried* ja *wanted* váldet guokte θ -rolla: okta subjektii ja nubbi oassái mii lea merkejuvvon roahkkeruođuiguin. Adger vel čájeha, ovdamearkkaiguin (79) ja (80), ahte merkejuvvon vearbba fertejit leat áiggi haga (Adger 2004:163).

- (79) *She tried [to left]
- (80) *We wanted [to ate cake]

Adger maiddái čájeha ahte ii leat vejolaš bidjat vearbba *to* ovttas modálavearbbaiguin, nu go son lea čájehan ovdamearkkaiguin (81) ja (82) (Adger 2004:163).

- (81) *She tried [to may eat]
- (82) *We wanted [to can leave]

Sáhtta maiddái oaidnit ahte ii leat vejolaš bidjat eaŋgalasgiel vearbba *do* infinitiivacealkagiidda, nu go Adger (2004:163) čájeha ovdamearkkain (83).

- (83) *She tried to do go

Ovdamearkkain (81), (82) ja (83) oaidná ahte vearba *to* sáhtta buhttet áigesárgosiin. Oaidná maiddái ahte vearba *to* váldá infinitiivva komplemeantan eaŋgalasgielas (Adger 2004:163).

Ovdamearkkain (77) ja (78) čájehin cealkagiid vearbbain *to*. Čilgejin maiddái ahte vearbbat *tried* ja *wanted* gáibidit guokte θ -rolla. Dain cealkagiin leat *she* ja *we* subjeavttat, ja lea cealkagiin ipmirduvvo ahte lea *she* guhte geahččala *to leave*, ja *we* guhte háliida *to eat cake*. Go geahččá ovdamearkkaid vuolit cealkagiidda, de oaidná ahte dain cealkagiin váilot subjeavttat. Čájehan dán ovdamearkkaiguin (84) ja (85). Dát cealkagat ii sáhte ipmirduvvot dego ovdamearkkain (86) ja (87) (Adger 2004:304).

- (84) *She tried [she to leave]
- (85) *We wanted [We to eat cake]
- (86) *She tried [Anna to leave]
- (87) *We wanted [you to eat cake]

Nu go oaidná ovdamearkkas (80), de *to eat* váldá guokte θ -rolla, ovttá ageanta-rolla ja ovttá temá-rolla. Temá-rolla lea dán oktavuodas *cake*. *We* ii sahte leat *to eat* ageanta-rolla, go *we*:s lea juo ageanta-rolla vearbbas *tried*. Oaidná dalle ahte doppe orru váilume oassi, mii Adger gohččoda *null subjeaktan* ja čilge ahte dat ovttastahtto unna *v* spesifikáhtorii. Null sadji oažžu θ -rolla vuolit cealkaga vearbbas. Null subjeakta gohččoduvvo dán rájis PRO. Čájehan ovdamearkkas (88) movt šaddá go lea PRO cealkagis (Adger 2004:304).

- (88) We wanted [PRO to eat cake]

Cealkagiin, nu movt (88), PRO dadjo leame kontrollerejuvvon vuolit cealkaga subjeaktan, ja sáhtta maid dalle gohččoduvvot kontrollacealkkan. PRO sáhtta maiddái ihttit struktuvrrain gos dat ii leat kontrollerejuvvon eará NP:s, ja dalle dat lea arbitára dan dulkojumis, dego sátni *one* eangalasielas. Adger čájeha dán ovdamearkkaiguin (89), (90) ja (91) (Adger 2004:305).

- (89) PRO to steal hexes from witches is dangerous
- (90) If one were to steal hexes from witches, then that would be dangerous
- (91) It is not allowed to PRO perjure oneself

Kontrolla cealkagis lea PRO subjeaktan, ja daid ovdamearkkaid maid juo lean čájehan eai divtte čielga NP subjeavttaid, muhto gávdnojit ii-finihtta komplemeantacealkagat mas sáhtta leat čielga subjeakta, nu movt Adger lea čájehan ovdamearkkaiguin (92) ja (93) (Adger 2004:305).

- (92) We believed Zeus to be omnipotent
 (93) No one expected Agamemnon to win

Vuolit cealkagiid vearbbat leat ovdamearkkain (92) ja (93) guovtti saját predikatiiva. Oaidná dán ovdamearkkain (94) ja (95) maid Adger lea čájehan (Adger 2004:305).

- (94) We believed that Zeus was omnipotent
 (95) No one expected that Agamemnon would win

Go jurddaša ahte θ -rolla juohkin lea rievdameahhtun, de oaidná ahte cealkkastruktuvra dain cealkagiin lea nu go čájehan ovdamearkkain (96) ja (97). Ja jus vel buhtte subjeavtta pronomeniin vuolit cealkkaoasis, de gávnaha ahte dat lea akkusatiivva hámis, nu movt čájehan ovdamearkkain (98) ja (99) (Adger 2004:305-306).

- (96) We believed [Zeus to be omnipotent]
 (97) No one expected [Agamemnon to win]
 (98) We believed [him to be omnipotent]
 (99) No one expected [him to win]

Dákkár dáhpáhusat gohčoduvvojit ECM⁷ konstrukšuvdnan. Eaŋgalasgielas mii leat dál oaidnán ahte gávdnojit guokte sierralágan ii-finihtta cealkagat: vuosttaš ii divtte cealkagis leat oinnolaš subjeavttat, ja gáibida PRO. Dát nuppis lea oinnolaš subjeakta ii-finihtta cealkagis. Dainna lea dušše okta váttisvuhta, go moadde vearbbat mas leat oinnolaš subjeakta gildet PRO, moadde eai. Adger čájeha dan ovdamearkkaiguin (100) ja (101) (Adger 2004:306).

- (100) *We believed to PRO be omnipotent
 (101) No one expected to PRO win

Oaidná dalle ahte leat golbma joavkku. Mii leat dál oaidnán ahte gávdnojit vearbbat mat váldet ii-finihtta komplemeanttaid mas lea PRO, nu go oaidná vearbbain *try*, *attempt* ja *endeavour*, vearbbat mat váldet ii-finihtta komplemeanttaid, muhto mat gildet PRO subjeakta komplemeanttain, nu go vearbbat *believe*, *consider*, *think* ja *assume*, ja vearbbat gos sáhttá leat sihke PRO ja oinnolaš subjeakta, nu go vearbbain *want*, *expect* ja *prefer* (Adger 2004:306). Čájehan dán vel ovdamearkkain (102).

⁷ ECM mearkkaša *Exceptional Case Marking*.

(102)

try, attempt, endeavour	PRO
believe, consider, think, assume	ECM
want, expect, prefer	ECM/PRO

2.3.1 C-válljen

Ovdal go joatkkán čilgehusa eanet infinitiivvaid mat konstruerejuvvojit visses vearbain, de čilgen álggus c-válljema, UTAH-hypotesa, c-kommenderema ja EPP-sárgosiid. Oažžut ollislaš ipmárdusa minimalismma teorijas, de ferte maiddái geahččat movt vearbba ožžot komplemeanttaid. Válljensárgosiid gaskkas gávdnojit sihke kategoriija-válljen sárgosat, eaŋgalasgillii *categorial selectional features*, oaniduvvon *c-selectional features*, ja semánttalaš-válljen sárgosat, eaŋgalasgillii *semantic selectional features*, oaniduvvon *s-selectional features*. Go in geahča semánttalaš beliid dán čállošis, de in namut šat s-válljema. Adger (2004:84) čállá ná c-válljema birra:

A c-selectional feature is a categorical feature on a lexical item, which does not determine the distribution of the lexical item itself; rather it determines the category of the elements which will be able to Merge with that lexical item.

Dainna Adger meidne ahte c-válljema sárggus lea šládjasárggus leksikálalaš elemeanttas, mii ii mearrit leksikálalaš elemeantta juohkima, muhto mii mearrida dan šlájja elemeanttain maid sáhtá ovttahttit leksikálalaš elemeanttain. Sáhtá ovdamearkka dihte čilget dán dárkileappot vearbain *cummesta*. Dán vearbba lea V-sárggus (oaniduvvon vearbba-sárggus). Vearbba lea maid unnimusat okta c-válljen N-sárggus (oaniduvvon nomen-sárggus), dat mearkkaša ahte go ovttahttá vearbba *cummesta* eará osiin, de das ferte leat šládja N-sárggus. Dás oaidná ahte sáhtá vearbba *cummesta* ovttahttit nomeniin *heastta* dahje *Márjjá* ((103) ja (104)), muhto ii sáhte vearbba *cummesta* ovttahttit soames eará vearbain ((105) ja (106)) (Adger 2004:84).

- (103) Cummesta heastta
- (104) Cummesta Márjjá
- (105) *Cummesta viehkat
- (106) *Cummesta leat

Go galgá viidáseappo čilget c-válljema sárgosiid, de ferte maid geahččat nu gohčoduvvon ipmirdahtti sárgosiid⁸ ja ipmirmeahttun sárgosiid⁹. Ipmirdahtti sárgosat leat dat sárgosat mat váikkuhit semanttalaš dulkomii šlájja harrái. Ipmirmeahttun sárgosat fas leat sárgosat mat eai oro dahkame makkár ge earuhusa cealkaga semantihkkii, muhto mat leat soames ládje gáibiduvvon jus galgá čilget (eahpe-)grammatihkka viissis cealkagiin (Adger 2004:84-85).

Adger (2004:85) maid namuha *Full Interpretation*, sámegillii *ollislaš dulkon*. Son čilge dán ná: “*The structure to which the semantic interface rules apply contains no uninterpretable features*”. Dainna son meidne ahte struktuvrra, masa semanttalaš laktanjuolggadusat gusket, eai sistisdoala makkár ge ipmirmeahttun sárgosat. Go čuovvu daid njuolggadusaid, de ipmirmeahttun sárgosiid ferte válđojuvvot syntávssas eret, ovdal go semanttalaš laktanjuolggadusat doibmet (Adger 2004:85). Jus ipmirmeahttun sárgosat leat oassin syntávssalaš dilálašvuodas eará sárgosiin viissis šlájjas, de ipmirmeahttun sárggus lea merkejuvvon válđot eret. Sárgosat mat leat dainna vugiin merkejuvvon, bilida iežas go dat bohtet oidnosii dan dásis gos semanttalaš laktanjuolggadusat doibmet (Adger 2004:85). Adger čatná daid jurdagiid c-válljema sárgosiidda guvttiin vugiin, *dárkkistan gáibádus*¹⁰ ja *dárkkisteapmi oabbávuoda bokte*¹¹, ja čállá ná (Adger 2004:85):

- (i) “The Checking Requirement: Uninterpretable (c-selectional) features must be checked, and once checked, they can delete”
- (ii) “Checking under Sisterhood: An uninterpretable c-selectional feature F on a syntactic object Y is checked when Y is sister to another syntactic object Z which bears a matching feature F”

Vuosttáš vuogis (i), maid Adger (2004) gohčoda *dárkkistan gáibádus*, ipmirmeahttun (c-válljema) sárggus ferte iskojuvovot, ja go lea iskojuvvon, de sáhttá dan jávkadit. Nuppi vuogis (ii), maid Adgeris (2004) gohčoduvvo *dárkkisteapmi oabbávuoda bokte*, ipmirmeahttun c-válljema sárggus F syntávssalaš objeavttas Y lea iskojuvvon go Y lea oabbá eará syntávssalaš objektii Z mas lea seamma lágan sárggus F. Čájehan dán maid muorradiagrammas (107) (Adger 2004:85).

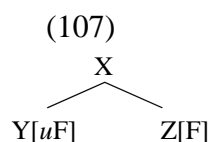
---

⁸ Eangalasgillii *interpretable features*.

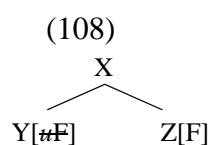
⁹ Eangalasgillii *uninterpretable features*.

¹⁰ Eangalasgillii *The Checking Requirement*.

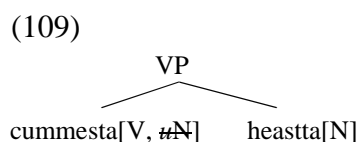
¹¹ Eangalasgillii *Checking under Sisterhood*.

Muorradiagrammas (107) čájehuvvo ahte sárggus F Y:s lea ipmirmeahttun, go dat lea merkejuvvon bustávain u^{12} . Go geahččá dán vuosttáš vuogi, (i), maid badjelis namuhin, nammalassi *dárkkistan gáibádus*, de uF Y:s ferte iskojuvvot jus lea syntávssalaš oktavuoha eará F sárgosiin eará sajis. Go Z lea Y oabbá, de syntávssalaš oktavuoha daid gaskkas diktá sárgosiid oktiivástideapmi dáhpáhuvvat, ja uF iskojuvvo. Bijan cáhcu uF badjel čájehit ahte lea dárkkistuvvon, ja muorradiagramma (107) šaddá nu go muorradiagramma (108) (Adger 2004:85-86).

Go suorggáduš loahpahuvvo ja semanttalaš laktanjuolggadusat doibmet, de buot iskojuvvon ipmirmeahttun sárgosat bilidit iežas, nu ahte loahpalaš ovttasteapmi lea dušše ipmirdahtti sárgosat, juste nu movt *dárkkistan gáibádus* gáibida (Adger 2004:86). Dán perspektiivvas mii oaidnit c-válljema sárgosat ipmirmeahttun šládjan sárgosa oaivvis. Jus fas geahččá ovdamearkka (103) vearbba, *cummesta*, de das lea ipmirdahtti V-sárggus ja ipmirmeahttun N-sárggus. Jus vearbba *cummesta* ovttastahtta nomeniin, mas lea ipmirdahtti N-sárggus, de dat ovttastahttin iská ipmirmeahttun N-sárgosiid vearbba, nu go oaidná muorradiagrammas (109).

Ovdamearkkas (110) oaidná vearbba *cummesta* grammáhtalaš sárgosiid.

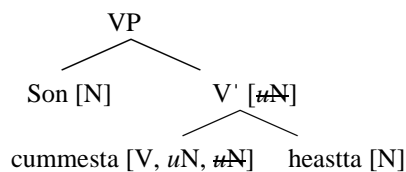
(110) Cummesta [V, uN]

Daid sárgosiid bokte sáhtta árrit ovdamearkkaid mat leat merkejuvvon eahpegrammáhtalaččat, nu go ovdamearkkat (105) ja (106), go dain ovdamearkkain ii leat nominála maid sáhtta ovttastahttit vearbba *cummesta*. Dákkár oktavuodain

¹² u lea oanáduš *uninterpretable*, ja mearkkaša ahte lea ipmirmeahttun (Adger 2004:84-85).

ipmirmeahttun [*uN*] (c-válljen) sárggus ii iskojuvvo. Grammáhtalaččat riehta ovdamearkkas, (103), gos vearba *cummesta* ovttastahtá nominálain *heastta*, lea syntávssalaš oktavuohhta, go *heastta* N-sárggus ja *cummesta* [*uN*]-sárggus oktiivástidit (Adger 2004:86). Vearbbas *cummesta* leat eanet áddemeahttun sárgosat, go vearba váldá guokte argumeantta. Okta áddemeahttun sárggus jávká go dat dárkkistuvvo sániin *heastta* (komplemeanttain), nu movt čájehin ovdamearkkas (109). Nuppi áddemeahttun sárggus loktana V'-dássái, ja doppe dat dárkkistuvvo oappáin (spesifikáhtoriin), ja de dat maiddái jávká. Dán čájehan ovdamearkkas (111) (Svonni 2011/2012:30-31).

(111)

Jus *son* [N] sádjái livččii bidjan vearbba, nu go vázzit [V], de dárkkisteapmi ii livčče doaibman, ja cealkka livččii leamaš eahpegrammáhtalaš (112). Go vearba *cummesta* váldá guokte [N] argumeantta, de livččii vejolaš oaidnit ovdamearkkaid nu go oaidná ovdamearkkas (113). Cealkka (113) doaibmá c-válljema vuodul, muhto ii doaimma s-válljema vuodul (Svonni 2011/2012:31). Dego juo lean badjelis čilgen, de in giedáhala semánttalaš osiid dán čállošis.

(112) *Vázzit *cummesta heastta*

(113) #Beavdi [N] *cummesta heastta*

Ovdamearkkas (113) lea merkejuvvon #, dat mearkkaša ahte cealkka ii leat dábálaš ipmirdeame mielde dohkálaš cealkka (Svonni 2011/2012:31).

Máhcan fas *erenomáš θ čilgehussii*, ja geahčan ovdamearkkaid maid *erenomáš θ čilgehus* áristii ovdal. Jus geahččá ovdamearkka (76), maid das geardduhan ovdamearkan (114), de oaidná ahte vearba *borrat* váldá guokte argumeantta, *Issát ja bierggu*.

(114) Issát borrá bierggu juohke beaivvi

Jus geahččat dušše *temá*-argumentii, de ferte gávnnahit c-válljen sárggus verbii *borrat*. Go vearba galgá ovttastahttojuvvot nominálain, de mii árvidit ahte das lea c-válljejuvvon N-

sárggus (115). Go lea merkejuvvon “...”, de dat mearkaša ahte vearbba leat eará sárgosat mat eai leat nu miellagiddevaččat dán oktavuodas (Adger 2004:86-87).

(115) Borrat [V, uN, ...]

Ovdamearkkas (115) oaidná ahte vearba *borrat* ii sáhte ovttahttojuvvot ovdamearkka dihte adjektiivvain, go das lea [uN]-sárggus (116). Ii leat ge vejolaš diktit vearbba leat argumeantta haga (117), go vearba *borrat* lea transitiiva vearba ja gáibida guokte argumeantta.

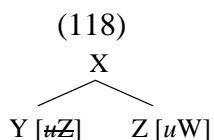
(116) *Issát borrá fiinnis

(117) *Issát borrá

Mii leat dál syntávssalaččat geahččan *erenomáš θ čilgehusa* ja sáhtá dadjat ahte juohke theta-rolla lea čadnon soames c-válljen sárgosii, ja danne ferte syntávssalaš konstitueanta ovttahttojuvvot leksikálalaš elemeanttain mas lea dat sárggus. Dalle lea juohke theta-rolla ovttahttimis välljejuvvon konstitueantan cealkagis (Adger 2004:87).

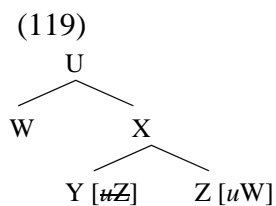
2.3.1.1 Go sárgosiid iskan ii doaimma

Lean juo namuhan badjelis movt iská sárgosiid, nu movt ovdamearkkain (108) ja (109). Ovdamearkkas (118) čájehan movt lea go iskojuvpmi ii doaimma.

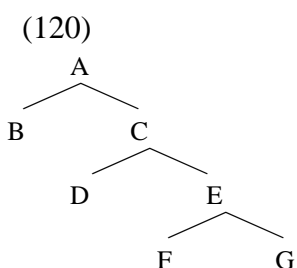
Oaidná muorradiagrammas (118) ahte Z iská c-válljensárggus Y:s (mas lea [uZ]).

Ovttahttin ráhkada Y:s ja Z:s oassi X. Váttisvuohtan dás lea ahte ii leat makkár ge oassi mii iská Z c-válljen sárgosiid (mii lea [uW]). Vaikko ovttahttimin maŋná vel lasiha W muorradiagrammii (119), de dat ii šatta goassege Z oabbá, ja danin ii sáhte ge iskat Z c-válljen sárgosiid. C-válljen sárgosat sáhttet dušše iskojuvvot oabbá-dásis.

Dego oaidná muorradiagrammas (119), de báhca dás eahpeiskojuvvon ipmirmeahttun sárggus, ja dat fas rihkku ollislaš dulkoma¹³ (Adger 2004:92-93).

Adger (2004:95) namuha maid *viiddidan eaktu*¹⁴, maid son definere dán láhkai: syntávssalaš suorggádus sáhtta dušše joatkašuvvat jus lasiha doaimma muorradiagramma maddaprojekšuvdnii. Sáhtta dadjat ahte *viiddidan eaktu* giel dá syntávssalaš oktavuodaid osiid gaskkas mat juo leat konstruerejuvvon muorradiagrammas. Muorradiagramma (120) bokte čilgen *viiddidan eaktu*.

Jus A lea projekšuvdna oaivái B, de lea vejolaš ráhkadit syntávssalaš oktavuoda B ja C gaskkas iskan áigumušain. Muhto *viiddidan eaktu* giel dá syntávssalaš doaimma geavahit ovdamearkka dihte D, go dat ii leat maddaprojekšuvdna muorradiagrammas. Doaimmat mat gusket D:i fertet juo gávdnot ovdal B ovttahttima, nappo ahte dat fertet guoskat D dán botta go dat lea matta oaivi. Dat giel dá ovttahttima soames D doibmii, ja dat maid giel dá iskama gaskkal D ja ovdamearkka dihte F (Adger 2004:95-96). Adger maid lasiha ahte *viiddidan eaktu* dušše diktá suorggádusa joatkit jus oasis lasihuvvojit muorradiagramma olggumus ovssiide (Adger 2004:97).

Konstitueantta semanttalaš oaivi, mii lea ovttahttimin huksejuvvon, lea dat leksikálalaš oassi mii árvoštallá odđa konstitueantta sárgosa. Lea leksikálalaš oassi mii álggaha ovttahttima go dat iská c-válljen sárgosiid mat fertejit iskojuvvot. Buot c-válljen iešvuodat fertejit iskojuvvot ovttahttimiin ja jus lea eahpeiskojuvvon sárgosat muorradiagrammas, de dat dagahit struktuvrra heittogin (Adger 2004:96).

¹³ Eangalasgillii *Full Interpretation*.

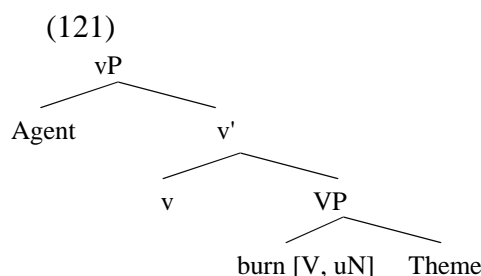
¹⁴ Eangalasgillii *Extension Condition*.

2.3.1.2 UTAH-hypotesa

Adger čállá ahte gávdno hypotesa mii muitala ahte struktuvrrain galgá álo leat seamma posišuvdna, maid gohčoda *Uniformity of θ -Assignment Hypothesis* (UTAH). Adger (2004:138) definere UTAH ná:

Identical thematic relationships between predicates and their arguments are represented syntactically by identical structural relationships when items are Merged.

Dat čilge ahte seamma lágan temáhtalaš oktavuodát predikáhtaid ja daid argumeanttaid gaskkas leat ovtastuvvon syntávssalaččat seamma lágan struktuvrralaš gaskavuodain go elemeanttat leat ovttastahttojuvvon (Adger 2004:138). Dat hypotesa čájeha movt mánát sáhttet ráhkadit syntávssalaš struktuvrrat sin giellamáhtu vuodul, go struktuvrras álo leat seamma posišuvnnat (Adger 2004:147). Muorradiagrammain (121) Adger (2004.138) čájeha eaŋgalasgielvearbbain *burn* movt sáhttá oaidnit ageantta saji struktuvrras.

Nu go oaidná muorradiagrammas (121), de lea VP bajábeale vP, gos lea *v* oaivi. Das lea sadji nu gohččoduvvon *gehppes vearbbaide*, ja lea sadji gosa vearba loktana (Svonn 2011/2012:33). Oaidná ahte temáhtalaš rollain orru leamen obba fastá cealkkastruktuvra eaŋgalasgielas. Oaidná tabeallas (122) movt temáhtalaš rollat orrut heiveme cealkkastruktuvrii (Adger 2004:139). Svonn maddái čállá ahte minimalismma teoriijas temáhtalaš rollat mearriduvvojit VP vuolde (Svonn 2011/2012:33).

(122)

vP nieida NP	→	Ageanta
VP nieida NP	→	Temá
V' nieida PP	→	Mearri

Jurdda lea ahte mánát, UTAH hypotesain, sáhttet oaidnit oktavuoda gaskkal semantihka maid juo máhttet ja ođđa dáhpáhusaid, ja dan vuodul sáhttit ráhkadit cealkagiid seamma struktuvrra mielde. Go mánát juo máhttet UTAH hypotesa čuovvut, de sii máhttet muhttin

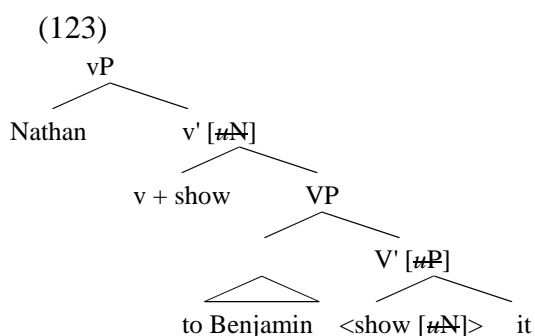
muddui mearridit čuožžovaš syntávssalaš struktuvrraid (Adger 2004:148). Go geahččá UTAH hypotesa, de ferte meroštit ahte visot vearbacealkagiin leat seamma struktuvrrat, gos unna v váldá VP komplemeantan (Adger 2004:148), jus ii daga dan, de UTAH hypotesa ii oro doaibmame.

Chomsky (1995) maiddái čállá dákkárlágan dáhpáhusa birra. Son čállá *I-language* birra, gos *I* mearkkaša *internal* (siskkáldas), *individual* (individuála) ja *intentional* (intenšunála) (Chomsky 1995:15) ja čállá ná (Chomsky 1995:132):

Intuitively, a language, so construed, is “a way of speaking and understanding,” in a traditional sense; to have such a way of speaking and understanding (that is, to “have a language” or to “know a language”) is to have the I-language as a component of the mind/brain.

Dáinna Chomsky meidne ahte ferte vuhtiiváldit hubmi siskkáldas giellamáhtu, go dutká giellageavaheami minimalismma teoriija vuodul (vrd. Svonni 2011/2012:27). Svonni (2011/2012:27) čállá maid ahte I-giella lea olbmo siskkáldas giella, maid olmmoš hálddaša ja mii sáhtta leat seamma lágan go eará hubmiin, geat hubmet seamma giella.

UTAH bokte sáhtta maid iskat válljensárgosiid. Jus sárgosat leat iskojuvvon boastut, de UTAH ii heive šat. Oaidná ovdamearkka dihte muorradiagrammas (123), mii lea vižžon Adger (2004:139) girjjis, ahte UTAH ii šat heive.

Das ii leat vejolašvuohta addit makkár ge dulkomuša sadjái PP, go dat ii leat V' nieida. Danne sáhtta UTAH hypotesa bokte oaidnit ahte cealkka lea boastut (Adger 2004:139). Sámeielas sáhtta oaidnit cealkaga nu movt ovdamearka (124). Dát cealkka heive UTAH-hypotesii, nu movt dál lean čájehan dán.

(124) Káisá lohká girjji

Ovdamearkkas (124) oaidná ahte *Káisá* lea cealkaga subjeakta, *lohká* lea vearba ja *girjji* lea objeakta. Sámegeielas lea vuodđohierarkiija ná:

Subjeakta → vearba → objeakta

Dálle oaidná ovdamearkkas (124), mii heive UTAH-hypotesii, ahte dat čuovvu sámegeiela vuodđohierarkiija (Svonni 2011/2012:26, Sammallahti 1998:95-96). Cealkka (124) sáhtta maiddá čállit eará láhkái, nu movt čájehan ovdamearkkain (125), (126), (127), (128) ja (129).

- (125) Káisá girjji lohká
- (126) Girjji Káisá lohká
- (127) Girjji lohká Káisá
- (128) ?Lohká Káisá girjji
- (129) *Lohká girjji Káisá

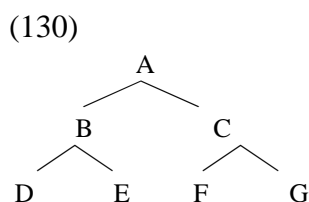
Ovdamearkkain (125), (126) ja (127) oaidná ahte cealkagiin lea seamma sisdoallu, ja ahte leat dohkálaš cealkagat sámegeillii. Ovdamearkkas (128) orru cealkaga sisdoallu rievdan, nu ahte orru leamen jearaldat. Ovdamearka (129) ii oro heiveme sámegeillii. Go sámegeiella lea kasusgeiella, de sáhtta seamma cealkka čállit mánggain vugiin ja liikká lea seamma sisdoallu cealkagis.

2.3.1.3 C-kommenderen

C-kommenderema bokte dárkkistuvvojit jus sárgosat heivejit oktii, sihke áiggi ja logu ektui (Adger 2004:122). Lea dušše guokte vuogi movt C-kommenderen sáhtta doaibmat:

- (i) A sáhtta C-kommenderet B, jus A lea B oabbá
- (ii) A sáhtta C-kommenderet B, jus A oabbá sisttisoallá B.

Muorradiagrammain (130) čájehan movt C-kommenderen doaibmá praktihkalaččat.

Nu go oaidná muorradiagrammas (130), de D C-kommendere E, go E lea D oabbá. D ii C-kommendere earáid, go ii leat eanet E vuolde. B fas C-kommendere C, go C lea B oabbá, ja visot dán vuolábealde, dasa gullá maid sihke F ja G. Das ferte maid namuhit ahte C maid

C-kommendere B, D ja E, nu ahte C-kommenderen maid sáhtta mannat dien guvlui. Muorradiagrammas A ii C-kommendere maidege, ja iige dat leat C-kommenderejuvvon mastege, go A sisttisoala buot daid nuppiid osiid (B-G). Iige A:s lea oabbá ge (Adger 2004:116-118). Svonni (2011/2012:32) čállá ahte go leat sárgosat mat dárkkistuvvojit konstitueanttaid gaskkas, de lea jearaldahkan konstitueanttaid soahpavašvuoda gaskkas.

2.3.1.4 Tense (áigi)

Muorradiagrammain oidno dávjá TP ja T, ja daid sadji muorradiagrammas. *T* lea oanádus eaŋgalasgielat sánis *tense*. Muorradiagrammas lea *T* mielde veahkeheame gávnnahit jus cealkka lea preseansa dahje preterihitta. Sámegillii sáhtta gohčodit *tenses* sárgosiid *áigesárggusin*. Čájehan dán ovdamearkkaiguin (131) ja (132).

(131) T [preseansa] ... V + v [preseansa]

(132) T [preterihitta] ... V + v [preterihitta]

Nu go oaidná ovdamearkkain (131) ja (132), de oaidná ahte áigesárggus ferte leat seamma go *T* áigesárggus. Mii leat badjelis oaidnán ahte válljensárgosat iskojuvvojit oappávuoda syntávssalaš oktavuodain, muhto dál mii joatkit dáinna ahte dat iskojuvvo c-kommenderemiin. Mii gohčodit dáhpáhusa mii iská sárgosiid c-kommenderemiin *Agree* (Adger 2004:167). Adger 2004:168 čilge *Agree* ná: “*An uninterpretable feature F on a syntactic object Y is checked when Y is in a c-command relation with another syntactic object Z which bears a matching feature F*”. Dainna son meidne ahte ipmirmeahttun sárggus *F*, syntávssalaš elemeanttas *Y*, lea iskojuvvon go *Y* lea c-kommenderen oktavuodas eará syntávssalaš elemeanttain *Z*, mas lea seamma sárggus *F*. Dainna lágiin sáhtta jávkkadit heitogis ovdamearkkaid. Go vaikko makkár áigesárggus vearbba lea, de lea ipmirmeahttun. Áigesárgosat leat ipmirdahtti go dat leat *T*:as, nu go oaidná ovdamearkkain (133) ja (134). Ovdamearkkas (135) fas oaidná ahte dat ii leat dohkálaš, go ipmirmeahttun áigesárgosat vearbba ii leat iskojuvvon (Adger 2004:168).

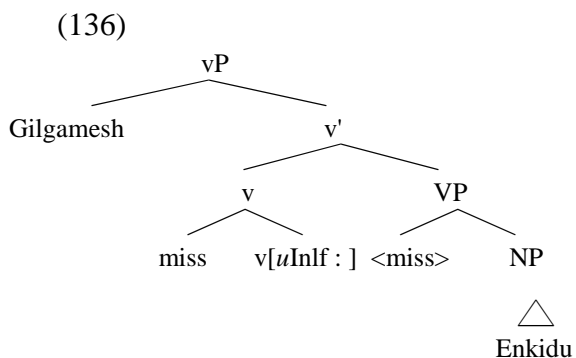
(133) T [preseansa] ... V + v [upreseansa]

(134) T [preterihitta] ... V + v [upreterihitta]

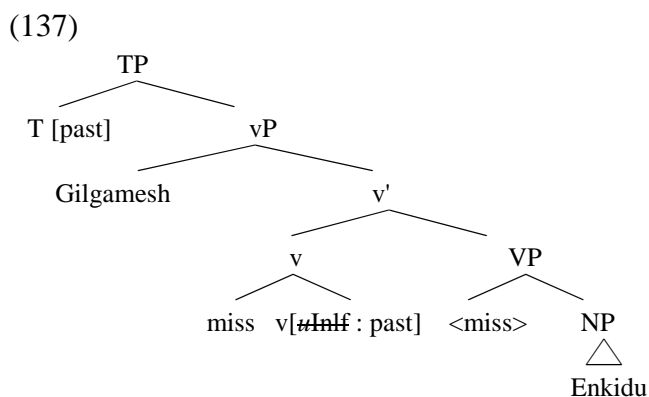
(135) *T [preseansa] ... V + v [upretterihitta]

Jus lea nu ahte ii leat veahkevearba cealkagis ja galgá gávnnahit movt áigesárgosat leat vearbba, de ferte geahččat unna *v*, mas lea ipmirmeahttun sárgosat mat sáhttet váldit

áigesárgosa. Dán sárgosa Adger (2004:170) gohčoda Infl¹⁵, ja čállá vel ná: “*Little v contains an uninterpretable inflectional feature [uInfl :]*”. Čájehan dán muorradiagrammaiguin (136) ja (137). Muorradiagrammat leat vižžon Adgera girjjis (2004:170). Muorradiagrammas (136) oaidná vP, gos V lea sirddašan sádjái v.

Muorradiagramma (136) ovttahtto T:ain, mas lea dušše šládjasárggus T ja ipmirdahtti sárggus [past]. T áigesárggus Agree¹⁶ v áigesárgosiin, ja dálle šaddá muorradiagramma nu movt (137) (Adger 2004:170).

Go geahččá muorradiagramma (137), de oaidná ahte unna v ja vearba leat čájehuvvon *past-tense:s* (preterihittas). Dasa ferte lasihit ahte go galgá dadjat dán cealkaga, de unna v, mas lea iskojuvvon ipmirmeahttun *Infl* sárggus [past], ferte daddjojuvvo loahpain *ed*. Čájehan dán vel ovdamearkkas (138), mii maid lea vižžon Adgera girjjis (Adger 2004:170).

(138) Pronounce v[uInfl : past] as ed.

2.3.1.5 EPP-sárgosat

Jus jurddaša ahte T muorradiagrammas iská nominatiivva, muhto ahte lea eará sárggus mii dágaha soames nominála ihtit TP spesifikáhtori. Dat sárggus lea juste dego T c-válljen sárggus, mii gáibida ahte lea nominála T spesifikáhtoris. Dat välljensárgosat eai leat

¹⁵ Oaniduvvon eaŋgalasgiel sánis *inflection*. Mii mearkkaša *sojaheapmi*.

¹⁶ Dáhpáhus mii iská sárgosiid *c-kommenderemiin*.

čadnojuvvon temáhtalaš rollaide, nu go ovdamearkka dihte leksikála šlájaid válljensárgosat leat. Ovdamearkkas (139) oaidná movt preseansa T sárggus lea (Adger 2004:215).

(139) T [pres, ucase:nom, uN*]

Das oaidná ahte T atná ipmirdahtti áigesárggus (*tensesárggus*), ipmirmeahttun nominatiiva sárggus ja gievrras ipmirmeahttun N sárggus. T [uN*]-sárggus gohčoduvvo EPP-sárggusin (Adger 2004:215).

Sáhttet leat guokte subjeavtta saji dábálaš cealkkastruktuvrras, okta mii gullá θ -rollaide, ja okta mii gullá dillái ja EPP iskosii. Dat guokte saji sáhttet atnit seamma elemeantta, sirddašeami bokte. Dat sirddašeapmi lea álggahuvvon T EPP-sárgosiin, mii lea gievrras ipmirmeahttun N-sárggus. Dat sárggus lea seamma go c-válljen sárgosat, ja iskojuvvo TP spesifikáhtoriin oappávuoda oktavuodain T':ain (Adger 2004:238). Svonni (2011/2012:30) čállá ná sirddašeami birra: “*Sirdin doaibmá dalle go lea soames oaivi, mas leat gievrras sárgosat, mat geasuhit [...] soames konstitueantta lusas, vai dárkkisteapmi šaddá vejolažžan [...]*”. Sámegielas lea hui gievra EPP-sárggus.

Oaidná badjelis ahte Svonni (2011/2012) lea namuhan konstitueanttaid. Ovdamearkkas (140) oaidná ollislaš eaŋgalasgielat cealkka. Cealkka lea vižžon Adgera girjjis (2004:62). Dainna eaŋgalasgielat cealkagiin galggan čilget mii konstitueanta lea, ja movt dat doaibma.

(140) That bottle of water might have cracked open

Ovdamearkkas (141) oaidná ahte lea molsun *That bottle of water* sániin *it*. Sáttni *it* lea minimála syntávssalaš elemeantta, ja go dat sáhttá molsut cealkkaosiin *That bottle of water*, de olles dat cealkkaoassi maid lea minimála syntávssalaš elemeanta.

(141) It might have cracked open

Go sáhttá molsut olles cealkkaoasi ovttá sániin, de dát gohčoduvvo *molsuniskkusin*. Dákkár cealkkaoassi maid sáhttá molsut dán láhkái gohčoduvvo *konstitueantan*, ja iskosat nu movt *molsuniskkus* sáhttá gohčoduvvot *konstitueantaiskkusin*. Nu ahte konstitueanta lea joavku sániin mas lea soames lágan siskkáldas čanus (Adger 2004:63). Konstitueanttaid sáhttá merket roahkkeruođuiguin, nu movt oaidná ovdamearkkas (142).

(142) [That bottle of water] might have cracked open

Ovdamearkkas (142) oaidná ahte roahkkeruođut merkejit konstitueantta. Go olles cealkka lea konstitueanta, de sáhtá bidjat olles cealkaga roahkkeruođuid sisa, nu movt oaidná ovdamearkkas (143).

(143) [[That bottle of water] might have cracked open]

Molsuniskkusin sáhtá maid oaidnit ahte konstitueanta *that bottle of water* atná stuorit struktuvrra, go mii sáhttit molsut *that bottle of water* sániin *one* (144).

(144) That one might have cracked open

Ovdamearkkas (144) sátni *that* geavahuvvo gávnnahtit elemeantta mas lea soames lágan oktavuolta hubmi posišuvdnii. Dat mii lea mihtilmas das dainna elemeanttain mii lea välljejuvvon, lea ahte dat fertte leat “bottle of water”. Jus de fas geavaha roahkkeruođuid, de šaddá nu movt ovdamearkkas (145) (Adger 2004:63-64).

(145) [[That [bottle of water]] might have cracked open]

Dán rádjái mii leat oaidnán ahte cealkagat leat konstitueanttat, ja ahte konstitueanttaid siste leat vel unnit konstitueanttat. Unnimus konstitueanta lea leksikála elemeanta. Dábálemos lea geavahit sáni *konstitueanta* go lea syntávssalaš elemeanttaid, mas leat eanet go okta elemeantta, birra sáhka (Adger 2004:64).

Go geahččá loahppa cealkaga, de lea vejolaš molsut oasi *cracked open* sániin *done* (146). Dalle oaidná ahte *cracked open* maiddái lea konstitueanta. Mii sáhttit maid molsut oasi *have cracked open* sániin *do* (147).

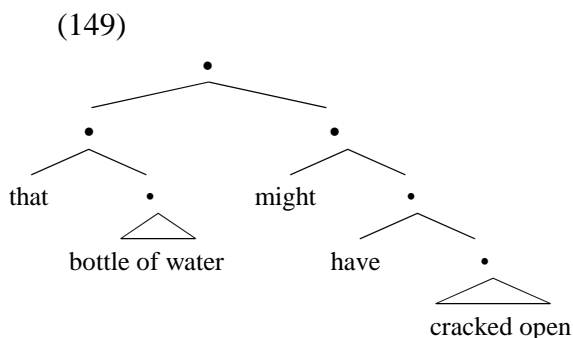
(146) That bottle of water might have done

(147) That bottle of water might do

Ovdamearkkas (147) oaidná ahte cealkaga sisdoallu rievdá, go lea jávkadan vearba *have*, ja dalle mearkkaša ahte cealkaga dáhpáhus lea ollašuhhton. Go duohta dasa, de ovdamearkkat (146) ja (147) čájehit obba moalkas struktuvrra cealkagii (140), gos leat konstitueanttat konstitueanttaid siste (148).

(148) [[That [bottle of water]] might [have [cracked open]]]

Ovdamearka (148) sáhtta maid čájehit muorradiagrammain (149). Muorradiagramma lea vižžon Adgera girjjis (2004:65)

Juohke čuokkis muorradiagrammas (149) čájeha konstitueanta mii lea ráhkaduvvon guokte syntávssalaš elemeanttain, mat leat vuolábealde muorradiagrammas. Golbmačiegat mii oaidnu ovdamearkka dihte “bottle of water” bajábealde mearkkaša ahte das ii leat buot oasis analyserejuvvon (Adger 2004:65).

2.3.2 Infinitiivvat mat konstruerejuvvojit visses vearbbaiguin II

Go eanjalasgielat sátni *for* ihtá ii-finihtta cealkagiin, de ferte cealkagis leat subjeakta akkusatiivva hámis, seammá ládje go bákkolaš ECM-vearbaid maid badjelis lean čilgen. Das ii sáhte leat PRO. Adger (2004:308) čájeha dan ovdamearkkaiguin (150), (151) ja (152).

- (150) Jason intended for him to learn magic
- (151) *Jason intended for he to learn magic
- (152) *Jason intended for PRO to learn magic

Seamma sáhtta oaidnit ii-finihtta C:s subjeaktacealkagiin (153).

- (153) *For to do that would be a mistake

Oaidná ahte ferte gávdat vuogi movt C sáhtta mearridit ii-finihtta cealkagiin subjeakta kásus¹⁷. Jus jurddaša ahte ii-finihtta T, mii *for* oažžu ii ane makkár sárgosa, de kásus-iskan oktavohta sáhtta bohtit gaskkal *for* ja cealkaga subjeakta. Adger čájeha dán ovdamearkkaiguin (154), (155), (156) ja (157) (Adger 2004:308-309).

- (154) v[acc] V DP[3, sing, fem, case]

¹⁷ Eanjalasgillii *case*. *Case* čilge makkár kásusis okta sátni lea, ovdamearkka dihte [nom], [acc] dahje [gen]. *Case* čilge ovdamearkka dihte erohusa gaskkal *he* ja *him* (Adger 2004:45-47).

Unna *v* [acc]-sárggus árvvoštallá [case]-sárgosa pronominiála objeavttas, nu movt oaidná ovdamearkkas (155).

(155) $v[\text{æe}]$ V DP[3, sing, fem, æe]

Jus de vel ovttahtttá subjeavtta, gos T ja komplemeanta *for* maiddái leat oasis cealkagis, de oažžu dákkár ovdamearkka dego (156).

(156) $[_{\text{CP}} \text{for}[\text{acc}]... \text{T}... \text{DP}[3, \text{sing}, \text{masc}, \text{case}] v[\text{æe}] \text{V DP}[3, \text{sing}, \text{fem}, \text{æe}]]$

Juste nu movt *v* árvvoštallá objeavtta [case]-sárgosa, *for* árvvoštallá subjeavtta [case]-sárgosa. Dán oaidná ovdamearkkas (157). Ovdamearkka vuolabeale čájehan maiddái movt dat šaddá go daddjojuvvo.

(157) $[_{\text{CP}} \text{for}[\text{æe}]... \text{T}... \text{DP}[3, \text{sing}, \text{masc}, \text{æe}] v[\text{æe}] \text{V DP}[\text{sing}, \text{fem}, \text{æe}]]$
           for   to   him   see   her

Dat mearkkaša ahte oažžu ii-finihtta cealkka guokte akkusatiivvain.

(158) I arranged [for him to see her]

Das ferte fuomášuhttit ahte ovdamearkkas (157) lea boastut sátnortnet. Ii-finihtta T lea akkusatiivva subjeavtta ovdabeale, ja ii mañabeale. Jus jurddaša ahte T kásus-sárggus lea earránan T EPP-sárgosis, ja ahte lei EPP-sárggus mii dagahii sirdima. Jus ii-finihtta T lea earálágan go finihtta T, go das ii leat makkár ge kásus-sárgosat, dalle lea T, mii oidno ovdamearkkas (157), EPP-sárggus mii dagaha *him* sirddašit dán spesifikáhtorii, ovdal go *for* lea ovttahttojuvvon, nu ahte oažžu ge riekta sátnortnet. Adger čájeha dan ovdamearkkain (159).

(159) $[_{\text{CP}} \text{for}[\text{æe}] [_{\text{DP}}[\text{æe}] \text{T}[\neq \text{D}^*]... \langle \text{him} \rangle v[\text{æe}] \text{V DP} [\text{æe}]]]$
           for   him   to   <him> see   her

Dat analysa čájeha čielga ráji gaskkal T EPP-sárgosa ja T kásus-sárgosa. Ii-finihtta T váilu kásus-sárgosis, nu ahte subjeakta kásus-sárgus ii-finihtta cealkagiin lea mearriduvvon eará sajis. Muhto liikká lea nu ahte sátnortnet mearriduvvo T EPP-sárgosiin (Adger 2004:309).

Jus fas máhccá daidda cealkagiidda gos lea PRO. Juste nu movt kásus-sárgosat leat dát sárgosat mat mearridit ahte akkusatiivva NP boahdá ovdán *for*-cealkagis, de lea maid juoga

mii mearrida ahte PRO ihtá kontrollacealkagiin. Ferte dalle viiddidit kásus-doahpaga, nu ahte dan lassin earret eará [acc], maiddái sisttisdoallá ođđa sárgosa. Dan sárgosa mii gohčodit [null]-sárggusin, ja morfologalaččat dat dahká ahte pronomen mii lea dan sajis ii daddjojuvvo (Adger 2004:309).

Mii dál árvalit ahte vearba *try* váldá CP jodihuvvon komplemeanttas mas lea [null]-sárggus. Dat komplemeanta ii daddjojuvvo. Álggus unna vP, mas lea pronomen spesifikáhtorsajis, konstruerejuvvo. Čájehan dán ovdamearkkas (160) (Adger 2004:310).

(160) [vP pronoun v[**æe**] V *Object*[**æe**]]

De ii-finihtta T, *to*, lea ovttastuhtton dasa. T atná EPP-sárgosa, muhto ii kásus-sárggus. T EPP-sárggus ja pronomena, mii lea spesifikáhtor unna vP:i, D-sárggus iská sárgosiid c-kommenderemiin. Pronomen, mii lei unna vP spesifikáhtor sirddaša ja šaddá TP spesifikáhtor. Adger čájeha dan ovdamearkkain (161) (Adger 2004:310).

(161) pronoun T[**#D***] <*pronoun*> v[**æe**] V *Object*[**æe**]

Null C ovttastahtto dasa, ja das lea sárggus [null]. Pronomena kásus-sárggus šaddá [null], nu movt čájehan ovdamearkkas (162).

(162) C[**null**] pronoun[**null**] T[**#D***] <*pronoun*> v[**æe**] V *Object*[**æe**]

Mañemussii válljejuvvon vearba *try* ovttastahtto cealkagii, dan čájeha Adger ovdamearkkain (163). Dán ovdamearkkas maiddái čájehan movt dat cealkka šaddá go dadjá dan jitnosit. [null]-elemeanttat eai galgga daddjojuvvot.

(163) try [C[**null**] pronoun[**null**] T[**#D***] <*pronoun*> v[**æe**] V *Object*[**æe**]
 try PRO to <PRO> see him

Ovdamearkkas (163) oaidná ahte PRO sirddaša EPP-sárgosa dihte. Ferte maid fuomášuhttit ahte ovdamearkkat nu movt (164) eai leat vejolaččat dán vuogi mielde. Ovdamearkkas oaidná ahte NP ii sáhte bidjat sisa dákkár cealkagii. [null]-sárgosat leat sárgosat pronomeniidda. Jus olles NP ovttastahtto subjeaktan ii-finihtta cealkagiidda, dalle kásus-sárggus ii iskojuvvo null C:s, nu movt čájehan ovdamearkkas (165) (Adger 2004:310).

- (164) *Medea tried her to leave
 (165) *Medea tried 0[null] Jason[case] to leave

Oaidná dan systemas ahte ii-finihtta cealkagat mas lea *for* ferte atnit oinnolaš akkusatiiva subjeakta. Jus ovttastahtá pronomeniin, mas kásus-sárgosat galget árvvoštallat *for*, de das šaddá oinnolaš oassi (mii daddjojuvvo jitnosit) akkusatiivapronomen. Ovdamearkkat nu go čájehan ovdamearkkas (166) ii sáhte genererejuvvot, go kásus-árvvoštallan pronominála subjeavttas livččii šaddan [acc], ja ii [null] (Adger 2004:310).

- (166) *I arranged for PRO to see her

Dán rádjái leat oaidnán ahte T ii-finihtta cealkagiin ii iskka kásus-sárgosiid. Subjeavtta kásus-sárgosat infinitiivacealkagis iskojuvvo eará elemeanttas, nammalassii C mii váldá ii-finihtta T. Subjektaposišuvdna mearriduvvo ii-finihtta T EPP-sárgosiin (Adger 2004:311).

Geahčan viidásut movt leat vearbaiguin main eai leat oinnolaš *complementizer*¹⁸, muhto gos siskkilduvvon subjeakta soaitá leat oinnolaš NP. Adger čilge dan ovdamearkkaiguin (167), (168), (169) ja (170) (Adger 2004:311).

- (167) We believed him to be the headmaster
 (168) I assumed him to be innocent
 (169) *We believed to be the headmaster
 (170) *I assumed to be innocent

Oaidná das ahte siskkilduvvon vearba váldá *c* seamma vugiin go vearba *try* dahká. Muhto *c* atná akkusatiiva-sárgosiid, ja ii [null]-sárgosiid, dego oaidná ovdamearkkas (171).

- (171) believe, [V, *u*C[acc]]

c šaddá dan oktavuodas [acc]-sárggus. ECM-cealkagiidda sáhtá geavahit seamma vuogi go cealkagiidda mas lea *for*, eará go ahte *c* šaddá null, nu movt čájehan ovdamearkkas (172) (Adger 2004:311).

- (172) [_{CP} for[acc] [DP[acc] T[~~u~~DP]... v[acc] V DP]]
           0   him   to   see her

¹⁸ Adger (2004:311) geavaha sáni *complementizer* eaŋgalasgillii. Viidásut dán čállošis gohčodan dán dáhpáhusa *c*.

Analysas oaidná ahte dat struktuvrra šaddá seamma go struktuvra sátnái *for*, eará go ahte *c* lea null. Ovdamearkkat gos oaidná PRO eai gula dasa go null-*c* sánis *believe* árvvoštalla pronominiálat nu go [acc], muhto ii [null] (Adger 2004:311).

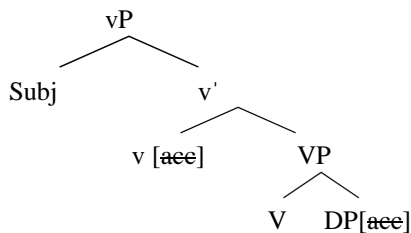
Siskkilduvvon subjeavtta kásus-sárggus ii iskojuvvo null *c*:s mii sadde sárgosiid T:i, muhto leat iskojuvvon dábálaš kásus-iešvuodain siskkilduvvon vearbbas. Ferte maddái deattuhit ahte ECM-vearba dábálaččat váldá NP (Adger 2004:312).

(173) Anson believed the report

(174) Ron expected the sack

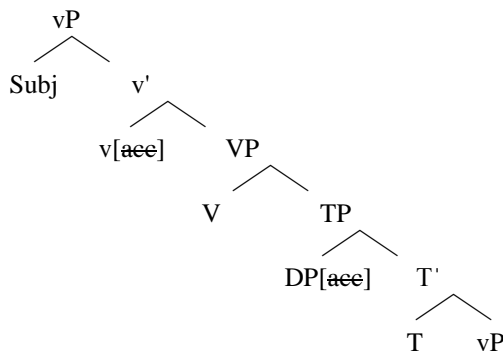
Ovdal mii leat oaidnán ahte objeavttaid kásus-iešvuodat lei ahte akkusatiiva kásus iskojuvvo unna *v* [acc]-sárgosiin, nu movt das čájehan muorradiagrammain (175) (Adger 2004:312).

(175)

Molssaeaktun jurdagii ahte ECM vearbbat sisttisoallet null *C*, mii sáhttit jurddašit ahte dat buoret váldet ii-finihtta TP. Dán TP subjeakta šaddá oassin kásus-iskan oktavuodas unna *v*:in, ja iská [acc]. Ovdamearkkas (176) oaidná ahte dalle šaddá muorradiagramma mii lea hui seamma lágan go muorradiagrammat dábálaš objeavttaide.

(176)

Oaidná das čilgejuvvon manne ECM vearbbat gildet PRO, ja čájehan dan maid ovdamearkkain (177) (Adger 2004:312-313).

(177) *Anson believed PRO to be happy

Go lea unna *v* mii árvoštallá kásus-sárgosiid vuolit subjeavttas, de vuolit subjeakta ii sahte leat PRO. Dat lea go unna *v* atná [acc], ja ii [null] (Adger 2004:313).

Dán rádjái leat oaidnán ahte kontrollacealkagat leat CP, ja ECM cealkagat TP. Vaikko dat orrot seamma láganat, de oaidná ahte ii sáhte sirddihit. Dán oaidná ovdamearkkain (178) ja (179) (Adger 2004:313).

(178) What I said was [_{CP} that we would go]

(179) *What I said that was [_{TP} we would go]

Jus duohta dasa, de Adger geassá dákkár gaskaboddasaš konklusuvnnaid (Adger 2004:313):

- (i) *Control clauses are headed by a null C which bears [null] case. The [null] feature on C values a [case] feature on a pronominal as [null], thus forcing those verbs which obligatorily select this null C to occur with PRO, rather than with an overt DP.*
- (ii) *ECM clauses are just TPs, selected by higher verbs. The accusative feature of the higher little *v* checks an accusative feature on a subject in the ECM clause. PRO is ruled out because any pronoun in this position would have its case feature valued as [acc] rather than as [null].*
- (iii) *for clauses occur with overt accusative subjects because the complementizer *for* is specified with [acc]. PRO is again ruled out because any pronoun in this position would have its case feature valued as [acc] rather than as [null].*

Go geahččá dán analysa, de oaidná ahte leat moadde váilevašvuoda. Galggašii leat vejolaš dadjat jus ECM-vearbbat váldet finihitta CP dahje ii-finihitta TP. Jus dadjá ahte ECM vearbain leat *c*-válljen *C*-sárggus, dalle šaddá jearaldat manne dat vearbbat sáhttet ihtit TP:ain, ja nu maid nuppi guvlui. Mii fertet duohtat dáinna ahte ECM-vearbbat sáhttet váldit sihke *T* ja *C* *c*-vállen-sárgosiin.

Mii leat dal oaidnán ahte ii-finihtta T:s lea EPP-sárggus, muhto das ii leat kásus-sárggus. Ii-finihtta cealkagiin lea subjeavtta kásus mearriduvvon *c*:in, mii introdusere cealkaga, null C[null] dahje *for*[acc], vai soames eará elemeanttas cealkaga olggobeale, ovdamearkka dihte ECM-cealkagiidda *v*[acc]. Jurdiluvvo ahte CP lei C spesifikáhtora oaivi, ja ahte das lei null pronominiála TP spesifikáhtoris, nu go ovdamearkkas (180). Dalle báhcá jearaldat manne ii sáhte leat nu go ovdamearkkas (181) (Adger 2004:327).

(180) [That the world is round] *e* is obvious

(181) *e* is obvious

Vástádus dasa lea čielggas: lea C oaivi, mii vállje álgaheaddji CP:i, mii atná [null] kásus-sárggus (Adger 2004:327).

3 Movt earát leat čilgen infinitiivvaid sámegielas.

Dán oasis čilgen movt earret eará Nielsen (1979), Magga (1982 ja 1986), Nickel (1994), Jomppanen (2006) ja Svonni (2011) leat čilgen infinitiivvaid sámegielas. Sii eai leat buohkat guorahallan infinitiivvaid minimalisisma teoriiija vuodul, muhto leat čilgen infinitiivvaid eará teoriiija vuodul. Lean juohkán earáid infinitiivačilgehusaid njeallje váldojovkui:

- (i) Mánngageardán verbálat¹⁹
- (ii) Infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusat
- (iii) Relatiivainfinitiiva
- (iv) Eará infinitiivvat

3.1 Mánngageardán verbálat

Ovdamearkkain (4), (5), (6) ja (7) maid das geardduhan ovdamearkkain (182), (183), (184) ja (185) čájehin ahte infinitiiva sáhtta leat mánngageardán verbálas.

(182) Don fertet nohkkat dál

(183) Mon áiggun boahit ruoktut

(184) Son háliida borrat bierggu

(185) Ánná vuolgá hárjehallat

---

¹⁹ Mánngageardán verbála lea váldovearba oktan veahkkevearbbai(gui)n.

Klaus Peter Nickel (1994) čállá ahte infinitiiva sáhttá geavahuvvot oassin mánggagardán verbálain. Infinitiiva oassin mánggagardán verbálain sáhttá juohkit viidáseappot golmma jovkui (Nickel 1994:463-470):

(i) Infinitiiva maŋŋá modálavearbbaid ja eará vearbbaid mat celket modalitehta

Oaidná ovdamearkkain (182) ja (183), gos leat modála veahkevearbbat, ja ovdamearkkain (184) ja (185), gos leat eará vearbbat mat celket modalitehta, ahte dat gullet dán jovkui. Nickel juohká joavkkus “infinitiiva maŋŋá modálavearbbaid ja eará vearbbaid” vearbbaid joavkkuide vearbbaid cealkámušaid vuodul, ovdamearkka dihte vejolašvuohta, fertenvuohta, lohpi, máhttu, boahhteáiggi ja dilálašvuohta (Nickel 1994:463-469). Mon in geahča semanttalaš osiid dán čállošis, nu ahte in čilge semantihkalaš beliid lagabui.

(ii) Nu gohčoduvvon *perfeakta konditionála 2*

Perfeakta konditionálas 2 lea preterihtta hápmi *leat*-vearba ja infinitiiva váldovearbbas, nu movt oaidná ovdamearkkas (186).

(186) Mon ledjen beassat vuolgit, muhto in astan

Perfeakta konditionála 2 geavahuvvo seamma ládje go dábálaš konditionálahámit (Nickel 1994:470).

(iii) Maŋŋá biehttalan supiinna.

Biehttalan supiidna lea supiidnahápmi biehttalanvearbbas ja infinitiiva váldovearbbas (Nickel 1994:470), nu movt oaidná ovdamearkkas (8), maid das geardduhan ovdamearkkas (187).

(187) Mana sisa, amas galbmot jámas

3.1.1 Modálavearbbat

Sámegielas lea earret eará Magga (1982), čállošis *Modalverb og infinitiv innen verbalet – Prosjektrapport*, čilgen modálavearbbaid. Son čállá ahte modálavearbbat leat dákkár vearbbat mat čielggadit čilgehusaid mat leat modálat. Son čállá maid ahte vuosttažettiin lea sáhka vearbbaid birra mas lea čilgehusvariántat, nu movt ovdamearkka dihte epistemalaš ja deonttalaš vearbbain (Magga 1982:13). Nickel (1994) maddái namuha modálavearbbaid. Son čállá ahte modálavearbbat leat vearbbat maid sáhttá oaidnit infinitiivahámiid oktavuodas, ja namuha ahte go bidjá modálavearbbaid *dáidit*, *sáhttit* ja *veadjit* preterihttii,

de ii šat oainne daid infinitiivva oktavuodain, go dalle dat vearbbat baicce váldet perfeakta partisihippa, dego sáhtá oaidnit ovdamearkkas (188). Ovdamearka lea vižžon Nickela (1994:464) girjjiis *Samisk grammatikk*.

(188) Du dálkasis sáhtii leamaš ávki

Sihke Magga (1982) ja Nickel (1994), maid das lean juo namuhan, ja Nielsen (1979:378ff.) ja Sammallahti (2005:214ff.), namuhit modálavearbbaid semanttalaččat. Svonni (2011) maiddá namuha modálavearbbaid semanttalaččat ja čállá ahte modálavearbbat muhtin ládje modifiserejit dajahusaid, earret eará vejolašvuohta, diktima ja dárbbu, ja ahte dat váldet infinitiivva komplemeantan. Lassiin geahččat modálavearbbaid semanttalaččat, de Svonni maiddá geahččá movt modálavearbbain lea grammatihkalaččat (Svonni 2011:59-60). Ovdamearkkas (189) oaidná ahte ii leat vejolaš bidjat modálavearbbaid passiivva hápmái. Nu go oaidná ovdamearkkas (190), de sáhtá bidjat eará vearbbaid passiivii. Svonni deattuha ahte modálavearbbaid ii sáhte bidjat passiivii ja ahte modálavearba álo váldá infinitiivva komplemeantan (Svonni 2011:60). Svonni (2011/2012:36) maiddá čállá ahte jus PassP, mii geassá lusas lagamus vearbba, livččii ModP bajábealde muorradiagrammas, de livččii modálavearba sáhtán oažžut passiivva hámi. Muhto go ModP lea PassP bajábealde, de modálavearbbat eai sáhte bidjat passiivii. Danne lea ovdamearkka (189) eahpegrammáhtalaš.

(189) *Skuvla galgajuvvui heitojuvvot

(190) Skuvla heitojuvvui

Modála veahkevearba finihttahámis sáhtá leat preseanssas dahje preterihtas. Oaidná ovdamearkkas (191) ahte modálavearba lea preseanssas, ja ovdamearkkas (192) lea fas preterihtas. Das oaidná ahte ii leat earuhus jus modálavearba lea preseanssas dahje preterihtas, dat liikká váldá infinitiivva komplemeantan. Ovdamearkkat leat vižžon Svonni grammatihkkagirjjiis (Svonni 2011:108).

(191) Son ferte vuolgit

(192) Mon áigun sin viežžat ikte

Nu go oaidná ovdamearkkas (193), de modálavearba lea sojahuvvon konditionálie. Vaikko modálavearba lea sojahuvvon konditionálie, de dat váldá infinitiivva komplemeantan.

Ovdamearkkas (194) oaidná ahte modálavearba lea sojahuvvon potentiálii, dat maiddái váldá infinitiivva komplemeantan. Ovdamearkkaid lean viežžan Svonni girjjis (Svonni 2011:108).

(193) Son áiggušii vuolgít ihttin, muhto ii vel dieđe jus geargá (vuolgít)

(194) Dáiddešgo hal fas boahit deike?

Svonni (2011:108) čállá ahte jus cealkagis lea sihke veahkevearba ja modálavearba, de šaddá cealkaga sátnortnet ná:

Veahkevearba → modálavearba → váldovearba

Cealkagis (195) oaidná ahte veahkevearba, *lea*, váldá perfeakta partisihppa, *sáhtán*, komplemeantan. Modálavearba váldá fas infinitiivva komplemeantan. Perfeakta partisihppa muitala man nu birra mii lea loahpahunvonn (Svonni 2011:108).

(195) Son lea sáhtán vuolgít

Svonni maiddái namuha go lea veahkevearba *leat* + aktio essiiva, nu movt oaidná ovdamearkkas (196). Dálle lea progressiiva preseansa, ja dat čilge juoga mii lea dáhpáhuvvame juste dal. Ovdamearka lea vižžon Svonni girjjis (Svonni 2011:108).

(196) Mii leat áigume vuolgít

Ovdamearkkas (196) oaidná ahte veahkevearba *leat* váldá modálavearbbba aktio essiivva hámis komplemeantan, ja modálavearba fas váldá infinitiivva komplemeantan (Svonni 2011:108). Lea maid nu ahte modálavearba sáhtá váldit veahkevearbbba *leat* komplemeantan, nu movt oaidná ovdamearkkas (197). Das maiddái lea nu ahte modálavearba váldá infinitiivva komplemeantan (Svonni 2011:108-109).

(197) Son sáhtá leat vuolgan

3.2 Eará vearbbat mat celket modalitehta

Leat maid eará vearbbat go modálavearbbat maid heive dás namuhit. Dat leat vearbbat mat lahttejit seamma ládje go modálavearbbat, muhto mat eai leat modálavearbbat.

Ovdamearkkain (6) ja (7) maid badjelis lean namuhan heivejit dasa. Geardduhan daid ovdamearkkaid ovdamearkan (198) ja (199).

- (198) Son háliida borrat bierggu
(199) Ánná vuolga hárjehallat

Vearbbat maid lean namuhan ovdamearkkain (198) ja (199), *háliidit* ja *vuolgit*, orrut leame modálavearbbat, muhto dat eai leat. Muhto leat maid earuhusat daid vearbbaid ja modálavearbbaid gaskkas. Earuhus daid vearbbaid ja modálavearbbaid gaskkas lea ahte dat vearbbat sáhttet oažžut passiivva hámi. Dego ovdal juo namuhuvvon, de modálavearbbat eai sáhte oažžut passiivva hámi (Svonni 2011:115). Ovdamearkkat (200) ja (201) lean ieš konstruieren.

- (200) Mon geahččalin buoridit biilla
(201) Biilla geahččaluvvui buoriduvvot

Oaidná das ovdamearkkas (201), ahte sáhtta bidjat *geahččalit*-vearbba passiivii. Sáhtta juohke vearbba mii gullá dán jovkui bidjat passiivii (Svonni 2011:115). Vaikko das lea čielga rádji, de das gávdno maddái ovdamearka ahte sáhtta bidjat modálavearbba passiivii, nu movt ovdamearkkas (202). Ovdamearka lea vižžon Johan Turi girjjis *Muitalus sámiid birra* (Turi 2010(1910):46).

- (202) Ja jus ii leat čáhcebáiki, de fertejuvvo suddaduvvot muohta, ja de álget ohcat lávkkaid siste biepmu ja álget borrat, ja de lea hávski.

Oaidná ovdamearkkas (202), ahte modálavearba *fertet* sáhtta bidjat passiivii. Vaikko dat ii leat dábálaš, de lea namuhanvearra ahte rádji ii leat áibbas čielggas.

3.3 Infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusat

Infinitiiva sáhtta maid ihtit oktavuodas gos lea infinitiiva ja akkusatiiva, nu movt čájehin ovdamearkkain (9), (10) ja (11) maid dás geardduhan ovdamearkkain (203), (204) ja (205).

- (203) Son bivdij biiggá čorget
(204) Ánte lohká Issáha boahit
(205) In jáhke servodaga váikkuhit dasa

Ovdamearkkain (203), (204) ja (205) oaidná ahte vearbbat maid lean merken váldet akkusatiivva komplemeantan. Nielsen (1979:384-385) juohká infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusaid semanttalaččat. Nielsen čállá ahte infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusat geavahuvvojit objektacealkaga oktavuodas, nu movt oaidná

ovdamearkkain (206) ja (207). Ovdamearkkat leat vižžon Nielsena girjjis (Nielsen 1979:384).

- (206) Doaivök-gø [gad-däk-gø] jiežäd boattet – tror du du kommer
(207) Dât loğâi bāppâ fār'gâ boattet – han sa presten kom snart

Magga (1986:163) maiddái čállá ahte dat leat konstrukšuvnnat gos nominálagihppu lea akkusatiivva hámis ja ovddasta ageansa infinitiivii, seammás go moddii sáhtá orrut patientan dárkkisteaddji verbii mii vástida infinitiivacealkaga stivrejeaddji verbii.

Magga (1986) lea juohkán infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusaid semanttalaš joavkkuide. Ovdamearkkain (208) ja (209), mat gullet seamma jovkui, sáhtá váldit eret olles objektagihppu ja buhttet dan sániin *dan*, nu movt čájehan ovdamearkkain (210) ja (211) (Magga 1986:171).

- (208) Gonagas muitala sin addit biepmuid gefiide
(209) Son ii doaivvo gilvoheasttaid vuoitit dán gilvvu
(210) Gonagas muitala dan
(211) Son ii doaivvo dan

Oaidná ovdamearkkain (210) ja (211) ahte lean váldán eret olles objektagihpu ja buhtten dán sániin *dan*. Ii sáhte buot infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusaiguin dahkat nu movt lean čájehan ovdamearkkain (210) ja (211), dušše daid vearbbaiguin mas leat seamma semanttalaš iešvuodát. Sáhtá maid earret eará vearbbaiguin *diehtit, jáhkit, navdit, dáhttut* ja *sávvat* dáhkat seamma ládje (Magga 1986:167-171). Ovdamearkkain (212) ja (213) oaidná ahte ii sáhte buhttet oasi manjá vearbba sániin *dan*.

- (212) Áhkku oahpahii mánáide láitit biepmu – *Áhkku oahpahii **dan**
(213) Áslat ja Máret bovdiiga olles gili bohtit heajaide - *Áslat ja Máret bovdiiga **dan**

Sámegielas gávdnojit maiddái ovdamearkkat nu movt oaidná ovdamearkkas (214).

- (214) *Náittosbárre ledje bovden [sin] bohtit heajaide

Ovdamearkkas (214) lea čállon *bovden boahit*, muhto das ii leat čielggas gean dat leat *bovden*. *Bovden* ii sáhte váldit infinitiivva komplemeantan, nu ahte dat cealkka ii leat riehta grammáhtalaččat. Akkusatiiva cealkagis (214) lea jávkan. Jus fas jurddaša movt lei c-válljemiin, de oaidná ahte sátni *bovdet* ii váldde vearbba argumeantan, nu movt čájehan ovdamearkkas (215).

(215) [Bovdet, V, uN, ...]

Vaikko ovdamearkkas (215) oaidná ahte vearba *bovdet* ii sáhte váldit vearbba komplemeantan, de Nielsen namuha ahte akkusatiiva sáhtá guođdit eret, go lea pronomen mii čujuha nomenii maid easka lea namuhuvvon (Nielsen 1979:385). Dán dáhpáhusa Nielsen čájeha ovdamearkkain (216). Lean viežžan ovdamearkka Nielsena girjjis. (1979:385)

(216) Im mun gaddē [doaivō] boattet – jeg tror ikke han [hun, den det, de] kommer

Ovdamearkkas (216) oaidná ahte akkusatiiva *su* lea váldon eret. Akkusatiiva *su* sadji lea maŋŋá vearbba *gáddet/doaivut*. Cealkka livččii šaddan riehta grammáhtalaččat jus akkusatiiva livččii oidnon, nu movt čájehan ovdamearkkas (217).

(217) In mon gádde/doaivvu su boahit

Cealkka (217) lea grammáhtalaččat riehta sámegillii.

3.3.1 Kontrollainfinitiiva

Svonni (2011) čállá ahte kontrollainfinitiivvat leat vearbbat mat isket boahhte cealkaga subjeavtta mii lea akkusatiivva hámis (Svonni 2011:115). Cealkagis (218) lea vearba *bivdit*, mii iská boahhte cealkkaoasi subjeavtta, nammalassi subjeakta *su*.

(218) Mon bivden su vuolgit

Das oaidná ahte Svonni (2011) kontrolla infinitiiva heive infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusaide. Kontrollainfinitiivvaid muorradiagramma šaddá nu movt vuollelis čájehan ovdamearkkas (276). Dan jovkui gullet vearbbat nu movt ovdamearka dihte *gohččut*, *bivdit*, *diktit*, *oažžut* ja *lohpidit* (Svonni 2011:115). Ovdamearkkain (219) ja (220), oaidná movt kontrolla infinitiiva doaibmá. Dan guovtti cealkaga, (219) ja (220), sáhtá guhkidit, nu ahte cealkagat ožžot guokte cealkkaoasi. Dan oaidná go ii sáhte bidjat

ovdamearkka dihte konjunkšuvnna *ahte* goappá ge cealkagii, nu movt oaidná ovdamearkkain (221) ja (222).

- (219) Mon gohččon su vuolgit
- (220) Mii eat suovvan su boahtit
- (221) *Mon gohččon ahte ...
- (222) *Mii eat suovvan ahte ...

3.4 Relatiivainfinitiivvat

Ovdamearkkain (12) ja (13) oaidná relatiiva- ja infinitiivaráhkadusaid, nu gohčoduvvon relatiivainfinitiivvat. Geardduhan das ovdamearkkaid ovdamearkan (223) ja (224).

- (223) Mus galggašii biebmu, maid borrat
- (224) Jus lea dálle, mas orrut

Marjatta Jomppanen (2006) lea čállán relatiivainfinitiiva birra sihke sámegeielas ja suomageielas. Geahčan dás dušše dan maid son lea čállán sámegeiela birra. Go son čállá relatiivainfinitiiva birra de son oaivvilda relatiivalaš infinihttagihppu, gos lea relatiivasátni ja vuodđoinfinitiiva, ja gos váilu finihtahápmásaš predikáhta ja subjeakta (Jomppanen 2006:62). Son maid čállá ahte relatiivainfinitiiva syntávssalaš funkšuvdna boahá korreláhta mielde. Go lea korreláhta, mii lea subjeavtta funkšuvnna, de relatiivainfinitiiva lea syntávssalaččat oassi subjeaktagihpus. Ovdamearkkat (225) ja (226) leat vižžon Jomppanen artihkkalis (Jomppanen 2006:70-77).

- (225) Oaččuimet viimmat dallearkka, mas lei biergomálli, dan manis čuoččuimet ráiddus vuordimin beavdegeaži, mas boradit
- (226) Moai árvaleimme, ahte fertejetne dál lávu ráhkadit rohtui. Muhto ii leat maid ráhkadit

Ovdamearkkas (225) oaidná ahte relatiivainfinitiiva mearus sulastahtá deavdaga. Dan dat dahká go dat orru leamen pragamáhtalaččat bákkolaš. Merrosat eai leat dábálaččat bákkolaččat cealkagis (Jomppanen 2006:70-71). Ovdamearkkas (226) lea iehčanas relatiivainfinitiiva. Iehčanas relatiivainfinitiiva čohkiida relatiivasánis ja vuodđoinfinitiivvas, seamma vugiin go viidon relatiivainfinitiivagihppu. Cealkagis relatiivainfinitiiva lea cealkkaláhtu funkšuvnna, danin dat ii dárbbáš korreláhta (Jomppanen 2006:75). Oaidná maid cealkagis (226), ahte relatiivainfinitiiva syntávssalaš funkšuvdna lea subjeakta (Jomppanen 2006:77). Jomppanen loahpaha dainna ahte su

duktanmateriálas relatiivainfinitiivvat gávdnojit subjeavtta, objeavtta ja predikáhta mearusin, ja iehčanas relatiivainfinitiivvat fas subjeavttain ja objeavttain. Son maid lohká ahte sátneortnet lea hui čavgá: *relatiivasátni + infinitiivva* (Jomppanen 2006:82).

Jomppanen (2009) lea maid čállán artihkkala *Infinitiiva dego niehku*. Dan artihkkalis son gieđahallá vuodđoinfinitiivva geavaheami ja dan geardduheami cealkagis, gos váilu finihtta predikatiiva (Jomppanen 2009:126). Son maid čállá ahte sámezielas lea visses cealkkaráhkadusat, main infinitiiva gávdno finihttavearbba haga, dábálaččat propositionála mearkkašumis. Ovdamearkan dákkár ráhkadusaide leat relatiivainfinitiiva (227) ja biehttan supiidna (228). Lassiin dáidda, leat cealkkaráhkadusat, main leat ovttá ja seamma finihttavearbbas máŋga infinitiivadeavdaga, nu go oaidná ovdamearkkas (229), gos leat guokte infinitiivadeavdaga (Jomppanen 2009:131). Jomppanen maid čállá ahte finihtta vearba sáhtá váilot vástádusas, nu movt oaidná ovdamearkkas (230) (Jomppanen 2009:131). Ovdamearkkat leat vižžon Jomppanena artihkkalis (Jomppanen 2009:131).

- (227) Geasset lea maid bargat
- (228) Ruđa ii gánnet doallat bánkkus amas inflašuvdna borrat
- (229) Muhtun viggá ain surfestallat goarvebáruid mielde, dahje riektasebbo vel dadjat: čierastit báru ovddabealde, goarvvi siste, gitta dassá go bárru stužiha su badjel
- (230) Maid mun áiggun? (Áiggun) oadđit

Sammallahti (2005:160) maiddái čállá relatiivainfinitiivvaid birra. Son čállá ahte relatiivainfinitiiva sisttisoallá refereansaohcci pronominála ja vearbba infinitiivahámi. Dábálaččat dat laktása dákkár substantiivvaide mat leat vearbba subjeaktan dahje objektan. Son maiddái čállá ahte finihttavearban lea dábálaččat habiitiva *leat* dahje vearbbat mat mearkkašit gávdnama dahje oazžuma. Ovdamearkkat (231), (232) ja (233) leat vižžon Sammallahti girjjis *Láidehus sámeziela cealkkaoahpadutkamii* (2005:160).

- (231) Mus gal lei biergu maid vuoššat
- (232) Máhtes ii lean šat oktage geasa dorvvastit
- (233) Máret ii gávdnan ovttage geas jearrat

3.5 Eará infinitiivvat

3.5.1 Infinitiiva subjeaktan, objeaktan ja adverbialan

Ovdamearkkain (14), (15) ja (16) čájehin movt infinitiiva sáhttá leat subjeaktan, objeaktan ja adverbialan cealkagiin. Geardduhan daid ovdamearkkaid das, ovdamearkkain (234), (235) ja (236).

- (234) Lea hávski boahit ruoktut
- (235) Áhkus lean oahppan goddit
- (236) Mus livččii bargu dahkat

Svonni (2011) čállá ahte subjeavttat sáhttet leat infinitiivacealkagiin, ja čájeha dan ovdamearkkain (237) (Svonni 2011:97).

- (237) Lea deatálaš [máhttit vuodjat]

Konrad Nielsen (1979) čállá ahte sáhttá gávdnat infinitiivva sáme gielas sullii seamma sajiin go dárogielas gávdnu infinitiiva, ovdamearkka dihte go infinitiiva lea subjeaktan cealkagis (238) ja go infinitiiva lea objeaktan cealkagis (239), (240) ja (241)²⁰.

Ovdamearkkaid das lea vižžon Nielsena girjjis (Nielsen 1979:379-380).

- (238) al'ke læ oai'dnet, áttě ... – det er lett å se, at...
- (239) dattok-gø val'det – vil du ta
- (240) døn šáddák dām vâjaldât'tet – du kommer til å glemme det
- (241) Ibmel dik'ta mīn ællet dābbě ædnām âl'dě, vai mī... – Gud lar oss leve her på jorden, forat vi...

Nickel maiddái namuha ahte infinitiivva sáhttá geavahit subjeaktan (242), objeaktan (243), (244) ja (245), ja adverbialan (246). Leat golbma ovdamearkka movt infinitiiva sáhttá geavahit objeaktan, vearbbaiguin mat dábálaččat leat čadnon objeavttain akkusatiivvas

---

²⁰ Nielsen juohká vel dán joavkku golmma oassái: (i) Objavttat vearbbaide mat mearkkašit ovdamearkka dihte *háliidit, sáhttit, oažžut, fertet, álgit*, mii oidno ovdamearkkas (239), (ii) Lassidiehtu vearbbaide mat mearkkašit ovdamearkka dihte “*komme til å...*” “*stjele sig til å...*” ja “*være så uheldig å...*”, mii oidno ovdamearkkas (240), ja (iii) Infinitiiva mii čilge maid objeakta galgá dahkat, mii oidno ovdamearkkas (241) (Nielsen 1979:380-381).

(243), illatiivvas (244) dahje lokatiivvas (245) (Nickel 1994:470-471). Ovdamearkkat leat vižžon Nickela girjjis (Nickel 1994:470-471).

- (242) Sámegiella lea ávkkálaš máhttit
- (243) Dus mun lean oahppan čállit
- (244) Ii son liiko leat eará nuoraid searvvis
- (245) Don gal gusto beroštát čuovvut
- (246) Mus livččii guolit viežžat

Magga (1986) čállá ahte infinitiiva objeaktan sáhtá oaidnit ovdamearkka dihte vearbain nu go *oažžut*, *dohkkehit* ja *oaidnit* (Magga 1986:160). Magga erenoamážit namuha vearbba *jeagadit*. Dat vearba sáhtá váldit sihke nominálaobjeakta ja infinitiivva seamma áiggi, dego čájehan ovdamearkkas (247). Ovdamearka lea vižžon Magga doavttirgrádačállois (1986:160).

- (247) Bártnaš ii jeagadan mu nuollat gápmagiid

Ovdamerki (247) sáhtá bidjat jearaldatmearkka, go infinitiivva stáhtus ii leat čielggas dan cealkagis²¹ (Magga 1986:160). Infinitiiva sáhtá maid atnit adverbialan, ovdamearkka dihte rekšuvdnaadverbialan nu movt oaidná ovdamearkkas (248) (Magga 1986:160-161).

- (248) Mon liikon čuoigat

Dán oasis sáhtá maid namuhit ahte Pekka Sammallahti (2005) gohčoda infinitiivva cealkagiin, nu go ovdamearkkas (249), *infinihttapredikatiivan*. Ovdamearka lea vižžon Sammallahti girjjis (Sammallahti 2005:123).

- (249) Máhtte vulggii suhkat

Ovdamearkkas (249) intransitiivva oaivesátni predikere subjavtta (Sammallahti 2005:122-123).

3.5.1.1 Infinitiiva cealkavástan

Nickel (1994) čállá ahte infinitiiva sáhtá atnit cealkavástan. Infinitiiva cealkavástan oidno dávjá objeaktan maŋŋá dajahusvearbaid²², nu go *dadjat*, *muitalit* ja nu ain dahje

²¹ Vrd. Svonni (2011) kontrolla infinitiivvain.

²² Dárogillii *utsagnsverb*.

maŋŋá vearbaid *jáhkit*, *diehtit* dahje dákkárlágan vearbbat. Infinitiiva čujuha boahtteáigái, go geahččá váldovearbbá áiggi (Nickel 1994:440). Ovdamearkkat (250) ja (251) leat vižžon Nickela girjjis (Nickel 1994:440-441).

(250) Máhtte logai sin vuolgit dál juo

(251) Mus ii leat viessu mas orrut

Ovdamearkkas (251) oaidná ahte cealkkavástta infinitiivvain sáhtá geavahit attribuhttan, buoret go geavahit relatiivacealkaga. Dákkár cealkkavástagat sáhttet dušše leat jus subjeakta dahje habitehta lea seamma olmmoš sihke váldocealkagis ja relatiivacealkagis ja jus váldocealkagis lea biehttaleapmi (Nickel 1994:441).

3.5.2 Infinitiiva komplemeantan substantiivvaide ja akkusatiivvaide ja infinitiiva attribuhttan

Ovdamearkkain (17) ja (18), maid das geardduhan ovdamearkkain (252) ja (253), čájehin ahte infinitiiva sáhtá leat komplemeantan subjektii.

(252) Dál livččii buorre odassátta guldalit

(253) Mus lea miella vuolgit

Nielsen (1979) maddái lea namuhan ahte infinitiiva sáhtá čilget substantiivva lagabui ja lea dán čájehan ovdamearkkain (254) (Nielsen 1979: 381).

(254) De šáddái hoap' po jŋt' tat – så fikk man travelt med å begynne flyttingen

Nu go oaidná ovdamearkkain (252) ja (253), gos infinitiiva čilge substantiivva lagabui, de maddái gávdno ovdamearkkat gos infinitiiva čilge adjektiivva lagabui, nu movt mon čájehin ovdamearkkain (19) ja (20), maid das geardduhan ovdamearkkain (255) ja (256).

(255) Don leat njoahci viehkát

(256) Lea gelddolaš oaidnit

Nu movt juo namuhin ahte infinitiiva sáhtá geavahuvvot komplemeantan substantiivvaide, de sáhtá infinitiiva maid leat komplemeantan adjektiivvaide. Dán oaidná ovdamearkkain (255) ja (256), gos infinitiivvat *viehkát* ja *oaidnit* leat komplemeanttat adjektiivvaide *njoahci* ja *gelddolaš*. Nielsen maddái namuha ahte infinitiiva sáhtá adjektiiva čilget lagabui, ja čájeha dán ovdamearkkain (257) (Nielsen 1979:381-382).

(257) Vārälâš [vāralâš] læ kaf' fi gâl' bmut dei' kē – Kaffen kan lett bli kold her

Nickel (1994) čállá ahte infinitiivahápmi cealkagiin gos lea substantiiva dahje adjektiiva sáhtta ipmirdit guokte ládje; objektan olles predikáhtii dahje verbii ja objektii, dahje attribuhttan substantiivii dahje adjektiivii (Nickel 1994:471). Ovdamearkkaid (258) ja (259) lean viežžan Nickela girjjis (Nickel 1994:471)

(258) [Ii leat dilli] [vuordit]

(259) [In ožžon lobi] [vuolgit]

Ovdamearkkas (258) Nickel čilge ahte oassi *Ii leat dilli* lea predikáhta ja oassi *vuordit* lea objekta. Ovdamearkkas (259) Nickel čilge ahte oassi *In ožžon lobi* lea vearba ja objekta ja oassi *vuolgit* lea objekta (Nickel 1994:471).

Nickel (1994) čállá ahte infinitiiva sáhtta leat atribuhttan sihke substantiivii ja adjektiivii (Nickel 1994:472), nu movt čájehan ovdamearkkain (260) ja (261). Das oaidná ahte ovdamearkkas (260) lea infinitiiva atribuhttan substantiivii, ja ovdamearkkas (261) lea infinitiiva atribuhttan adjektiivii. Nickel čállá maiddáa ahte infinitiiva dain cealkagiin ii sáhte ipmirdit objektan (Nickel 1994:247).

(260) Sis ii lean biebmu maid borrat

(261) Japanagiella lea váttis oahppat

Magga (1986) maiddáa namuha ahte infinitiiva sáhtta leat atribuhttan, ja movt lea dohkálaš cealkka atribuhttain. Magga čállá ahte ii leat buot infinitiivvat mat sáhttet doaimmat atribuhttan. Ovdamearkkat (262) ja (263) leat vižžon Magga doavttirgrádabarggus, ja leat konstruerejuvvon su ovdamearkkas (168) (1986:49).

(262) Mus livččii dárbu máhttit bargat

(263) *Mus livččii dárbu *áigut bargat

Magga čállá ahte ovdamearkka (262) lea dohkálaš cealkka, muhto ovdamearkka (263) ii leat dohkálaš cealkka. Magga (1986) čállá ahte dat čájeha ahte vearbbat mas leat ollislaš vearbaiešvuodát leat eanemus dohkálaččat atribuhttan (Magga 1986:49).

3.5.3 Go infinitiiva ii oidno

Go dál leat oaidnán gos infinitiiva gávdnu sámegeilas, de sáhtta maiddáa oaidnit ahte ii gávdno infinitiiva gos rievtti mielde galggašii leat infinitiiva. Dat lea go infinitiiva *leat*

sáhhtá guođđit eret, ja liikká lea dohkálaš cealkka mas lea seamma mearkkašupmi go cealkagis gos infinitiiva *leat* lea mielde (264) (Magga 1986:50).

(264) Dáidá (*leat*) boahtime?

Ovdamearkkas (264) oaidná ahte sáhhtá vearbain *dáidit* váldit eret vearba *leat* cealkagis. Dán dáhpáhusa lean maiddái čilgen ovddit kapihttalis. Sáhhtá maid vearbain *veadjit* ja *sáhhtit* váldit eret infinitiivavearba *leat* (Nickel 1994:463-464). Dat dáhpáhus gohčoduvvo *ellipsan* (Adger 2004:65, Nielsen 1979:412-415).

3.6 Stivrejeaddji vearbbat ja matriisavearbbat

Magga (1986) lea su doavttergrádabarggus *Studier i samisk infinitivsyntaks* juohkan vearbaid stivrejeaddji vearbbaide ja matriisavearbbaide.

3.6.1 Stivrejeaddji vearbbat

Stivrejeaddji vearban gohčoda Magga (1986) vearbaid gos veahkevearba syntávssalaččat stivre váldovearbba, go váldovearbba hápmi stivrejuvvo veahkevearbbas. Dalle oaidná ahte stivrejeaddji vearba lea veahkevearba, ja váldovearba fas lea dat stivrejuvvon vearba (Magga 1986:21). Ovdamearkkain (265) ja (266) oaidná ovdamearkkaid stivrejeaddji vearbbaide, ja lean vel merken daid stivrejeaddji vearbaid. Ovdamearkkaid lean ieš hábmen.

(265) Mon ferten vuolgit ruoktut

(266) Mon háliidan boahtit dohko

Ovdamearkkas (265) oaidná ahte vearba *fertet* lea veahkevearba ja dat stivre váldovearbba *vuolgit*. Ovdamearkkas (266) oaidná ahte vearba *háliidit* stivre váldovearbba *boahtit*.

Ovdamearkkaiguin (267) ja (268) čájehan movt stivrejeaddji vearbbat heivejit minimalisisma teoriijii ja čájehan movt dat heivejit muorradiagrammain ja makkár sárgosat dain leat. Deháleamos sárggus dán oktavuodas lea geahččat makkár komplemeanta stivrejeaddji vearba váldá. Lean ieš hábmen ovdamearkkaid.

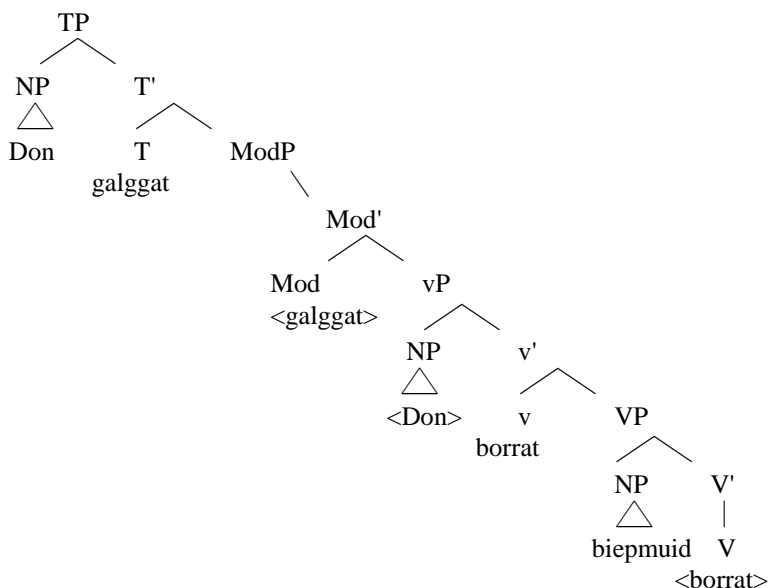
(267) Don galggat borrat biepmuid

(268) Mon háliidan boahtit Romsii

Čájehan dás guokte ovdamearkka movt stivrejeddji vearbba leat muorradiagrammain (269) ja (272). Muorradiagrammaid lean oanidan, go lea dušše miellagiddevaš oaidnit movt lea muorradiagramma vuolimus oasis. Ovdamearkkas (267) lea modálavearba *galgat*, ja das lea eará muorrastruktuvrra go ovdamearkkas (268), gos vearba *háliidit* ii leat modálavearba. Muorradiagrammas (269), gos čájehan cealkka (267), oaidná ahte stivrejeddji vearba váldá vP komplemeantan.

(269)

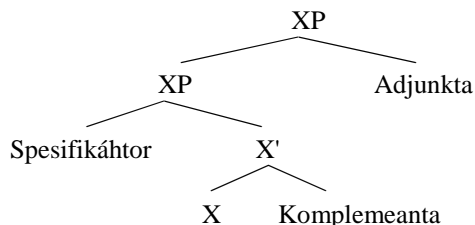
Lean juo badjelis čilgen ahte stivrejeddji vearba váldá nuppi vearbba komplemeantan, ja dán oaidná dán muorradiagrammas. Cealkkagis (268) oaidná transitiiva vearba *háliidit*, mii lea diekkár vearba mii váldá guokte komplemeantta. Vel lassin lea cealkagis oassi *Romsii*, mii lea nu gohčoduvvon *ii addon θ-rolla*. Čilgen das oanehaččat movt muorradiagramma doaibmá go cealkagis leat *ii addon θ-rolla*. Jus geahččá ovdamearkka (76), maid das geardduhan ovdamearkan (270), de oaidná ahte vearbba *borrá* leat guokte θ-rolla, mat leat juhkkoduvvon sániide *Issát* ja *bierrgu*.

(270) Issát borrá bierrgu juohke beaivvi

Nubbi konstitueanta cealkagis, *juohke beaivvi*, ii oážžu θ-rolla vearbba dahje makkár ge eará oasis cealkagis. Lean juo badjelis čilgen ahte dat lea nu gohčoduvvon *ii addon θ-rolla* ja das lea dušše ulbmilin mitalit áiggi birra. Konstitueantat nu movt *juohke beaivvi* gohčoduvvo *adjunktan* muorradiagrammas. Adjunkta lea elemeanta mii lea soames ládje čadnon cealkagii, muhto ii válljensárgosiid iskosiid bokte (Adger 2004:110-111). Adger (2004:111) lea girjjistis čájehame obba konservatiiva saji adjunktii: adjunkta lea cealkka

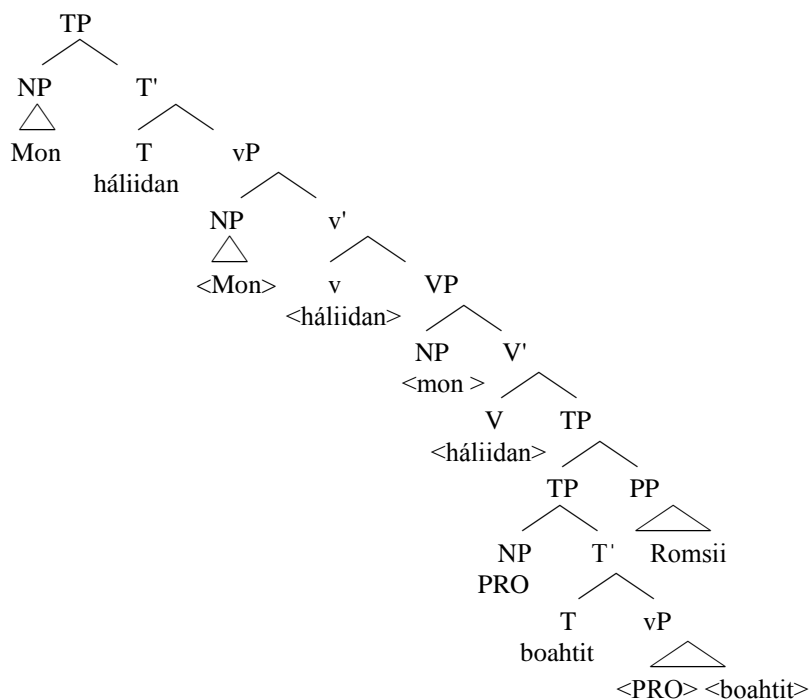
oabbá. Go ná geahččá, de lea muhtunlágan parallellisma adjunkta ja spesifikáhtora ja komplemeantta gaskkas. Muorradiagrammas (271) oaidná ahte komplemeanta lea leksikála elemeantta oabbá, spesifikáhtor lea X' oabbá, ja adjunkta lea XP oabbá (Adger 2004:111).

(271)

Muorradiagrammas (271) oaidná ahte XP cealkkadássi ii molsašuva, go välljensárgosat eai leat duohtan. Das ferte maid fuomášuhttit ahte adjunktas ii leat välljensárgosat, go jus livččii, de adjunkta livččii muora oaivi (Adger 2004:111-112). Go dán lean čilgen, de sáhtta geahččat muorradiagrammas (272), gos čájehan cealkka (268). Das oaidná maid ahte stivrejeaddji vearba maiddái váldá TP komplemeantta sajis.

(272)

Sáhtta dainna konkluderet ahte stivrejeaddji vearbain lea álo TP komplemeanta sajis, nu movt maiddái čájehan ovdamearkkas (273), stivrejeaddji vearbain *soaitit*. Vaikko vearba *soaitit* lea modálavearba, de heive maiddái buhttet dan eará vearbbaiguin mat celket modalitehta.

(273) Soaitit boahtit

TP

3.6.2 Matriisavearbbat

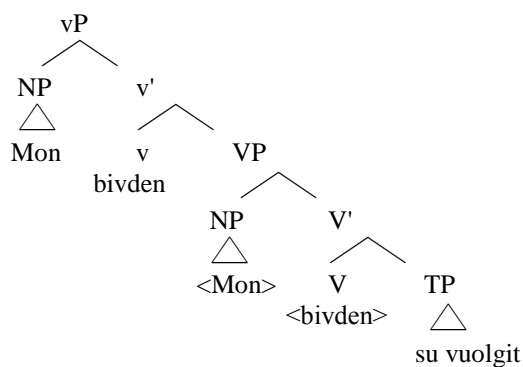
Oasis Appendix II, *Oversikt over matriseverbenes syntaktiske egenskaper*, Magga (1986:246) čájeha movt matriisavearbbaid syntávssalaš iešvuodat leat. Infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusat leat vuodđun dán jovkui. Dárkkisteaddji vearba Magga gohčoda matriisavearban. Magga vel deahtuha ahte ii leat sáhka cealkkalasiheamis dán oktavuodas (Magga 1986:163). Ovdamearkkas (274) oaidná ahte lean geardduhan ovdamearkka (218), maid namuhin kontrollainfinitiivvaid oktavuodas.

(274) Mon bivden su vuolgit

(275) Mon dieđan ahte son boahtá

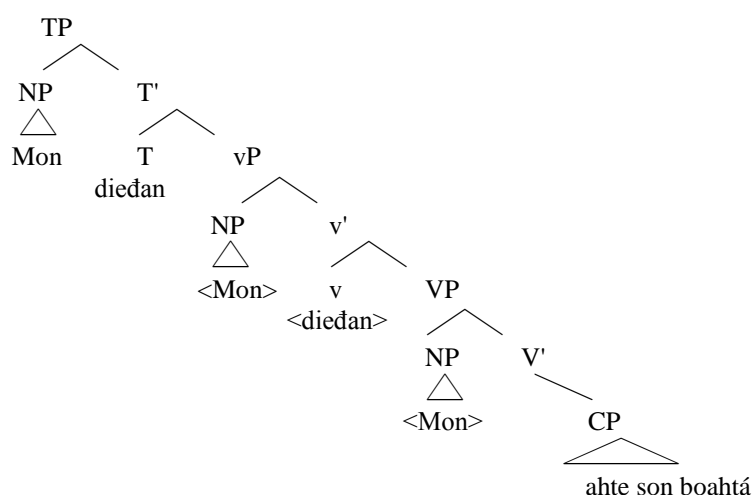
Ovdamearkkas (274) lea dárkkisteaddji vearba *bivden* ja ovdamearkkas (275) lea dárkkisteaddji vearba *dieđan*. Leat dat vearbbat mat Magga (1986) gohčoda matriisavearban. Ovdamearkkaiguin (274) ja (275) čájehan movt matriisavearbbat doibmet muorradiagrammain. Muorradiagrammas (276) čájehan movt cealkka (274) šaddá muorradiagrammas.

(276)

Muorradiagrammas (276) oaidná ahte matriisavearba váldá NP komplemeanta sajis. Go geahččá cealkka (275), de oaidná muorradiagrammas (277) ahte matriisavearba maid sáhtta váldit CP komplemeantan. Osiin CP mearriduvvo makkár lágan cealkka lea, jus lea gohčoncealkka, jearaldatcealkka dahje jus dat lea oalgecealkka, nu movt oaidná ovdamearkkas (277) (Svonni 2011/2012:33).

(277)

Go dál lea oaidnán muorradiagrammaid (276) ja (277), de oaidná ahte matriisavearbbain lea NP dahje CP komplemeanta sajis, nu movt čájehan ovdamearkkas (278), matriisavearbbain *diehtit* ja ovdamearkkas (279), matriisavearbbain *dáhttut*.

(278) Diedan ahte ...

CP

(279) Dáhttut borramuša

NP

3.6.3 Vearbbat mat heivejit goappaš joavkkuide

Gávdnojit maid vearbbat mat heivejit goappaš joavkkuide. Dat vearbbat eai sáhte sirret hámis, muhto ferte iskat movt vearba sáhtta geavahuvvot. Vearbbat nu go *háliidit*, *oažžut* ja *dáhttut* leat vearbbat mat heivejit goappaš joavkkuide, dat joavkkut maid Magga (1986) gohčoda stivrejeddji vearbbat ja matriisavearbbat. Čájehan ovdamearkkaiguin (280), (281) ja (282) movt doaibmá go vearba sáhtta gullat goappaš joavkkuide ja leat sihke nu gohčoduvvon stivrejeddji vearba ja matriisavearba.

(280) Háliidan vuolgit ruoktut

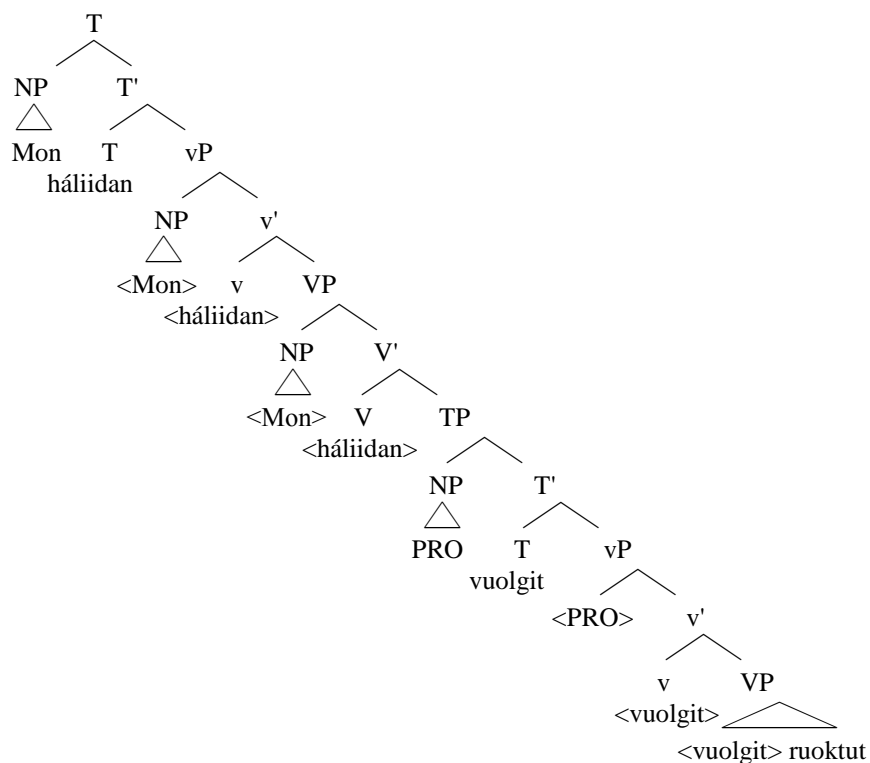
(281) Háliidan biepmu borrat

(282) Háliidan [ahte son boahhtá]

Dás oaidná ahte ovdamearkkas (280) vearba *háliidan* doaibmá stivrejeddji vearban, go dat doaibmá veahkevearban mii syntávssalaččat stivre váldovearbba. Ovdamearkkas (281) oaidná infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusa gos dárkkisteaddji vearba *háliidan* lea

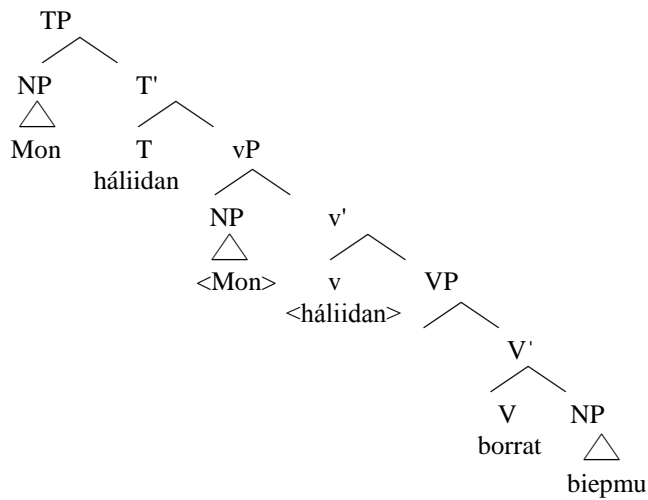
matriisavearba. Ovdamearkkas (282) oaidná ahte vearba *háliidan* váldá olles cealkkagihpu komplemeantan, ja dat lea maiddái matriisavearba. Go geahččá daid dárkileappot, de oaidná ovdamearkkas (280) ahte vearba *háliidan* váldá eará vearbba komplemeantan, nu got boahtá ovdan muorradiagrammas (283).

(283)

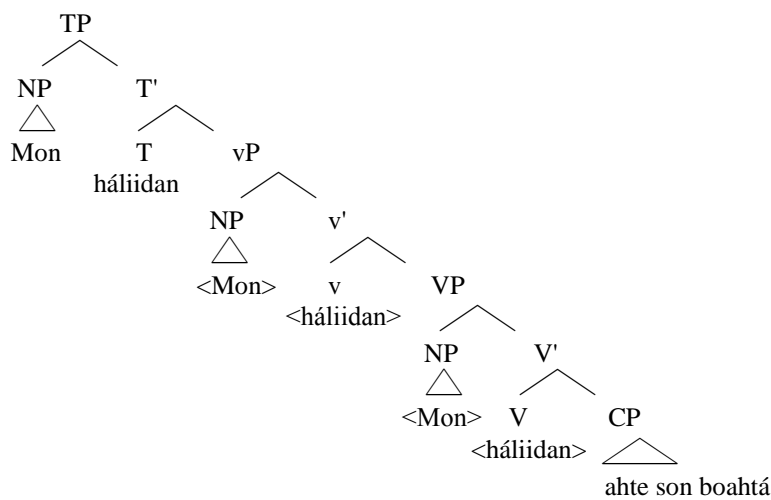
Muorradiagrammas (283) oaidná ahte vearba *háliidan* váldá TP komplemeantan. Čájehan dán maiddái oanehaččat ovdamearkkas (286), gos nubbi vearba maiddái lea merkejuvvon *TP*, go dohko sáhtá maid bidjat eará vearbaid mat heivejit dasa. Ovdamearkkas (281) oaidná ahte vearba *háliidan* váldá akkusatiivva komplemeantan, nu movt maid oaidná muorradiagrammas (284).

(284)

Muorradiagrammas (284) oaidná ahte vearba *háliidan* váldá NP komplemeantan. Čájehan dán maiddái oanehaččat ovdamearkkas (287), gos akkusatiiva lea merkejuvvon NP. NP sadjái sáhttá dán oktavuodas leat eará akkusatiivvat mat heivejit. Ovdamearkkas (282) fas oaidná ahte vearba váldá olles cealkkagihpu komplemeantan, nu movt maid oaidná muorradiagrammas (285).

(285)

Muorradiagrammas (285) oaidná ahte vearba *háliidit* váldá CP komplemeantan. Ovdamearkkas (288) čájehan maiddái dán oanehaččat, gos oaidná ahte cealkkagihppu lea merkejuvvon CP. CP sadjái sáhttá bidjat eará cealkkagihpuid mat heivejit.

(286)	Háliidit	<u>vuolgit</u> TP
(287)	Háliidit	<u>biepmu</u> NP
(288)	Háliidit	<u>ahte son boahtá</u> CP

Go galgá sirret vearbaid mat gullet goappaš joavkkuide, ja sihke sáhttet leat stivrejeddji vearbbat ja matriisvearbbat, de ferte geahččat movt vearba komplemeantta šaddá. Jus lea komplemeanta lea TP, de vearba lea stivrejeddji vearba nu movt oaidná ovdamearkkas (286). Jus vearbakomplemeanta lea NP, nu movt oaidná ovdamearkkas (287) dahje CP, nu movt oaidná ovdamearkkas (288), de lea matriisvearba.

4 Mu materiála

Lea maid miellagiddevaš geahččat movt infinitiivvat geavahuvvojit dálá áiggi gielas. Dán oktavuodas lean geahččan cealkagiid maid lean gávdnan Ávvir-áviissain. Nu ahte materiála ii galgga šaddat ila stuoris, de lean ráddjen dán ovttá vahku áviissaide. Mu materiála lea vižžon Ávvir-áviissain vahku 36, 2011 (Ávvir, 2011. Nr. 167-171). Mon lean dušše geahččan daid cealkagiid gos infinitiiva oidno, ja buot cealkagat leat vižžon artihkkaliin. Dán oasis in namut buot mu ovdamearkkaid, dušše dat ovdamearkkat mat leat miellagiddevaččat dan oktavuodas.

Go dál lea geahččan infinitiivaráhkadusaid sihke ovddeš čilgemušaid ja minimalismma teoriija vuodul, de sáhttá juohkit infinitiivaráhkadusvearbbaid joavkkuide.

- (i) Modálavearbbat ja infinitiivvat
- (ii) Visses vearbbat (mat eai leat modálat) ja infinitiivvat
- (iii) Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjeavtta ja infinitiivva (ECM)
- (iv) Visses vearbbat mat váldet oaidnemeahtun subjeavtta ja infinitiivva (PRO)
- (v) Visses vearbbat mat leat sihke (iii) ja (iv)
- (vi) Vearbaráhkadusat gos lea CP (relatiivacealkagat)
- (vii) Vearbbat mat váldet CP komplemeantan, ja man komplemeantta sáhttá molsut akkusatiivapronomeniin *dan*
- (viii) Infinitiivvat mat leat komplemeanttat substantiivvaide ja adjektiiivvaide

Mon juogán mu materiála daid joavkkuide, muhto geahčan maiddá jus materiála sáhtta geavahuvvot daid dáhpáhusain maid earret eará Nielsen (1979), Magga (1982 ja 1986), Nickel (1994), Jomppanen (2006) ja Svonni (2011) leat čilgen.

4.1 (i) Modálavearbbat ja infinitiivvat

Dán jovkui gullet dat dáhpáhusat gos oaidná modálavearbbaid ja infinitiivvaid. Ávvir-áviissain lean gávdnan mánga ovdamearkka movt modálavearba ja infinitiiva sáhttet geavahuvvot sámezielas. Čájehan ovdamearkkain (289) ja (290) movt lea go lea modálavearba ja infinitiiva cealkagiin.

(289) Eira Anti muitala ahte sii galget dál álgit čohkket

(290) *Grete Sara Utsi lohká sii geat leat fitnan skuvllas leat dál beassan oaidnit skuvlla, ja lohká buorren go ovttajienalaččat lohke áigut hukset odđa skuvlavistti.

Ovdamearkkas (289) leat guokte infinitiivva cealkagis, *álgit* ja *čohkket*. Go dán oasis dušše geahčan modálavearbbaid ja infinitiivvaid, de in namut dás movt *čohkket* lea oazžun infinitiivva hámi. Vearba *álgit* lea infinitiivahámis go dat lea komplemeanta modálaverbii *galget*. Ovdamearkkas (290) oaidná merkejuvvon infinitiivvaid *áigut* ja *hukset*.

Ovdamearka lea merkejuvvon eahpegrammáhtalažžan, go doppe orru leame ahte *lohke* váldá infinitiivva. Čilgen dán dáhpáhusa vuollelis. Vearba *áigut* lea modálavearba, mii álo gáibida infinitiivva komplemeantan. *Áigut* komplemeantan lea vearba *hukset*, mii lea infinitiiva.

Namuhin badjelis *perfeakta konditionálas 2*, gos lea preterihtta hápmi *leat*-vearbbas ja infinitiiva váldovearbbas, maid Nickel (1994:470) lea namuhan. Dákkár ovdamearkkaid maiddá gávdnojit Ávvir-áviissain, ja čájehan dán ovdamearkkain (291) ja (292).

(291) Mii eat goassege olahan nu guhkás ahte ledjen beassat mitalit maid mun áiggun dahkat ovdamearkka dihte eastadit vealáheami ja rasisma Finnmárkkus šuohkiha son

(292) Sarvvis lei ain heahkas go Alf Johansen fuomášii dan, muhto lohká sarvvis lei duššat dasa jus ii lean fuomášit dan.

Oaidná sihke ovdamearkkas (291) ja (292) ahte vuosttaš oassi máŋggageardán verbálas, *ledjen* ja *lei*, leat preterihttahámiin ja váldovearbbat, *beassat* ja *duššat* leat infinitiivahámiin. Go badjelis lean namuhan máŋggageardán verbálaid, de lean maiddái namuhan biehttalan supiidna. Mu materiálas ii gávdno makkár ge ovdamearkkat biehttalan supiinnain.

Mu materiálas gávdnojit máŋga ovdamearkkat gos oaidná ahte modálavearba váldá infinitiivva komplemeantan. Dán dahká maid ovdamearkkain (293), (294) ja (295). Sihke *sáhttit*, *soaitá*, *fertet* ja *šaddat* leat modálavearbbat mat váldet infinitiivva komplemeantan.

(293) *Son maiddái lohká sáhttit dáhpáhuvvat ahte sii geat leat bohtán fuomášit ahte lea sin biergasat, ja dalle ferte duodaštusa addit ja nu váldo dat eret čurvengávppis.

(294) Son lohká maid ahte dat soaitá govvidit odđa politihkalaš áigodaga Kárášjoga suohkanii

(295) Lean vuordán ahte badjeolbmot sáddejit buot rehkegiid ráppiid čorgema ovddas, ja dál fertet dárkkistit man ollu ovddas mii sidjiide šaddat máksit buhtadusa, čilge son

Ovdamearkkas (293) oaidná modálavearbbain lea seamma dáhpáhus nu movt oaidná ovdamearkkas (290), ahte modálavearba lea infinitiivva hámis, vearba *lohká* komplemeantan. Čilgen dán dáhpáhusa vuollelis. Modálavearba *sáhttit* váldá infinitiivva *dáhpáhuvvat* komplemeantan. Ovdamearkkas (294) oaidná ahte lea modálavearba *soaitá*. Dan ovdamearkkas lea maiddái vearba *lohká* mii gullá eará jovkui. Dan oktavuodas vearba *lohká* lea geavahuvvon riehta, ja danne cealkka lea grammáhtalaččat riehta. Modálavearba *soaitá* váldá infinitiivva *govvidit* komplemeantan. Ovdamearkkas (295) leat modálavearbbat *fertet* ja *šaddat*. Modálavearba *fertet* váldá infinitiivva *dárkkistit* komplemeantan ja modálavearba *šaddat* fas váldá infinitiivva *máksit* komplemeantan.

Lean juo namuhan ahte modálavearbbat sáhttet leat sihke preseanssas ja preterihttas sihke eaŋgalasgielas ja sáme gielas, ja nu maiddái oaidná mu materiálas. Čájehan dan ovdamearkkain (296) ja (297). Ovdamearkkas (296) lea modálavearba preseanssas ja

ovdamearkkas (297) lea modálavearba preterihtas. Oaidná das maid ahte ii leat earuhus makkár áiggis modálavearba lea, dat liikká váldá infinitiivva komplemeantan.

(296) Mii sáhttit maid bargat nu ahte ásahuvvo fas biebmofága, ja movttiidahttit min nuoraid váldit dakkár oahpu

(297) Das lei ulbmil ahte boazoeaiggát galggai dinet, muhto priváhta fitnodagain lea ulbmil ahte galgá son dinet, lohká Buljo.

Lean maiddái namuhan badjelis ahte modálavearba sámeielas sáhttá leat konditionálas ja potentiálas. Ovdamearkkas (298) oaidná ahte mu materiálas maiddái gávdu dákkár ovdamearka gos modálavearba lea sojahuvvon konditionálii. Oaidná ahte modálavearba váldá infinitiiva komplemeantan, vaikko modálavearba lea konditionálas. Mu materiálas ii leat ovdamearkkat gos modálavearba lea sojahuvvon potentiálii.

(298) Su mielas galggašii stáhta našunála johtolatplánas vuoruhit Finnmárkku eambo geaidnorudaiguin

Svonni (2011:108) lea čállán movt lea jus lea veahkevearba ja modálavearba ja čilgen ahte dalle šaddá cealkaga sátnortnet ná:

Veahkevearba → modálavearba → váldovearba

Ávvir-áviissain leat ovdamearkkat mat čájehit dán, nu movt oaidná ovdamearkkain (299) ja (300).

(299) Stuorámus oassi buhtadusas, maid Suopma dál gáibida Norggas, lohká Hyvönen leat vahágat maid bohccot leat daguhan gittiide, jeagelguovlluide ja muhtin oasi go lea šaddan vuojehit bohccui Norgga beallái

(300) Dán guokte manjemus áigodaga leat nuoran táhpen olu ruđa go suohkan lea šaddan seastit

Ovdamearkkas (299) oaidná vearbagihpus, [lea šaddan vuojehit], ahte lea veahkevearba, modálavearba ja váldovearba dán sátnortnegis maid Svonni (2011:108) lea čájehan, ja ahte váldovearba lea infinitiivva hámis. Ovdamearkkas (300) oaidná ahte maiddái lea diekkár sátnortnet. Mu materiálas eai gávdu, dán dáhpáussii, eará ovdamearkkat go modálavearbbain *šaddan*.

Lean maiddái čájehan ahte modálavearba sáhttá váldit veahkevearbba *leat* komplemeantan. Mu materiálas leat maiddái ovdamearkkat dasa, dán čájehan ovdamearkkaiguin (301) ja (302). Oaidná dain ovdamearkkain ahte veahkevearba *leat* lea infinitiivahámis.

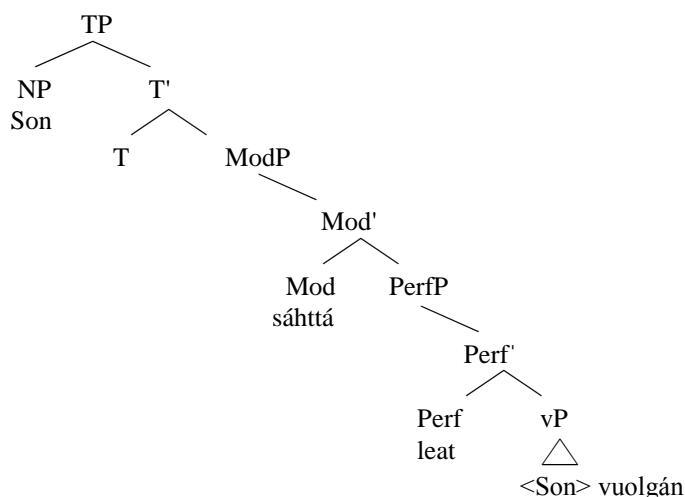
(301) In fárrreše ruovttoluotta ovdal go lean geargan alit oahpu gazzame, muhto de ferte leat bargu mii heive munnje

(302) Dasa sáhttá leat čilgehus dat mii juohke válggaid oktavuodas beaggá, namalassii ahte servodaga heajumusat dávjá vajálduvvet válgagiččus

Čájehan dan maid muorradiagrámmain (304), ovdamearkkain (303). Ovdamearka (303) lea ieš konstruieren.

(303) Son sáhttá leat vuolgán

(304)

Oaidná muorradiagrámmas (304) ahte modálavearbbas lea sierrá sadji muorradiagrámmas, ja veahkevearbas *leat* maiddái.

Lean maiddái mu materiálas gávdnan ovdamearkkaid gos infinitiiva ii gávdno, vaikko vel galggašii gávdnot. Lean dan badjelis čájehan ovdamearkkain (264) ahte gávdnojit cealkagat gos infinitiiva ii gávdno. Ovdamearkkain (305) ja (306) oaidná ahte váilu infinitiivavearba modálavearbba maŋábeale.

(305) Lobihis áiddit leat hehttehussan sidjiide geat doppe vánddardit ja dieđušge ealáhusaide, dat galgá [leat] šihttojuvvon ja leat ovttaoaivilvuolta gos áiddit sáhttet čuožžut, deahtuha son

(306) Hætta fas lohká ahte jus ruvkedoaimma galgá álggahit, de ferte [leat] buorre gulahallan geavaheddiiguin ja suohkana ássiide galgá dat buktit bargosajiid ja suohkanii fas dietnasa, jus galgá ásahuvvot

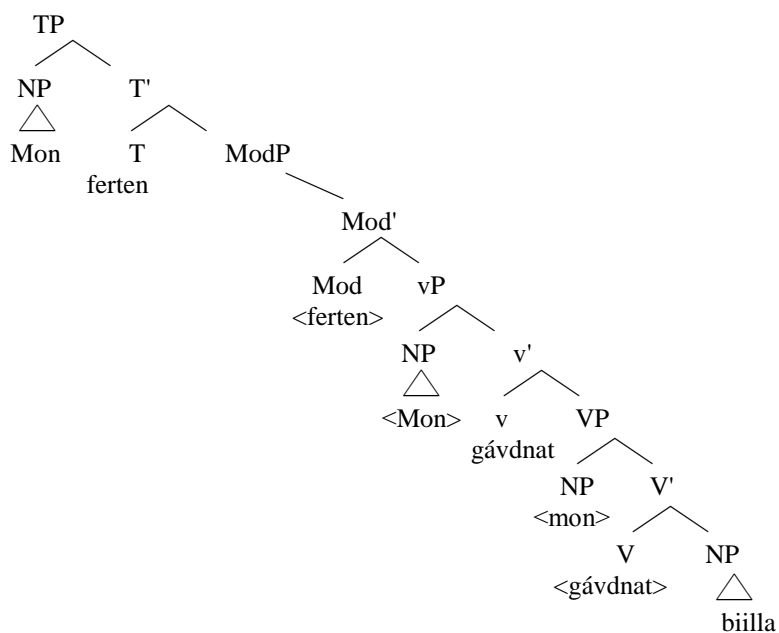
Lean juo badjelis dán čállošis čájehan ahte ii leat vejolaš eaŋgalasgielas bidjat modálavearbba váldovearbba maŋábeallai, muhto in leat vel čilgen jus dat doaibmá sáme gielas, ja movt dat doaibmá. Mu materiálas eai gávdno dákkár ovdamearkkat, muhto go juo lean namuhan movt dat doaibmá eaŋgalasgielas, de namuhan maiddáii movt dat doaibmá sáme gielas.

(307) Mon ferten gávdnat biilla

(308) Mon gávdnat ferten biilla

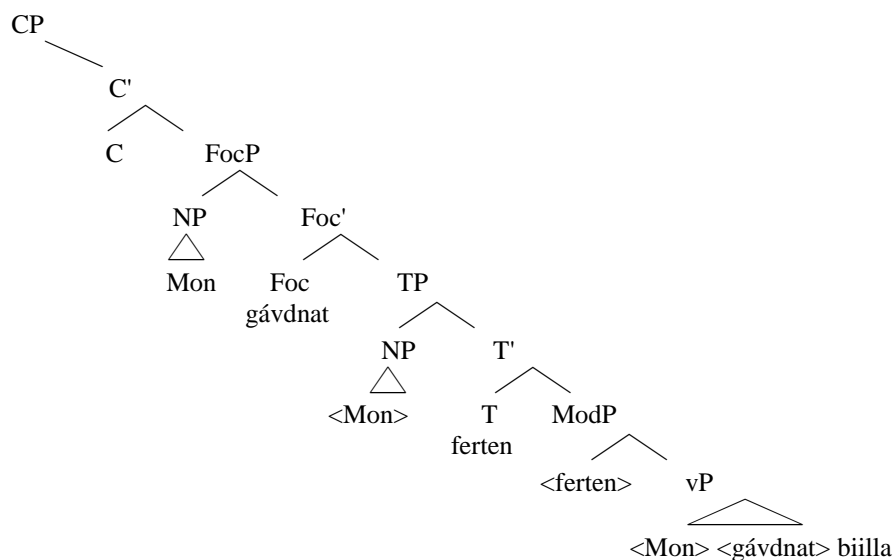
Ovdamearka (307) lea sáme gielas vuodđohápmi, ja lea dat hápmi mii geavahuvvo dávjjimusat. Čájehan das ovdamearkkas (309) movt muorradiagrámma orru leamen jus lea cealkka modálavearbbain sáme gielas, no go ovdamearkkas (307).

(309)

Go modálavearba boahdá váldovearbba maŋábealde, nu movt cealkkagis (308), de oaidná ahte deaddu biddjojuvvo váldoverbii *gávdnat*. Go lea ná ahte juoga deattuhuvvo, de ferte eará struktuvrra geavahit.

(310)

Go sierrá sátni cealkagis deattuhuvvo ja sátni sirdása bájasguvlui struktuvrras, de sáhtá muorradiagrammii bidjat projekšuvdna FocP. *Foc* lea oanádus eanjalasgielat *focus* sátnái. Dat mearkkaša ahte sátni mii lea FocP:s lea sátni mii deattuhuvvo cealkagis (Julien 1996:87-88, Svonni 2011/2012:45). FocP sáhtá dieđušge maiddái geavahuvvot eará oktavuodain go modálavearbbaid oktavuodas

4.2 (ii) Visses vearbbat (mat eai leat modálat) ja infinitiivvat

Ávvir-áviissain oaidná maid ovdamearokat gos leat eará vearbbat mat celket modalitehta, nu movt oaidná ovdamearokain (311), (312), (313) ja (314). Dat leat vearbbat mat, juste dego modálavearbbaid, maid čájehin ovdamearokain (293), (294) ja (295), váldet infinitiivva komplemeantan.

(311) Sørensen lohká Fylkkadikke háliidit nannet kultuvrra, valáštallama ja joatkkaskuvllaid maiguin sis lea ovddasvástádus

(312) Váhnemat, geain lea dákkár dilli, sis eai leat návccat boahit šat deike guldalit politihkkáriid guorus lohpusaid, nu go lea čájehuvvon ovddit áigodagain, čilge son

(313) Miehta Norgga lágídit “SPAR jentebølgen” lášmmohallandoaluid mii lea vihtta kilomehtera guhkkosaš luodda gos beassá vázzit dahje viehk

(314) Boazoeaiggádat ballet meahcis vánddardit

Ovdamearkkas (311) oaidná ahte vearba *háliidit* váldá infinitiivva *nannet* komplemeantan.

Oaidná ahte vearba *háliidit* maid lea infinitiivvas, dán dáhpáhusa čilgen vuollelis.

Ovdamearkkas (312) oaidná ahte vearba *boahtit* váldá infinitiivva *guldalit* komplemeantan.

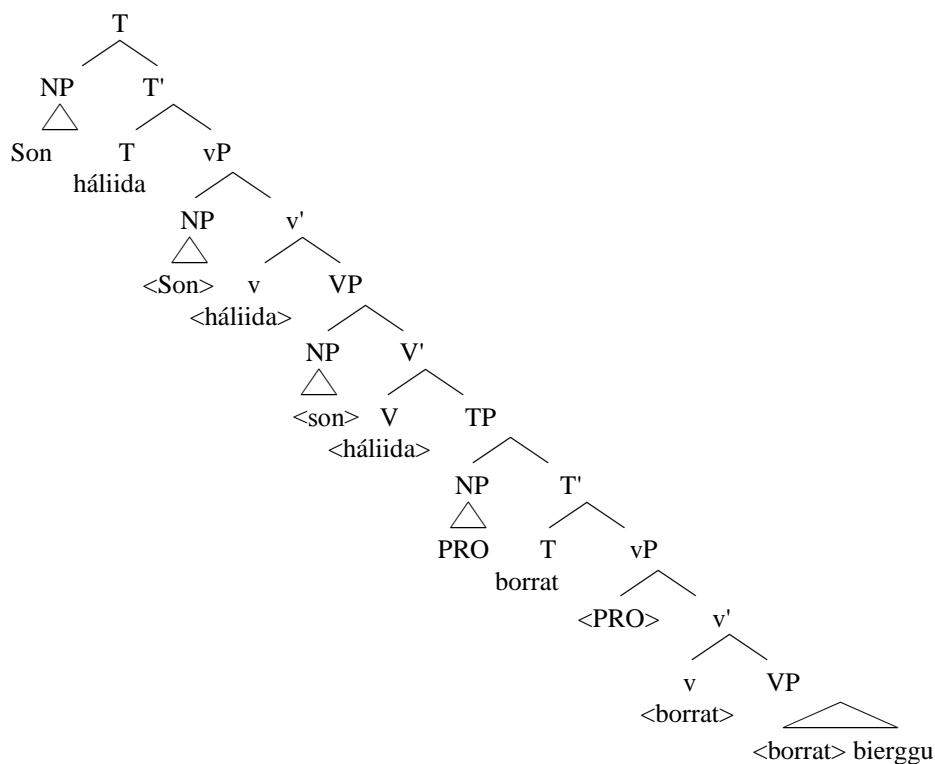
Vearba *boahtit* lea maiddái infinitiivvas, go dat lea komplemeanta substantiivii *návccat*.

Čájehan ja čilgen dán dárkileappot vuollelis. Ovdamearkkas (313) oaidná ahte vearba *beassá* váldá infinitiivva *vázzit* (ja *viehkat*) komplemeantan. Ovdamearkkas (314) oaidná ahte infinitiiva *vánddardit* doaibmá attribuhttan cealkagis. Ovdamearkkat (289) ja (290), maid badjelis namuhin, maiddái heivejit dan oassái, go dáid ovdamearkkain leat lassin modálavearbagihpuide vearbagihput [álgit čohkket] ja [beassan vuolgit].

Ovdamearkkain (316) ja (318) oaidná muorradiagrammaid gos leat vearbbat mat celket modalitehta. Čájehan dás muorradiagramma (316), ovdamearkkain (315).

(315) Son háliida borrat bierggu

(316)

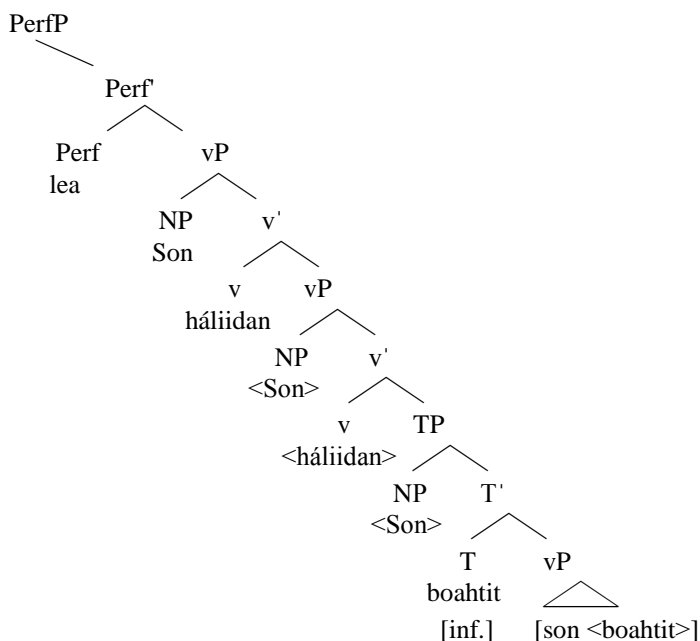

Muorradiagrammas oaidná ahte lea merkejuvvon *PRO*. *PRO* lea, nugo juo lean čilgen, čihkon ageanta. *PRO*, mii boahtá ovdán mu materiálas, čilgen dárkileappot vuollelis.

Vearbbat mat celket modalitehta sáhttá maiddái bidjat perfeakta partisihppii. Čájehan das oaniduvvon muorradiagramma (318), ovdamearkkain (317).

(317) Son lea háliidan boahit

(318)

Oaidná muorradiagrammain (316) ja (318) ahte vearba *háliidit*, goappašat muorradiagrammain, boahdá vP vuollái, ja ahte das ii leat sierrá sadii vP bajábealde muorradiagrammas, nu go oaidná ahte modálavearbbas lea ovdamearkkas (304).

Ávvir-áviissain sáhttá maiddái oaidnit ovdamearkkat gos infinitiiva geavahuvvo boastut, nu movt oaidná ovdamearkkas (319).

(319) *Appfjell-Eira maid bidjá gažaldaga geas lea ovddasvástádus bovdet [sin searvat hupmat nuoraiguin skuvllas]

Ovdamearkkas (319) oaidná ahte cealkagis leat golbma infinitiivva. Vearba *bovdet* lea vearba ja gullá jovkui Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjavevttá ja infinitiivva (ECM), ja váldá akkusatiiva *sin* komplemeantan. Infinitiiva *searvat* lea vuolit cealkaga vearba infinitiivahámis. Vearba *hupmat* orru das doaimmame komplemeantan verbii *searvat*, muhto lea boastut geavahuvvon. Vearba *searvat* ii váldde infinitiivva komplemeantan, nu ahte cealkka (319) ii leat grammáhtalaččat riehta. Seamma oaidná cealkagis (320). Vearba *bargat* ii váldde infinitiivva komplemeantan.

- (320) Sáhtta maid ahte politihkkarat leat nu guhkás eret gáidan nuoraid árgabeaivvis, ahte sidjiide leat váttis konkrehta muitalit mo ja maid sii áigot bargat buoridit nuoraid dili

4.3 (iii) Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjavevta ja infinitiivva (ECM)

Nu go lean badjelis čilgen, de sáhtta infinitiivva maddái oidnot cealkagiin gos lea oinnolaš subjekta ja infinitiiva. Ávvir-áviissain leat maddái dákkár ovdamearkkat, nu movt oaidná ovdamearkkain (321) ja (322).

- (321) Dasa lassin lea almmái maid váidon go njuikii vuojedettiin káijii ja luittii [fatnasa mannat iešalddis] ja cuvkie nuppi albmá fatnasa oalát
- (322) Kárášjot Lista sátneljodiheddjievttomas, Sissel Gaup, lohká [sin čuovvut iežaset válgaprográmma], muhto justa dien oasi prográmmas ahte lohpidit jienasteddjiide odđa skuvlla boahhte áigodagas, ii leat vejolaš ollašuttit

Ovdamearkkas (321) oaidná ahte vearba *luoitit* váldá akkusatiivva *fatnasa* komplemeantan ja vearba *mannat* infinitiivaoasis. Ovdamearkkas (322) váldá vearba *lohkat* akkusatiivva *sin* komplemeantan, ja infinitiivva *čuovvut* infinitiivaoasis. Dán oassái heive maddái ovdamearkka (311), maid badjelis namuhin. Dán ovdamearkkas oaidná oasi [lohká fylkkadikke háliidit], gos vearba *lohká* váldá vuolit cealkaga akkusatiivva *fylkkadikke* ja infinitiivva *háliidit* komplemeantan.

Ovdamearkkas (214) čájehin cealkaga gos akkusatiiva váilu cealkagis. Ávvir-áviissain gávdnojit mánga dákkáraš ovdamearkka. Čájehan dan ovdamearkkain (323) ja (324).

- (323) *Váhnemat, geat ledje bovden [olbmuid] boahtit rabas skuvlii, lohket duhtavažžan rabas beivviin, muhto seammas ledje vuordán eambo olbmuid
- (324) *Son logai munnje ahte ii oba nákkege vuolgit guldalit das daid seamma lohpadusaid, maid leat lohpidan nu mánggaid jagiid, ja son gal logai [iežas] čirrot jus vuolga deike, ja mun ádden su hui bures, muitala Johnsen

Ovdamearkkas (323) lea vearba *bovdet*, mii lea oassi joavkkus Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjavevta ja infinitiivva (ECM). Vearba *bovdet* gáibida akkusatiivva

komplemeantan. Mon lean deattuhan ahte dáhpáhus, mii oaidno ovdamearkkas (323), ii leat dohkálaš c-válljema vuodul. Čájehan ovdamearkkas (325) movt vearbba bovdet c-válljen lea.

(325) [bovdet, V, uN, ...]

Oaidná vearbba *bovdet* c-válljema vuodul ahte dat ii sáhte váldit vearbba argumeantan. Badjelis maiddái čájehin ahte dákkár vearbbain lea komplemeanttas kásus[acc]-sárggus, nu ahte ii leat dohkálaš cealkka. Lean maiddái čájehan muorradiagrammain (276) ahte infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusvearbbat galget váldit NP komplemeantan, nu ahte ii heive ahte vearba *bovdet* váldá infinitiivva komplemeantan. Ovdamearka (323) lea eahpegrammáhtalaš cealkka. Ovdamearkkas (324) oaidná vearbba *logai*, mii ovdamearkkas váldá infinitiivva komplemeantan. Vearba *lohkat* maiddái gullá jovkui Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjavevta ja infinitiivva (ECM) ja infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusaide, nu ahte dat maiddái lea eahpegrammáhtalaš cealkka. Vearbba *lohkat* c-válljen čájehan ovdamearkkas (326).

(326) [lohkat, V, uN, ...]

Oaidná ovdamearkkas (326) ahte vearba *lohkat* ii sáhte váldit vearbba argumeantan. Dego vearbbas *bovdet*, de vearbba *logai* lea komplemeanttas kásus[acc]-sárggus. Vearba *lohkat* doaibmá dego vearba *bovdet*, nu ahte sáhtá maiddái muorradiagramma (276) bokte oaidnit ahte vearba *lohkat* ii sáhte váldit vearbba komplemeantan, muhto váldá NP komplemeantan. Dán jovkui heive maiddái ovdamearka (290), gos lea vearbagihppu [lohke áigut hukset]. Dán ovdamerki ferte maid bidjat akkusatiivva komplemeantan verbii *lohke*. Jus vearbagihppu lea [lohke [sin] áigut hukset], de cealkka lea grammáhtalaččat riehta.

4.4 (iv) Visses vearbbat mat váldet oaidnemeahttun subjekta ja infinitiivva (PRO)

Ávvir-áviissain maiddái gávdnojit ovdamearkkat gos leat oaidnemeahttun elemeanttat, nammalassi PRO. Čájehan dán ovdamearkkaiguin (327), (328) ja (329).

(327) Gal dat lea juo njeallje skearru gártan, sávan ahte [ollosat besset gullat] dáid luđiid, lohka son

(328) Dás cuiggoda Mats earet eará dásseárvvu ja olmmošárvvu birra ja čállá ahte [son geahččala huikit] nu jitnosit go sáhtá

(329) Son muitala ahte lea olgešbeale politihka maid [son háliida fuomášuhttit], ja makkár čielga erohusat sin politihkas lea

Ovdamearkkain (327), (328) ja (329) oaidná cealkkagihpuid [ollosat besset gullat dáid luđiid], [son geahččala huikit nu jitnosit] ja [son háliida fuomášuhttit [dan]].

Ovdamearkkain (330), (331) ja (332) oaidná ahte leat guokte vearbba mat goappašagat váldet guokte argumeantta. Oaidná dále ahte doppe váilu okta argumeanta, ja dalle báhca okta argumeantasadji guorosin. Čájehan, ovdamearkkain (330), (331) ja (332) gos guorus elemeantan gávdnojit, ja lean merken daid PRO.

(330) [ollosat besset PRO gullat dáid luđiid]

(331) [son geahččala PRO huikit nu jitnosit]

(332) [son háliida PRO fuomášuhttit [dan]]

Svonni (2011/2012:35) čállá ahte dákkár vearbba oážžut guokte vP, nu ahte dain vearbain leat guokte subjeaktaposišuvnna. Ovdamearkkas (333) lea vearba *geahččala*, mii váldá guokte argumeantta.

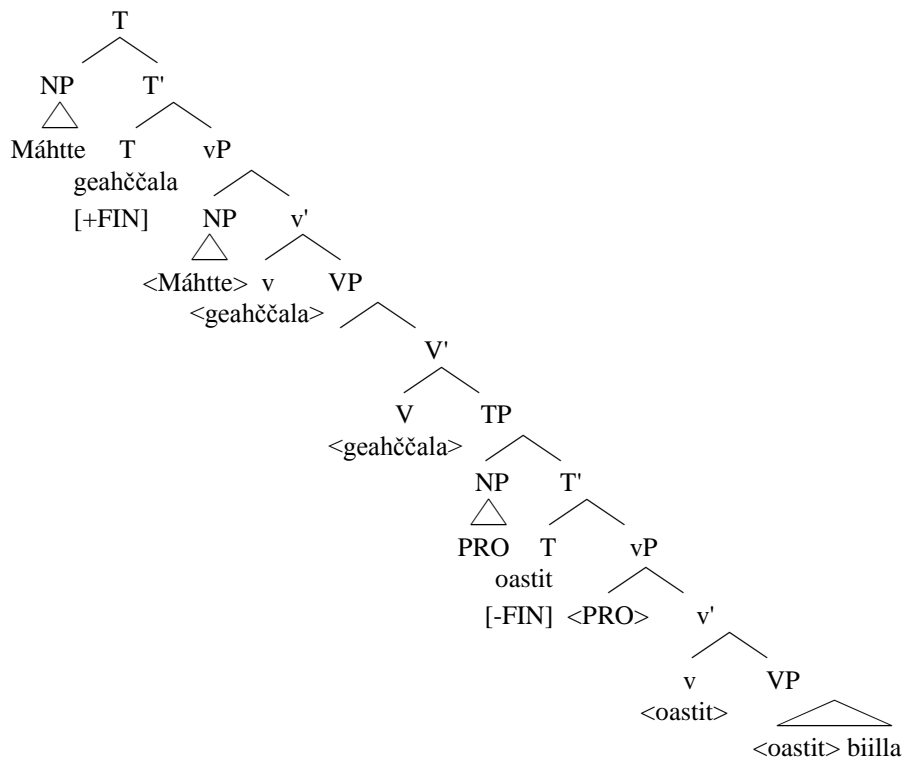
(333) Máhtte geahččala oastit biilla

Dan cealkagis lea *Máhtte* ageanta ja vuolit cealkagis, infinihttaoassi [oastit biilla], šaddá nubbi argumeantan. Jus fas viidásut geahččá vearbba *oastit*, de dat vearba maid váldá guokte argumeantta. Das oaidná ahte verbii *oastit* váilu ovtta argumeantta sadji, nammalassii ageanta.

(334) Máhtte geahččala PRO oastit biilla

Muorradiagrammas (335) maid sáhtá oaidnit ahte ageanta-sadjái lea merkejuvvon PRO.

(335)

Oaidná ovdamearkkas ahte lean geavahan sáni *geahččala*. Veahkevearbbat eai juoge temáhtalaš rollaid, nu ahte cealkagis, nu movt ovdamearkka dihte *Máhtte sáhhtá oastit biilla*, ii leat PRO, go lea dušše váldovearba mii juohká temáhtalaš rollaid (Svonni 2007:95). Svonni (2011/2012:35) maddái čállá ahte go veahkevearba ii leat vP vuolde, de dat eai juoge temáhtalaš rollaid. Modálavearbbat leat veahkevearbbat, nu ahte modálavearbbat eai sáhte juohkit saji PROi.

Ovdamearkkat (336) ja (337) maddái heivejit dán jovkui, go oaidná dain cealkagiin lea čihkon ageanta.

(336) Dás cuiggoda Mats earet eará dásseárvvu ja olmmošárvvu birra ja čállá ahte son geahččala PRO huikit nu jitnosit go sáhhtá

(337) Son logai munnje ahte ii oba nákkege vuolgit PRO guldalit das daid seamma lohpadusaid, maid leat lohpidan nu máhggaid jagiid, ja son gal logai čirrot jus vuolgá deike, ja mun ádden su hui bures, muitala Johnsen

Ovdamearkkas (336) doaibmá infinitiiva *huikit* objektan ja ovdamearkkas (337) doaibmá infinitiiva *guldalit* adverbialan cealkagis.

4.5 (v) Visses vearbbat mat leat sihke (iii) ja (iv)

Dán jovkui gullet vearbbat mat heivejit sihke joavkkuide Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjeavtta ja infinitiivva (ECM) ja Visses vearbbat mat váldet oaidnemeahttun subjeavtta ja infinitiivva (PRO). Ovdamearkkain (338) ja (339) čájehan movt dat doaibmá.

(338) Mun attán stuorra árvvu dása, go dat čájeha olbmot leat čuvvon mielde maid mon lean bargan ja ahte sii háliidit mu movttiidahttit, loahpaha Aslaug Juliussen

(339) Boine Nikkinen deattuha maiddái ahte ii áiggo dainna vugiin oazžut jienasteddjiid, ja háliida divvut ja šállošit boasttuáddejumi

Ovdamearkkas (338) oaidná ahte vearba *háliidit* gullá jovkui Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjeavtta ja infinitiivva (ECM), ja ovdamearkkas (339) oaidná ahte vearba *háliidit* gullá jovkui Visses vearbbat mat váldet oaidnemeahttun subjeavtta ja infinitiivva (PRO). Oaidná das ahte vearba *háliidit* heive sihke joavkkuide (iii) ja (iv).

4.6 (vi) Vearbaráhkadusat gos lea CP (relatiivacealkagat)

Ávvir-áviissain maiddái gávdnojit ovdamearkkaid relatiivainfinitiivaráhkadusaide, nu movt oaidná ovdamearkkain (340) ja (341).

(340) Mii eat dieđe dál mii lea sivvan dán dillái masa lea dal šaddan, ja danin lea dehálaš guorahallat dili ja ipmirdit, vai sáhtta manjit áiggiid maid bargat nu ii šatta fas dákkár dillái

(341) Nu ahte mii láviimet lunttat čoagganit ja juoigat luđiid maid máhttit

Ovdamearkkas (340) oaidná ahte relatiivasátni *maid* váldá infinitiivva *bargat* komplemeantan ja ovdamearkkas (341) oaidná ahte relatiivasátni *maid* váldá infinitiivva *máhttit* komplemeantan.

4.7 (vii) Vearbbat mat váldet CP komplemeantan, ja man komplemeanta sáhtta molsut akkusatiivapronomeniin *dan*

Čájehin maiddái ovdamearkkain (208), (209), (210) ja (211) ahte sáhtta muhtin infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusvearbbaiguin mas leat seamma semanttalaš iešvuodát buhttet objektagihppu akkusatiivapronomeniin *dan*. Dasa lean gávdnan ovdamearkkaid Ávvir-áviissain, ja čájehan dán ovdamearkkaiguin (342), (343), (344) ja (345).

- (342) Kárašjoga Johttisámiid Listtu sátnejodiheaddjievttohus, Kirsten Appfjell-Eira, lohká [sin oaidnit dál áiggi oazžut sámegiela skuvla]
- (343) Son deattuha dakkaviđe ahte eatnašat gehččet “valgomat” válga iskkadeami eambo suohtasin, iige jáhke [neahttabáikkiid váikkuhit válgabohtosiid]
- (344) Kárašjoga Johttisámiid Listtu sátnejodiheaddjievttohus, Kirsten Appfjell-Eira, lohká dan
- (345) Son deattuha dakkaviđe ahte eatnašat gehččet “valgomat” válga iskkadeami eambo suohtasin, iige jáhke dan

Gávdno maiddái ovdamearka gos Ávvir-áviissa lea buhtten cealkkaoasi sániin *dan*. Čájehan dán dáhpáhusa ovdamearkkas (346). Dán cealkagis ii oidno masa dan čujuha, muhto sáhtta oaidnit ahte cealkkaoassi lea jávkan.

- (346) Ragnhild L. Nystad lohká dan báhcán váivvidit su maŋnel čoahkkima

Lean maiddái namuhan ahte ii sáhte ná dahkat buot infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusa vearbbaguin. Ovdamearkkain (212) ja (213) čájehin ahte ii sáhte buhttet cealkkaoasi sániin *dan*. Ávvir-áviissain maiddái oidnojit dákkár lágan ovdamearkkat. Ovdamearkkat (347) ja (348) čájehit ahte ii sáhte juohke vearbbain buhttet objektagihppu akkusatiivapronomeniin *dan*.

- (347) Kjell Sæther árvala stáhta sáhtašii oastit buot bohccobiergovuorkkáid stáhta boradanbáikkiide, militeara boradanbáikkiide ja hárjehit soalddáhiid borrat bohccobierggu, oahpahit ásauskohkaid málestit bohccobierggu njálgát dahje sáddet bohccobierggu olbmuid geat leat nealgumin jámas
- (348) Appfjell-Eira maid bidjá gažaldaga geas lea ovddasvástádus bovdet sin searvat hupmat nuoraiguin skuvllas
- (349) *Kjell Sæther árvala stáhta sáhtašii oastit buot bohccobiergovuorkkáid stáhta boradanbáikkiide, militeara boradanbáikkiide ja hárjehit soalddáhiid borrat bohccobierggu, oahpahit dan
- (350) *Appfjell-Eira maid bidjá gažaldaga geas lea ovddasvástádus bovdet dan

Mu materiálas gávdnojit maiddái ovdamearkkat dego ovdamearkkat (351) ja (352).

(351) Bargiidbellodat ja Gurut bellodat ožžo 15,28 proseantta jienain ja ledje albma válggain oažžut golbma áirasa suohkanstivrii

(352) Muhto go dan lean namuhan, de diedus vuhtto ahte mis lea bargu ain dahkat vai buot jienasteaddjit galget boahtit diehtit [ahte eat mii beroš dušše boazosápmelaččain, muhto buot gieldda ássiin], lohká son

Maiddáí ovdamearkkat (351) ja (352) gullet dán jovkui, go sáhtta olles cealkkaoasi buhttet akkusatiivapronomeniin *dan*. Ovdamearkkas (351) oaidná ahte infinitiiva doaibmá subjeaktan cealkagis. Ovdamearka (352) lea maiddáí erenoamáš go geahčča cealkaga vearbahiippui, maid čájehan das ovdamearkkas (353).

(353) [galget boahtit diehtit]

Ovdamearkkas (353) oaidná ahte lea sihke modálavearba, eará vearba mii cealká modalitehta ja vearba mii gullá jovkui Vearbbat mat váldet CP komplemeantan, ja man komplemeantta sáhtta molsut akkusatiivapronomeniin *dan*. Vearbahiipus lea *galget* modálavearba, *boahtit* lea eará vearba mii cealká modalitehta ja *diehtit*-vearba gullá dán jovkui. Jus geahčča ovdamearkkaide (354), (355), (356), (357) ja (358) oaidná ahte ovdamearkkas (353) lea čavgá cealkkaortnet.

(354) ?[boahtit galget diehtit]

(355) *[galget diehtit boahtit]

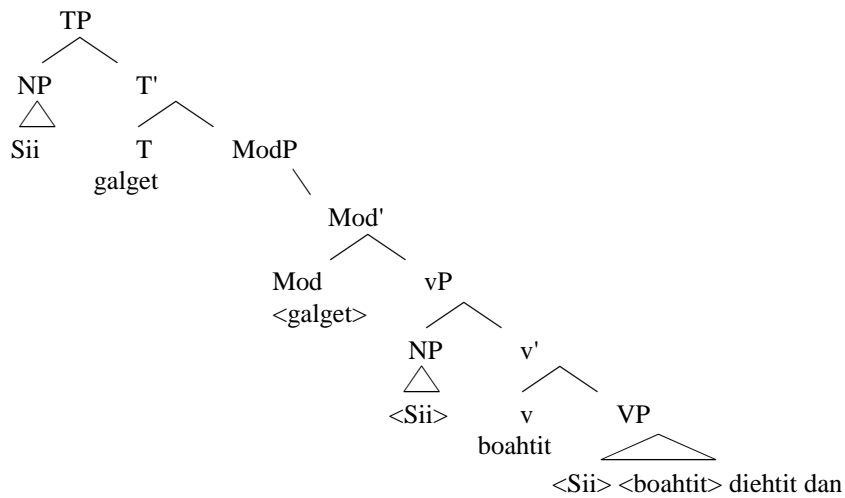
(356) *[boahtit diehtit galget]

(357) *[diehtit galget boahtit]

(358) *[diehtit boahtit galget]

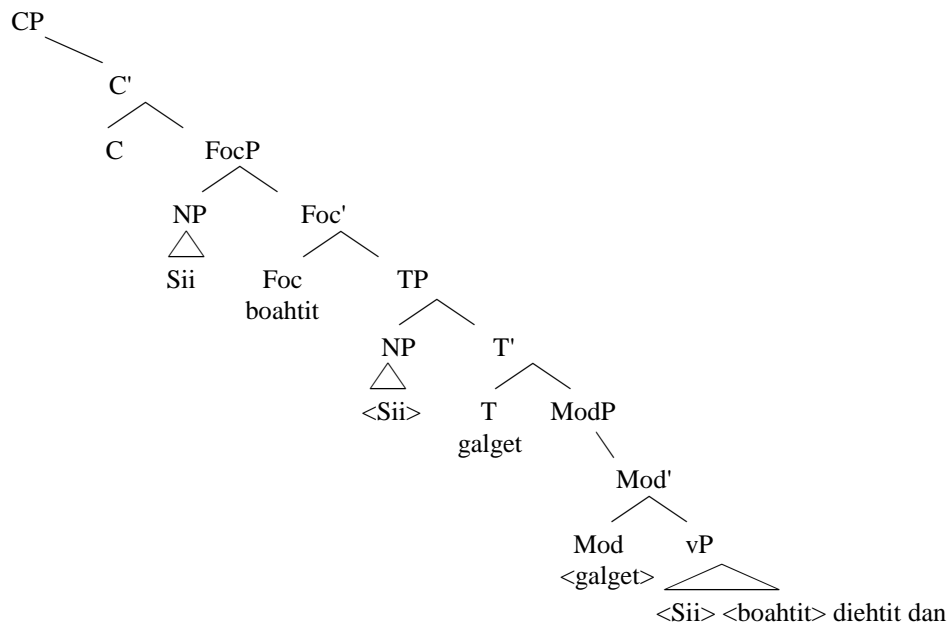
Ovdamearka (354) lea merkejuvvon ? go dat ii oro heiveme sámegillii. Ovdamearkkain (355), (356), (357) ja (358) oaidná ahte cealkagat eai leat grammáhtalaččat riehta sámegillii, go vearba *diehtit* ii sáhte váldit vearbba komplemeantan. Čájehan ovdamearkka (353), muorradiagrammas (359).

(359)

Oaidná muorradiagrammas (359) ahte cealkka (353) doaibmá bures muorradiagrammas. Jus galgá ovdamearkka (354) bidjat muorradiagrammii, de ferte geavahit FocP, go sátni *boahitit* dalle deattuhuvvo cealkagii. Čájehan dán muorradiagrammas (360).

(360)

Go geahččá muorradiagrammaid (359) ja (360) de oaidná ahte muorradiagrammas (360) ferte geavahit FocP jus galgá šaddat dohkálaš muorradiagramma. Go dán oaidná, de oaidná maiddái ahte sámeielas lea čavgga sátneortnet: modálavearba, veahkevearba ja de infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusa vearba. Jus ovdamearkkat (355), (356), (357) ja (358) galget šaddat dohkálažžan, de ferte bidjat *ahte* dahje akkusatiivva *diehtit* vearbba maŋábeallai.

Go geahččá ovdamearkkaid (361) ja (362), de oaidná dat cealkagat leat eahpegrammáhtalaččat.

(361) *Nordlánddas doivot [ahte galgá] šaddat álkit oažžut lobi báhčit
golgoguvvžžaid

(362) *Son lohká [ahte] lea čielggas jus johtolat lassána R92, de fertejit vuoruhit
geainnu

Ovdamearkkas (361) oaidná vearbba *doivot*, mii ovdamearkkas váldá infinitiivva *šaddat* komplemeantan. Vearba *doivot* gullá jovkui Vearbbat mat váldet CP komplemeantan, ja man komplemeantta sáhtta molsut akkusatiivapronomeniin *dan*, ja ii sáhte váldit infinitiivva komplemeantan, nappo ovdamearkka (361) lea eahpegrammáhtalaš. Cealkagis oaidná ahte ii oro heiveme bidjat pronomena gaskal vearbba *doivot* ja infinitiivva *šaddat*, nu movt livččii dahkan joavkkus Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjavevta ja infinitiivva (ECM), go das orru leame ahte cealkka maŋŋá vearbba *doivot* lea vuollálasti cealkka. Jus lasiha cealkagii (361) [ahte galgá], de cealkka orru leame buoret. Dat maiddái sáhtta čilget manne vearba *šaddat* lea infinitiivva hámis. Ovdamearkkas (277) čájehin ahte infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusvearbbat maiddái sáhttet váldit CP (*ahte*-cealkaga) komplemeantan. Ovdamearkkas (362) oaidná ahte lea vearba *lohká*. Ovdamearkkas (362) vearba *lohká* ii váldde infinitiivva, nu movt mii leat oaidnán eará eahpegrammáhtalaš ovdamearkkain, muhto váldá vearbba *lea* komplemeantan, ja dan dahká dán eahpegrammáhtalaš cealkkan. Dán cealkagis orru leame juoga mii váilu. Mii dál diehtit ahte *lohkat* lea vearba mii gullá jovkui Vearbbat mat váldet CP komplemeantan, ja man komplemeantta sáhtta molsut akkusatiivapronomeniin *dan* ja maiddái infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusaide. Infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusat váldá muorradiagramma (277) vuodul CP komplemeantan, dego čájehan oanehaččat ovdamearkkain (363).

(363) Lohká ahte – CP

Oaidná ovdamearkkas (362) ahte jus bidjá [ahte] vearbba *lohkat* maŋŋái, de oaidná ahte *šaddá* ollislaš cealkka.

4.8 (viii) Infinitiivvat mat leat komplemeanttat substantiivvaide ja adjektiivvaide

Lean badjelis čájehan ahte infinitiiva sáhtta leat komplemeantan sihke substantiivvaide ja adjektiivvaide, ja dan maid oaidná ovdamearkkain (364) ja (365), maid lean viežžan Ávvir-áviissain.

(364) Stáhtačállli Hans Kristian Amundsen, ges lohká dát reivve ii gula stáhtaministarii vástidit

(365) Hyvönen lohká maddái ahte Norgga stáhta lea leamaš njoahci máksit ovddit jagiid buhtadusaid ja eanandoallit leat eddon dillái mas ellet, go orru ahte Norga ii oro váldimin duodalaččat váttisvuoda

Ovdamearkkas (364) oaidná ahte infinitiiva *vástidit* lea komplemeantan substantiivii *stáhtaministarii* ja ovdamearkkas (365) oaidná ahte infinitiiva *máksit* lea komplemeantan adjektiivii *njoahci*.

4.9 Maid lean gávnnahan mu materiálas

Mu materiála lean juohkán joavkkuide, dan mielde makkár oktavuodas infinitiiva ihtá. Joavkkus Modálavearbbat ja infinitiivvat lean geahččan movt infinitiiva doaibmá modálavearbbaguin, nu go ovdamearkka dihte cealkagiin (294) ja (295). Lean čájehan ahte sáhtta bidjat modálavearbbaid presensii (296) ja preterihttii (297) ja liikká dat váldet infinitiivva komplemeantan. Dán čájehin maid go modálavearba lea sojahuvvon konditionálii (298). Nu go čilgejin badjelis, de in leat gávndan modálavearba mii lea sojahuvvon potentiálii Ávvir-áviissain. Potentiála geavahuvvo juoga birra mii lea vejolaš dahje juoga mas ii leat áibbas sihkkar (Lindbach 1999:12). Dát ii leat sojahanhápmi mii lea nu dábalaš oaidnit áviissain, nu ahte dat sáhtta leat sivvan manne ii gávna dán mu materiálas. Lean maddái čájehan movt sátnortnet lea. Dat mii das lea miellagiddevaš, lea ahte vaikko movt sátnortnet lea, dahje vaikko movt modálavearba sojahuvvo, de dat váldá infinitiivva komplemeantan. Lean maddái ovdamearkkaiguin (305) ja (306) čájehan ahte maŋŋá modálavearbbaid sáhtta vearba *leat* guođdit eret cealkagis. Magga (1986:50) čállá ahte sáhtta guođdit eret infinitiiva *leat*, jus liikká lea dohkálaš cealkka mas lea seamma mearkašupmi go cealkagis gos infinitiiva *leat* lea mielde. Dán lean badjelis čájehan ovdamearkkain (264).

Joavkkus Visses vearbbat (mat eai leat modálat) ja infinitiivvat lean geahččan movt mu materiálas lea eará vearbbaiguin mat celket modalitehta ja mat váldet infinitiivva komplemeantan. Ávvir-áviissain gávdnojit mánga dákkár lágan vearbbat, ja lean čájehan dán ovdamearkkaiguin (311) ja (312). Lean maiddái ovdamearkkas (319) čájehan movt infinitiiva lea geavahuvvon boastut mu materiálas. Ovdamearkkas (319) oaidná vearbahiipu [bovdet [sin searvat hupmat]], gos vearba *bovdet* lea cealkaga vearba. Vearba *searvat* lea vuolit cealkaga vearba, ja lea maiddái infinitiivvas. Ovdamearkkas oaidná ahte vearba *searvat* váldá infinitiivva *hupmat* komplemeantan, muhto vearba *searvat* ii sáhte váldit infinitiivva komplemeantan, nu ahte cealkka (319) lea grammáhtalaččat boastut.

Oasis Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjavtta ja infinitiivva (ECM) lean geahččan vearbaid mat váldet oinnolaš subjavtta akkusatiivahámis, nu movt lean čájehan ovdamearkkain (321) ja (322). Ávvir-áviissain leat maiddái ovdamearkkat gos akkusatiiva váilu, ja dán lean čájehan ovdamearkkaiguin (323) ja (324). Dat guokte ovdamearkka leat eahpegrammáhtalaš cealkagat, go vearbbat *bovdet* ja *logai* ii sáhte váldit (infinitiiva)vearbaid komplemeantan. Ovdamearkkas (323) lea vearba *bovdet* mii c-válljema bokte gáibida nomena, ja dan čájehin ovdamearkkas (325). Vearba *bovdet* komplemeanta maid atná kásus[acc]-sárggus, nu ahte ii heive jus lea vearba komplemeantan. Ovdamearkkas (324) lea vearba *logai*, ja dat maid gáibida nomena c-válljema bokte. Dán čájehin earret eará ovdamearkkas (326). Vearba *logai* komplemeantta maiddái atná kásus[acc]-sárggus, ja dalle dat gáibida akkusatiivva komplemeantan.

Juhkan maiddái infinitiivvaid jovkui Visses vearbbat mat váldet oaidnemeahttun subjavtta ja infinitiivva (PRO). Dasa gullet dákkár vearbbat dego čájehin ovdamearkkain (327), (328) ja (329). Dain veorbain lea oaidnemeahttun subjekta, ja čájehin maiddái ovdamearkkas (335) movt PRO-dáhpáhusat doaibmet muorradiagrammas. Oasis Visses vearbbat mat leat sihke (iii) ja (iv) čájehin ovdamearkkaiguin (338) ja (339) ahte seamma vearba sáhtta gullat sihke Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjavtta ja infinitiivva (ECM)- ja Visses vearbbat mat váldet oaidnemeahttun subjavtta ja infinitiivva (PRO) jovkui. Ovdamearkkas (338) gullá vearba *háliidit* jovkui Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjavtta ja infinitiivva (ECM) ja ovdamearkkas (339) gullá vearba *háliidit* jovkui Visses vearbbat mat váldet oaidnemeahttun subjavtta ja infinitiivva (PRO).

Joavkkus Vearbaráhkadusat gos lea CP (relatiivacealkagat) čájehin ovdamearkkaiguin (340) ja (341). Ovdamearkkain oaidná relatiivasánit *maid* ja infinitiivvat *bargat* ja *máhttit*.

Mon lean maid joavkkus Vearbbat mat váldet CP komplemeantan, ja man komplemeantta sáhttá molsut akkusatiivapronomeniin *dan* geahččan infinitiivadáhpáhusaid. Lean maid badjelis čilgen movt dat lea go sáhttá olles konstitueanta buhttet akkusatiivapronomeniin *dan*. Lean čájehan dán ovdamearkkaiguin (342) ja (343). Lean maiddái čájehan ahte mu materiálas gávdu ovdamearka, (346), gos konstitueanta lea juo buhtejuvvon sániin *dan*. Čájehin ovdamearkkaiguin (347) ja (348) ahte soames vearbbaiguin ii leat vejolaš buhttet konstitueantta akkusatiivapronomeniin *dan*. Ovdamearkkas (361) oaidná ahte infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusvearba *doivot* váldá infinitiivva *šaddat* komplemeantan. Dán cealkagis ii oro heiveme bidjat akkusatiivahámát pronomena vearbbaid gaskii, nu movt livččii heiven joavkkus Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjeavtta ja infinitiivva (ECM). Muhto jus dálle bidjá oasi [ahte galgá] cealkagii, de oaidná ahte šaddá ollislaš cealkka. Dego juo lean badjelis čájehan, de vearba *doivot* gullá infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusaide.

Muorradiagrammain infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusvearbbat galget váldit NP dahje CP komplemeantan. Dalle oaidná ahte heive bidjat oasi [ahte galgá] cealkagii (361).

Modálavearba *galgá* dan oktavuodas leat mielde cealkagis go konjunkšuvdna *ahte* ii váldde infinitiivva komplemeantan, nu ahte infinitiiva *šaddat* lea komplemeanta modálaverbii *galgá*. Ovdamearkkas (362) lea fas vearba *lohká*, mii cealkagis váldá vearbba *lea* komplemeantan. Nu go badjelis lean čájehan, de vearba *lohká* gullá infinitiiva- ja akkusatiivaráhkadusaide, ja muorradiagrammain dat váldá NP dahje CP komplemeantan. Go vearba *lea* ii leat NP dahje CP, de dat lea eahpegrammáhtalaš cealkka. Jus ovdamerki (362) lasiha konjunkšuvnna *ahte*, de cealkka orru doaimame grammáhtalaččat.

Oassái Infinitiivvat mat leat komplemeanttat substantiivvaide ja adjektiivvaide oaidná ovdamearkkaid (364) ja (365). Ovdamearkkas (364) infinitiiva lea komplemeanta substantiivii ja ovdamearkkas (365) lea infinitiiva komplemeantan adjektiivii.

5 Loahppa

Go dál lean iskán movt infinitiiva doaibmá davvisámegiela syntávssas, de oaidná ahte infinitiiva ihtá dávjá sámegiela. Lean álggus čájehan gos infinitiiva gávdno sámegiela, ja movt earát leat čilgen infinitiivvaid ja daid dáhpáhusaid. Lean iskan maid earret eará Adger (2004), Nielsen (1979), Magga (1982 ja 1986), Nickel (1994), Sammallahti (2005), Jomppanen (2006) ja Svonni (2011) leat čállán infinitiivvaid ja infinitiivva dáhpáhusaid birra. Minimalismma teoriija mielde sáhtán čájehit áviissain boasttuvuođaid ja manin cealkagat leat boastut.

Go buohtastahtá minimalismma teoriija, ovddeš čilgehusaid infinitiivva dáhpáhusaid birra ja dálá áiggi čállošiid, dán oktavuodas Ávvir-áviissa, de oaidná ahte joavkkuin Modálavearbbat ja infinitiivvat, Visses vearbbat (mat eai leat modálat) ja infinitiivvat, Visses vearbbat mat váldet oaidnemeahtun subjavevta ja infinitiivva (PRO), Visses vearbbat mat leat sihke (iii) ja (iv), Vearbaráhkadusat gos lea CP (relatiivacealkagat) ja Infinitiivvat mat leat komplemeanttat substantiivvaide ja adjektiivvaide geavahuvvojit sulli seamma ládje minimalismma teoriija vuodul ja dálá áiggi čállošis. Joavkkus Visses vearbbat (mat eai leat modálat) ja infinitiivvat lea dušše moadde eahpegrammáhtalaš ovdamearkka. Ovdamearkka dasa oaidná ovdamearkkas (319) maid geardduhan das ovdamearkan (366).

(366) *Appfjell-Eira maid bidjá gažaldaga geas lea ovddasvástádus bovdet [sin searvat hupmat nuoraiguin skuvllas]

Dego juo lean namuhan badjelis, de dat cealkka lea eahpegrammáhtalaš, go vearba *searvat* ii váldde infinitiivva komplemeantan.

Go oaidná dálá áiggi čállošiid minimalismma teoriija vuodul, de oaidná ahte stuorimus earuhus leat joavkkuin Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjavevta ja infinitiivva (ECM) ja Vearbbat mat váldet CP komplemeantan, ja man komplemeantta sáhtá molsut akkusatiivapronomeniin *dan*. Dálá áiggi čállošis, Ávvir-áviissain, lea ollu eahpegrammáhtalaš cealkagat, mat gusket dáid joavkkuide. Oaidná moddii ahte vearbbat mat gullet daid joavkkuide geavahuvvot dego dat livččet vearbbat mat celket modalitehta,

ja mat váldet infinitiivva komplemeantan (367), ja eará háve, nu go ovdamearkkas (368), dat doibmet dego vearba mii váldá komplemeanta mii lea nominatiivvas.

(367) *Ealáhusas maid lohket atnit unohassan lobihis áiddiid, juoidá mii dábálaččat daguha riidduid ránnjaid, siiddaid ja olbmuid gaskkas, loahpaha son

(368) *Sissel Gaup lohká sii áigot geahččat mii ferte ođasmahttojuvvot, mii lea skuvlla buot stuorámus hástalus

Ovdamearkkas (367) váilu pronomen akkusatiivahámiin, jus cealkka galgá šaddat grammáhtalaččat riehta. Lean juo čájehan earret eará ovdamearkkas (326), maid das geardduhan ovdamearkan (369), ahte c-válljema bokte ferte vearba *lohkat* váldit NP argumeantan.

(369) [lohkat, V, uN, ...]

Lean maiddái čájehan ahte vearbbat mat gullet jovkui Visses vearbbat mat váldet oinnolaš subjavevta ja infinitiivva (ECM) oažžut komplemeanttas kásus[acc]-sárggus, nu ahte ferte leat akkusatiiva mii lea komplemeantan.

Ovdamearkkas (368) ferte cealkagii lasihit konjunkšuvnna, vai oažžut dohkálaš cealkaga sámegillii. Čájehin ovdamearkkas (363), maid das geardduhan ovdamearkan (370), ahte vearba *lohká* váldá CP (*ahte*-cealkaga) komplemeantan.

(370) Lohká ahte – CP

Go galgá čállit cealkagiid maid čájehin ovdamearkkain (367) ja (368) grammáhtalaččat riehta, de ferte váldit vuhtii sihke c-válljema, kásus-sárgosiid ja makkár komplemeanta vearba oačču muorradiagrammas. Čájehan ovdamearkkaiguin (371) ja (372) movt ovdamearkkat (367) ja (368) čállojuvvojit grammáhtalaččat riehta.

(371) Ealáhusas maid lohket sin atnit unohassan lobihis áiddiid, juoidá mii dábálaččat daguha riidduid ránnjaid, siiddaid ja olbmuid gaskkas, loahpaha son

(372) Sissel Gaup lohká ahte sii áigot geahččat mii ferte ođasmahttojuvvot, mii lea skuvlla buot stuorámus hástalus

Gáldolistu

Adger, David 2004: *Core Syntax. A minimalism Approach*. Oxford: Oxford University Press.

Ávvir. Vahkku 36, 2011 (nr. 167-171).

Chomsky, Noam 1995: *The Minimalist Program*. Cambridge, Mass.: MIT Press.

Jomppanen, Marjatta 2006: Relatiivainfinitiiva davvisámegiela ja suomagiela. *Sámi dieđalaš áigečála* 1/2006, s. 62-87.

Jomppanen, Marjatta 2009: Infinitiiva dego niehku. *Sáhkavuorui sáhkan. Sámegeiela ja sámi girjjálašvuoda muhtin áigegeovdilis dutkanfáttát*. Dieđut 1/2009. s. 126-144. Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta.

Julien, Marit 1996: *Syntactic Word Formations In Northern Sámi*. Oslo: Novus.

Lindbach, Harald O. 1999: *Nordsamisk minigrammatikk*. Billávuotna: Idut.

Magga, Ole Henrik 1982: *Modalverb og infinitiv innen verbalet. Prosjektrapport*. Dieđut 1/1982. Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta.

Magga, Ole Henrik 1986: *Studier i samisk infinitivsyntaks. Del I: Infinitivsetning. Akkusativ og infinitiv*. Guovdageaidnu: Sámi Instituhtta.

Nickel, Klaus Peter 1994: *Samisk grammatikk. 2. deaddileapmi*. Kárášjohka: Davvi Girji.

Nielsen, Konrad 1979 (1926-29): *Lærebok i lappisk (samisk). Bind I Grammatik*. Oslo: Universitetsforlaget.

Saeed, John I. 2009: *Semantics*. 3. deaddileapmi. Oxford, Malden: Wiley-Blackwell.

Sammallahti, Pekka 1998: *The Saami Languages. An Introduction*. Kárášjohka: Davvi Girji.

Sammallahti, Pekka 2005: *Láidehus sámegiela cealkkaoahpa dutkamii*. Kárášjohka: Davvi Girji.

Svonni, Mikael 2007: Subjeavtta sadji ja finihtta cealkagiid struktuvra davvisámegiela. – *Sámi dieđalaš áigečála* 1-2/2007, s. 85-102.

Svonni, Mikael 2011: *Nordsamisk grammatik*. Preliminär version 2011. Romsa:
Universitetet i Tromsø, UiT

Svonni, Mikael 2011/2012: Johan Turi giella girjjis *Muitalus sámiid birra*:
Veahkevearbbaid ortnet ja posišuvdna. *Sámi dieđalaš áigečála* 2/2011 ja 1/2012, s. 25-47.

Turi, Johan 2010 (1910): *Muitalus sámiid birra*. *SÁMIacademica* 3. Kárašjohka:
ČálliidLágádus